

ISSN 2774-0684 (online)

OBEC Basic Education Research Journal **วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

ฉบับปฐมฤกษ์ (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564)
1st Edition (July - December 2021)

ผู้จัดพิมพ์ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ที่ปรึกษาบรรณาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 บรรณาธิการ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิอาวุโส

คุณหญิงเกษมา วรวรรณ ณ อยู่ธยา
 รองศาสตราจารย์ ดร.เอกชัย กี่สุขพันธ์ ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ดร.เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวต์ มณีโชติ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.เกตุมณี มากมี	คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรณศรี	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช สู่แสนสุข	ข้าราชการบำนาญ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกิดทิพย์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อชิตพล ศศิธรานุวัฒน์	คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิวา จันทน์วัฒนะ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
นางสาวกนกวรรณ นวาวัตน์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.มณฑิรา ชมดอกไม้	คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา
ดร.วีณา อัครธรรม	ข้าราชการบำนาญ (ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)
นางสาวประภาพรณ เส็งวงศ์	ข้าราชการบำนาญ (ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ)

ดร.อมรทิพย์ เจริญผล
ดร.อรนุช มั่งมีสุขศิริ
ดร.วรรณ ช่างดาการกุล

ข้าราชการบำนาญ (ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ)
ผู้เชี่ยวชาญสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้เชี่ยวชาญสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฝ่ายประสานงานกองบรรณาธิการและการจัดการ

กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวจุฑาฑ ทิพย์มัตย์

นางสาวกัญญาพร ไทรชมภู

นางสาวสุวรรณา กลิ่นนาค

นางสาวสุนิศา หวังพระธรรม

ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่บทความวิจัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูและบุคลากรทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานภายนอก
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากบทความวิจัย

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม – มิถุนายน และ กรกฎาคม – ธันวาคม)

ข้อมูลการติดต่อ

บรรณาธิการวารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ถ.ราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์ 02- 2885882-3

E-mail : innoobecjournal@gmail.com

* บทความทุกเรื่องได้รับการพิจารณา (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ

** บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสาร ถือเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
เสมอไป

*** กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกบทความเพื่อการศึกษาแต่ให้อ้างอิงแหล่งที่มาให้ครบถ้วนสมบูรณ์

บทบรรณาธิการ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564 ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา โดยระบุไว้ในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม ทั้งนี้ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ ให้มีการส่งเสริมการปรับโครงสร้างและบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน สนับสนุนให้มีการทำวิจัยที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่ และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนและพัฒนาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรมเชิงลึกผ่านกลไกที่มีอยู่นอกจากนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ยังระบุในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 30 กำหนดให้สถานศึกษา พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการวิจัย จึงส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและหน่วยงานในสังกัด ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้จัดทำวารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำเสนอบทความวิจัยทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นแหล่งเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ นิสิต/นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา นักวิจัย และนักวิชาการ รวมทั้งเป็นแหล่งบอกเล่าถึงความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแวดวงการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งบทความวิจัยทุกเรื่องได้รับการพิจารณา (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ

วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปฐมฤกษ์ (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564) นี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอขอบพระคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความและผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสารที่ได้พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เขียน และขอขอบคุณคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ได้ให้ความอนุเคราะห์จนวารสารฉบับนี้สำเร็จอย่างดียิ่ง

นายภูธร จันทะหงษ์ ปุณยจรัสธำรง
บรรณาธิการ
ธันวาคม 2564

สารบัญ

หน้า
ก

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย

	กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
ขจรศักดิ์ เขียวน้อย	1
1	The Administration and Management Processes of Small Education
Schools To Receive the Royal Award
Kajornsak Khiawnoi	
	การพัฒนาแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 25
คเชนทร์ กองพิลา	22
2	Development of Professional Learning Community of The Secondary
Educational Service Area Office 25 Model (PLC-KKSec25 Model)
Kachen Kongpila	
	รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน
เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16
ธนชพร ตั้งธรรมกุล	38
3	Supervision model for developing research potential in the
classroom of science teachers for learners' learning of Science
Department of the Secondary Educational Service Area Office 16
Tanachaporn Tungtummakul	
	การพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศ
แบบ AIPD _{DONE}
ปาริชาติ เกสัชชา	61
4	The development of computer teacher competency in the use of
information technology and communication in constructivist learning
management with AIPDDONE supervision process
Parichat Pasetcha	

	การวิจัยและพัฒนากิจการประสพการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2	80
	ปาริชาติ ปิติพัฒน์	
5	Research and development of learning experience management using STEM education Model to develop critical thinking skills for Pre-school children in Schools under Nongbualamphu Primary Educational Service Area Office 2	
	Parichart Pitiphat	
	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิตทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด	96
	วิไลภรณ์ เตชะ	
6	Factors Affecting Global Citizenship of Student in Phontong pattanawittaya School The Secondary Education Service Area Office Roi Et	
	Wilaiporn Techa	
	แนวทางการการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี	115
	สยาม สุ่มงาม	
7	The Guidelines for the implementation of quality assurance with in educational institutions under Singburi Primary Educational Service Area Office	
	Siam Sumngam	
	รูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครุมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	133
	อรนุช มั่งมีสุขศิริ	
8	Model of Teacher Professional Development for the 21st Century's Learners Using School based	
	Oranuch Mungmesuksiri	

	การศึกษาผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อรวรรณ กองพิลา	149
9	The study of the development result of learning activities with the QSCCS process using social media to develop problem-solving skills of secondary school students 5 Orawun Kongpila	
	การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 อดิสร โคตรนรินทร์ - เจียมพล บุญประคม	168
10	Research and development of teacher competency development programs in creating electronic lessons Junior high school level in educational opportunity expansion schools under the office of Nongbaulamphu Primary Educational Service Area2 Adisorn Khotnarin - Jiampol Boonprakom	
	สภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 อภิเชษฐ์ ฉิมพลีสวรรค์	183
11	The condition of requesting to have or to promote academic standing Towards the performance of teacher civil servants Secondary Education Service Area Office District 42 Apichate Chimpaleesawan	
	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความวิจัย (Peer Review)	195
	คณะจัดทำวารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน	196

กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
The Administration and Management Processes of Small Education Schools
to Receive the Royal Award

ขจรศักดิ์ เขียวน้อย*
Kajornsak Khiawnoi

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาความเข้าใจและการให้ความหมายของการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน 2) ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน โดยผู้วิจัยได้เน้นศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็กที่เคยได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 3 คน และ 2) ผู้ให้ข้อมูลรองจำนวน 31 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย 4 วิธีการหลัก ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการจดบันทึก โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของไมล์ส์และฮูเบอร์แมน

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานเป็นวิธีการที่ทำให้บุคลากรเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และนำไปสู่ความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา อันประกอบไปด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ภายใต้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร 2) การมีระบบพัฒนาองค์กรให้เกิดประสิทธิผลสู่ความเป็นเลิศ 3) การจัดหาและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและการสื่อสาร 4) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสู่การปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง และ 5) การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวปฏิบัติที่ดี คือ การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานควรเริ่มจากการมุ่งเน้นพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการเสริมสร้าง ฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ถ่ายทอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพเพิ่มขึ้น สามารถนำผลที่ได้จากการพัฒนาไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประเมิน สถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และประสบความสำเร็จจนเป็นแบบอย่างให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี อันเป็นการสร้างคุณค่าและรักษาความดีให้สมศักดิ์ศรีรางวัลพระราชทานสืบไป

คำสำคัญ : รางวัลพระราชทาน/ การบริหารจัดการ/ สถานศึกษาขนาดเล็ก

* ผู้อำนวยการโรงเรียน ดร. โรงเรียนบ้านวังเต่า, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
School director Dr., Banwangtao, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2

Abstract

The purposes of this study were 1) to understand and to describe the meaning of the administration and management processes of Small Education Schools to receive the Royal Award, and 2) to examine good practices for administration and management processes of Small Education Schools to receive the Royal Award. Key informants were 3 school administrators and 31 stakeholders. The research tools are interview form and observation form. The researcher analyzed the data according to Miles and Huberman's guidelines.

The findings are as follows:

1. The administration and management processes of Small Education Schools to receive the Royal Award is a way for people to collaborate in their operations and leads to success in enhancing the quality of the school Including; 1) having a strategic vision under executive innovative leadership, 2) having a system for organizational development to be effective towards excellence, 3) procurement and development of media, technology and communication, 4) driving the internal quality assurance system into strong action, and 5) effective organization of school data and information.

2. The administration and management processes of Small Education Schools to receive the Royal Award should focus on the development of government teachers and educational personnel by enhancing, training, meeting, seminars, transferring experiences, exchanging learning to gain more knowledge, skills, attitudes, morality, ethics, and professional ethics. The results obtained from the development can be used to benefit the performance in accordance with the educational institution assessment standards in order to receive the Royal Award for efficiency, effectiveness, and to develop the quality of education continuously for a long time, and to be successful until this is a model for other schools. This action is to create value and maintain good dignity.

Keywords : Royal Award/ Administration and Management Processes/ Small Schools

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพของคนเป็นปัจจัยสำคัญที่แสดงถึงความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า กระบวนการในการพัฒนาคุณภาพของคน คือ การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ตลอดจนมีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคงและมีความสุข ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาที่ดีจึงมีเป้าหมายเฉพาะถึงการศึกษาด้านวิชาการเท่านั้น หากยังรวมถึงการอบรมทุก ๆ อย่าง ซึ่งเป็นการขัดเกลาให้เยาวชนมีความคิด เฉลียวฉลาด หนักแน่นมีเหตุผล มีความซื่อสัตย์สุจริต ละอายตบรอบคอบ รู้จักรับผิดชอบ มีการตัดสินใจ ที่ถูกต้องเป็นธรรม มีความขยันหมั่นเพียร เอาใจเพื่อเผื่อแผ่ มีความตระหนักในการปฏิบัติ ตามสิทธิและหน้าที่ เคารพในสิทธิและเสรีภาพ ทั้งของตนเองและผู้อื่น อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักธำรงรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่งดงามของไทย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และมาตรา 8 ได้กำหนดหลักการ จัดการศึกษาให้ยึดหลักการ 3 ประการ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) และ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและจุดเน้น

ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 บนหลักการของการให้ความสำคัญกับ ประเด็นคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติ ซึ่งมุ่ง คำนึงถึงพหุปัญญาของผู้เรียนระดับประถมศึกษา รายบุคคลที่หลากหลายตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ในขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (2563) ก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของยุทธศาสตร์ชาติเพราะเป็นแนวทาง ในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน โดยเฉพาะด้าน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากร มนุษย์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการวางรากฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและ ยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็น ทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ พร้อม ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้ อย่างเต็มศักยภาพ

ทั้งนี้ สพฐ. มีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด 27,109 แห่ง โดยเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา มีจำนวนมากถึง 14,665 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 54.09 ของจำนวนโรงเรียน ประถมศึกษาทั้งหมด และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี อันเป็นผลมาจากอัตราการเกิดลดลง และความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไป โรงเรียนในเมือง การมีโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็กจำนวนมากย่อมส่งผลถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ยัง ไม่น่าพึงพอใจ โดยโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ มีคุณภาพและมาตรฐานต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เนื่องจากพื้นฐานอยู่บนความ ขาดแคลนทั้งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์

ขาดแคลนครูทั้งปริมาณและคุณภาพ ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากชุมชน บางแห่งตั้งอยู่เขตชนบท จึงมีความเสียเปรียบด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความไม่เสมอภาค ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กก่อนขนาดอื่น ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นสถานที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ สถานศึกษาขนาดเล็กจะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าสถานศึกษาขนาดเล็กสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งการที่จะสร้างความมั่นใจดังกล่าวนี้ สามารถดำเนินการได้โดยที่สถานศึกษาขนาดเล็กควรมีกระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินการในลักษณะของการผสมผสานระหว่างกระบวนการบริหารกับการจัดกิจกรรมการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

การเสนอขอรับรางวัลพระราชทานของสถานศึกษาจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และประสบความสำเร็จจนเป็นแบบอย่างให้แก่สถานศึกษาอื่นได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) ดังนั้น สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานจึงเป็นผลจากการกระทำความดีอย่างสม่ำเสมอ เกิดการพัฒนาให้เห็นเด่นชัด และสมควรอย่างยิ่งที่จะดำรงรักษาภาพความดีงามนั้นให้ยั่งยืนตลอดไป ส่วนสถานศึกษาที่ยังไม่เคยได้รับรางวัลพระราชทานจะเห็นแนวทางสร้างความร่วมมือร่วมใจ เป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาตนเอง

ซึ่งถือเป็นรากฐานของการพัฒนาอันเกิดจากการแข่งขันกันในด้านคุณภาพ เพื่อให้มีโอกาสได้รับพระราชทานรางวัลเช่นกัน ประโยชน์ของการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลที่ทรงคุณค่าและเป็นเกียรติประวัติต่อผู้รับอย่างสูงสุดนี้ จึงเกิดขึ้นโดยตรงต่อผู้เรียนและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นโดยรวม ซึ่งคุณความดีจะถูกประกาศและเผยแพร่ ไปยังสาธารณชนทั่วไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันของสถานศึกษาต้นแบบที่เคยได้รับรางวัลพระราชทานในระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวทางการศึกษาเฉพาะกรณี เพื่ออธิบายการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานในสถานศึกษาต้นแบบ และค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในลักษณะพฤติกรรมศาสตร์ได้อย่างครอบคลุมและสมบูรณ์มากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางด้านการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้าใจและการให้ความหมายของการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

แนวคิดทฤษฎีการวิจัย

ทฤษฎีหลักที่ใช้อธิบายการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานนี้ ผู้วิจัยอาศัยทั้งทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าว โดยทฤษฎีทางสังคมวิทยานั้น ผู้วิจัยได้ใช้มุมมองจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) หรือบางครั้งเรียกว่าทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาและสังคม พัฒนาขึ้นโดยนักจิตวิทยาชาวแคนาดา คือ ศาสตราจารย์อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ซึ่งแบนดูรา เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ที่ต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน วิธีการที่คนเราใช้ในการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม คือ การสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (Model) ทั้งนี้การสังเกตการกระทำของผู้อื่น เพื่อดูว่าผู้อื่นทำพฤติกรรมอย่างไรและได้รับผลตอบแทนเช่นไร ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการกระทำพฤติกรรมของผู้อื่นถือเป็นต้นแบบที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจทำพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล (นุชลี อุปภัย, 2556) ซึ่งตัวแบบนั้นสามารถเป็นได้ทั้งตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง ๆ และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ คือ ตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยู โทททัศน์ วิดิทัศน์ หนังสือ นวนิยาย และการ์ตูน เป็นต้น

ส่วนทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจกระบวนการขับเคลื่อนสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน คือ ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพของอีริกสัน (Erikson, 1964) ที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการแต่ละขั้นของชีวิตของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้นแบบ นอกจากนั้นผู้วิจัยยังประยุกต์ทฤษฎี

เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ใฝ่อำนาจ และใฝ่สัมพันธ (Litwin & Stringer, 1968) มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้นแบบ ซึ่งการที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานนั้น เชื่อว่าอาจมีผลต่อการให้ความหมายการเข้าสู่กระบวนการ และการดำรงอยู่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน รวมทั้งนำมาเป็นแนวทางในการพิจารณาเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานด้วยเช่นกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ด้วยการศึกษาค้นคว้ากรณี เนื่องจากการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับเงื่อนไขและข้อจำกัดของประเด็นที่ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา ซึ่งเป็นการวิจัยในพื้นที่จริง (Field research) กับสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานที่เป็นต้นแบบมาเป็นกรณีศึกษา เพื่อเข้าถึงความรู้และความจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น อันเกี่ยวข้องกับกระบวนการสู่ความสำเร็จ

ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน เนื่องมาจากความเชื่อที่ว่าปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นย่อมสามารถทำความเข้าใจได้ด้วยกระบวนการศึกษาที่ให้

ความสำคัญกับการเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับประเด็นข้อปัญหาการวิจัยและความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กจนประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลพระราชทานมาแล้ว จนเกิดพลังมีความต่อเนื่อง และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีเป็นที่ยอมรับจากบุคคลและองค์การภายนอกที่เข้าไปเกี่ยวข้อง

1. ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา เนื่องจาก การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นวิธีการศึกษาเพื่อประโยชน์ของความสนใจอยากรู้ อยากรู้ทำความเข้าใจ เปิดเผยรายละเอียดของสิ่งนั้นเป็นหลัก จึงเน้นศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ประสบกับเหตุการณ์หรือมีประสบการณ์โดยตรงและมีความพร้อมและยินยอมในการให้ข้อมูลในฐานะผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Main informants) ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็กที่เคยได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะผู้นำเชิงนวัตกรรม สามารถชักนำหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานทางการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย รวมทั้งเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และมีเป้าหมายทางการศึกษา มีการวางแผนการทำงาน มีความริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งบริหารงานโดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และรู้จักแสวงหาความรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม

1.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง (Secondary informants) จำนวน 31 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา ซึ่งข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีส่วนสำคัญในการช่วยอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) ตามเกณฑ์ และการเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball technique) สำหรับผู้ให้ข้อมูลรอง ซึ่งเมื่อผู้วิจัยทำการเลือกและเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ในระยะหนึ่งแล้ว ก็จะเริ่มมองเห็นกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน และรู้ว่าควรที่จะศึกษาในประเด็นใดที่จะทำได้คำตอบของการวิจัยชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญจะให้คำแนะนำกับผู้วิจัยว่า ควรจะไปสัมภาษณ์บุคคลใดต่อไป ที่จะสามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี และเมื่อผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไปจนพบว่าแม้สัมภาษณ์คนอื่น ๆ ต่อไปก็ไม่ได้ข้อมูลใหม่เพิ่มเติมอีก เรียกได้ว่าข้อมูลมีความอิ่มตัว (Saturation of Data) ผู้วิจัยจึงหยุดเก็บข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บข้อมูลภาคสนามนั้น ผู้วิจัยเดินทางลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยลงพื้นที่เป็นจำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 2 – 4 วัน ผู้วิจัยได้วางแผนการเดินทางและใช้เวลาเก็บข้อมูลให้เหมาะสมด้วยการติดต่อนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน โดยยึดเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนสะดวกที่จะให้ข้อมูลเป็นหลัก และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ครอบคลุมในทุกประเด็น ผู้วิจัยจึงสรุปแนวทาง

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection) ไว้ 2 แนวทาง คือ

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นหรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ เอกสาร บันทึก หลักฐานสำคัญ ผลงาน รางวัลต่าง ๆ หรือเกียรติบัตรที่สถานศึกษาได้รับ เป็นต้น

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธีการหลัก ได้แก่

2.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแนวคำถาม (Guideline) ที่มีลักษณะเป็นประเด็นกว้าง ๆ ที่กำหนดขึ้นตามกรอบของปัญหาการวิจัยที่กำหนดไว้ แยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) โดยหลีกเลี่ยงภาษาที่เป็นทางการ ขณะพูดคุยนั้นผู้วิจัยก็จะสอบถามเรื่องทั่วไปไปด้วย เพื่อสร้างความเป็นกันเองให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกผ่อนคลาย รวมถึงการสัมภาษณ์ในสถานที่ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสะดวกที่จะให้ข้อมูล เน้นการพูดคุยทำความเข้าใจให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกมีอิสระในการตอบคำถาม เนื่องจากบางประเด็นอาจเป็นเรื่องที่ค่อนข้างเป็นความลับ ผู้ให้ข้อมูลจึงสามารถสงวนสิทธิ์ที่จะไม่เปิดเผยข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้ และในการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้วิจัยจะขออนุญาตในการบันทึกเสียงและบันทึกภาพ ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์ แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 1-3 ชั่วโมง ยืดหยุ่นตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล ในการสนทนาผู้วิจัยจะกระทำโดยไม่เร่งรีบ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีเวลาในการทบทวนเหตุการณ์ต่าง ๆ แสดงความเห็นอย่างเต็มที่และสามารถเปิดเผยได้อย่างตรงไปตรงมา

2.2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

หรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ คณะครู บุคลากร นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และคนในชุมชน ซึ่งข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีส่วนสำคัญ ในการช่วยอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะเน้นไปในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานโดยตรง

2.2.3 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตแบบไม่ได้มีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (Observer-as-Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตร่วมกับการสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยสังเกตว่าผู้ให้ข้อมูลนั้น ขณะที่มีการพูดคุยสนทนา มีลักษณะท่าทางหรือปฏิบัติอย่างไร นอกจากนี้ในกรณีที่เมื่อทราบว่าผู้ให้ข้อมูลจะมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตติดตามผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายไปทำกิจกรรม และอาศัยช่วงเวลาในการทำกิจกรรมนั้นพูดคุยสอบถามข้อมูลและสังเกตไปด้วย

2.2.4 การจดบันทึก (Field note) ผู้วิจัยจดบันทึกข้อมูลอย่างทันท่วงทีภายหลังการสังเกต เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนใจ และภายหลังการสัมภาษณ์ในทุกครั้ง เพื่อหลีกเลี่ยงการบิดเบือนหรือคลาดเคลื่อนเนื่องจากการลืมเลือน ในกรณีที่ทำได้ในทันทีก็จะจดบันทึกเฉพาะคำสำคัญ (Key words) เพื่อเตือนความจำ และรีบบันทึกอย่างละเอียดทันทีเมื่อมีโอกาส

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยด้วย 4 วิธีการหลัก ทั้งการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการจดบันทึก มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ซึ่งในทุกครั้งที่มีการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะดำเนินการสังเกตร่วมไปด้วย เพราะข้อมูลจากการสังเกตเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจประสบการณ์ตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายได้ชัดเจนขึ้น รวมถึงเข้าใจ

สภาพบริบททางกายภาพ ส่วนการจัดบันทึกนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการทันทีหลังการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปอย่างมีทิศทาง ผู้วิจัยจึงมีแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยได้สร้างแนวคำถาม (Questions framework) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นประเด็นกว้าง ๆ ที่กำหนดขึ้นตามกรอบของปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษา และใช้เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานในภาคสนาม ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยได้เข้าไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงจะมีการปรับเปลี่ยนและสร้างประเด็นคำถามใหม่ ๆ อยู่เสมอตามความเหมาะสม มีความยืดหยุ่นในการสนทนาที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เพื่อช่วยให้ผู้ถูกศึกษามีเวลาในการทบทวนเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถเปิดเผยได้อย่างตรงไปตรงมา โดยคำถามในการสัมภาษณ์จะมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

3.1 คำถามหลัก (Main questions) ซึ่งเป็นคำถามที่ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นขึ้นมาสำหรับการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า (Interview guide) เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่จะทำการศึกษา โดยแนวคำถามที่กำหนดไว้ในครั้งนี้ เป็นเพียงกรอบการสัมภาษณ์ที่กำหนดในเบื้องต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตอบคำถามการวิจัยได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ทั้งในแง่ของการใช้ถ้อยคำในเวลาถามและลำดับก่อนหลังคำถามขึ้นอยู่กับผู้ให้สัมภาษณ์และสถานการณ์ในการสัมภาษณ์

อนึ่ง ในการทบทวนความสอดคล้องระหว่างคำถามกับประเด็นการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน กลับกรองแนวคำถามก่อนนำไปใช้จริง

3.2 คำถามเพื่อขอรายละเอียดและความชัดเจน (Probing questions) เป็นคำถามหลังจากที่ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามหลัก แต่คำตอบยังไม่ชัดเจนพอ อาจจะขอรายละเอียดหรืออาจมีประเด็นใหม่ที่น่ารู้ติดตาม ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดลงลึกในเรื่องนั้น ๆ มากขึ้น ช่วยให้มีความชัดเจนมากขึ้น และแสดงให้เห็นให้ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าสิ่งที่เขาพูดนั้น ผู้วิจัยกำลังรับฟังด้วยความสนใจและใส่ใจ

3.3 คำถามเพื่อตามประเด็น (Follow-up questions) เป็นคำถามที่ผู้วิจัยมุ่งจะเพิ่มมิติทั้งทางกว้างและทางลึกของเรื่องที่ศึกษาให้มากขึ้น โดยการนำเอาเรื่องใหม่ที่เพิ่งได้พบจากการสัมภาษณ์ขึ้นมาเป็นประเด็นถามต่อ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยให้ลึกลงไป คำถามประเภทนี้ผู้วิจัยจะใช้เฉพาะขณะที่ทำ การสัมภาษณ์ หรืออาจเก็บไว้สัมภาษณ์คราวหลังถ้าเป็นเรื่องที่มีประเด็นความสำคัญมาก และต้องใช้เวลา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทันทีที่เก็บข้อมูลจากสนามวิจัยได้จำนวนหนึ่ง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนแรก ผู้วิจัยใช้เป็นตัวกำหนดทิศทางการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป และใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงหรือกำหนดประเด็นคำถามย่อยของการวิจัยขึ้นใหม่ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกัน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของไมล์ส์และ ฮูเบอร์แมน (Miles & Huberman, 1994) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 การจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการลงสนามเพื่อสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ซึ่งเริ่มต้นด้วยการจัดระเบียบของข้อมูล เพราะ

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากภาคสนามนั้น มักไม่อยู่ในรูปที่พร้อมจะนำไปใช้วิเคราะห์ได้ทันที ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาจัดรูปให้เหมาะสมก่อน ซึ่งก็คือข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ที่ถูกจดบันทึกด้วยลายมือและการบันทึกเสียงไว้ จากนั้นผู้วิจัยทำการเปลี่ยนข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้มาจากการถอดเทปบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์อย่างละเอียด ชนิดคำต่อคำ (Transcribing interview) ให้มาอยู่ในรูปแฟ้มข้อมูลที่พร้อมสำหรับการอ่านและสามารถนำไปใช้ประมวลผลโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในขั้นตอนต่อไป จากนั้นผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมดเพื่อให้เข้าใจภาพรวมของข้อมูลก่อน โดยพยายามขจัดอคติและการตัดสินล่วงหน้า ทำความเข้าใจความหมายผ่านข้อมูลที่มีการอ่านนี้ทำหลายรอบโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าใจมองเห็นภาพรวมของความคิดและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละราย และเนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพไม่เน้นการใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจึงต้องมีการเขียนบันทึกการสังเกต เพื่อสามารถนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 การแสดงข้อมูล (Data display)

การแสดงข้อมูลเป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูลโดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการตรวจสอบแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของการพรรณนามากำหนดรหัส (Coding) และจัดข้อมูลเข้าไปเป็นหมวดหมู่ (Categorizing) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรหัสสำหรับการวิเคราะห์ด้วยการนำปัญหาการวิจัยเป็นตัวตั้ง และทำการกำหนดรหัสตั้งต้นให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ตั้งขึ้น ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นการที่ผู้วิจัยได้มองหาความเหมือนและความแตกต่างของชุดข้อมูล เพื่อแยกเอาชุดข้อมูลไปไว้ในหมวดหมู่ต่าง ๆ ที่สร้างไว้

4.3 การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงของผลการวิจัย (Conclusion, Interpretation and Verification) จากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทันทีที่เก็บข้อมูลจากสนามวิจัยได้จำนวนหนึ่ง และดำเนินการเก็บข้อมูลไปจนกระทั่งเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วผู้วิจัยมั่นใจว่า แบบแผนของชุดความหมายหรือโมทัศน์ที่เกิดขึ้นนั้นซ้ำ ๆ กันจนเป็นแบบแผนที่แน่นอน แม้จะทำการสัมภาษณ์คนอื่น ๆ ต่อไปก็ไม่ได้ข้อมูลใหม่เพิ่มเติมอีก เรียกว่าข้อมูลมีความอิ่มตัวเพียงพอในช่วงระยะเวลาที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยจึงหยุดเก็บข้อมูล ทั้งนี้ในระหว่างที่วิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำข้อสรุปชั่วคราวและตัดทอนข้อมูล (Memoing data reduction) ด้วยการลงเขียนข้อสรุปแต่ละเรื่องซึ่งช่วยในการลดขนาดข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปได้

5. การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล (Trustworthiness of the study)

ในการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล (Trustworthiness of the study) นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ช่วงเริ่มเก็บข้อมูล ช่วงระหว่างเก็บข้อมูล ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบทันทีในสนาม หรือแม้กระทั่งเมื่อออกจากสนามไปแล้ว ก็อาจย้อนกลับมาตรวจสอบข้อมูลบางส่วนอีกได้ หากข้อมูลที่ได้ไปแต่เดิมมีลักษณะแปลกไม่สอดคล้องกับข้อมูลอื่น ๆ ในชุดเดียวกัน สำหรับการตรวจสอบข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทั้ง การตรวจสอบด้านความเชื่อถือได้ของข้อมูล (Credibility) การตรวจสอบด้านความไว้วางใจได้ (Dependability) และการตรวจสอบด้านการยืนยันผลการวิจัย (Confirmability)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ความเข้าใจและการให้ความหมายของการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานของผู้อำนวยการสถานศึกษาและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้นแบบ และ 2) แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อรับรางวัลพระราชทาน ดังนี้

1. ความเข้าใจและการให้ความหมายของการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานของผู้อำนวยการสถานศึกษาและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้นแบบ

1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้นแบบมีความเข้าใจว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อรับรางวัลพระราชทานให้ประสบผลสำเร็จ ด้วยดีจะต้องได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัด ตั้งแต่ระดับสถานศึกษาจนถึงระดับกระทรวง

กระทรวงศึกษาธิการได้น้อมนำพระราชปณิธานมาพิจารณาดำเนินการด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

การคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานเกิดขึ้นจากน้ำพระทัยอันเปี่ยมด้วยพระเมตตาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ที่ทรงมีพระราชปณิธาน แต่ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ม.ล.ปิ่น มาลากุล) ในปี พ.ศ. 2506 เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2506 และพระราชทานรางวัลให้แก่โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ซึ่งจัดการศึกษาดีเด่น ใจความของพระราชปณิธานมีว่า “มีนักเรียนจำนวนมาก ซึ่งมีความประพฤติดี และมีความมานะพยายาม ศึกษาเล่าเรียนได้ผลดี รวมทั้งมีโรงเรียน

ซึ่งจัดการศึกษาดี จนนักเรียนได้รับผลการเรียนดี เป็นส่วนรวม นักเรียนและโรงเรียนที่มีคุณสมบัติ ดังกล่าว สมควรจะได้รับรางวัลพระราชทานและ ทรงยินดีจะพระราชทานรางวัลให้” ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (โดยกรมวิชาการ ซึ่งเป็นหน่วยงานในขณะนั้น) ได้น้อมนำพระราชปณิธานมาพิจารณาดำเนินการด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น และถือเป็นภารกิจสำคัญที่ปฏิบัติสืบต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 จนถึงทุกวันนี้ เพราะนอกจากจะเป็นโอกาสอันดี ในการทำกิจกรรมที่สนองพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 แล้ว รางวัลพระราชทานยังเป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดการยกระดับและพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาของชาติให้ดียิ่งขึ้นด้วย

“... ได้มีการวางระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน และสถานศึกษาเพื่อถือปฏิบัตินับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 เป็นต้นมา ...” (ผอ.ร.ร.พระราชทาน ก)

“... กระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศ สมัยครุสถานศึกษารางวัลพระราชทานทุกปีอย่างต่อเนื่อง ...” (ครูพะยุง)

“... ต้นสังกัดของเราเห็นความสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษา จึงมีการประชาสัมพันธ์ การเสนอขอรับรางวัลพระราชทานเป็นประจำทุกปี ...” (ครูชิงชัน)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระตุ้นการเสนอขอรับรางวัลพระราชทาน

สพฐ. ได้กำหนดการคัดเลือกนักเรียน และสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับระเบียบ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษาและสถานศึกษา

และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์ และแนวทางการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ทุกปี การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

“... สพฐ. แบ่งการคัดเลือกสถานศึกษา ออกเป็นกลุ่มจังหวัดในการประเมินรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 กลุ่ม โดยสถานศึกษาทุกระดับการศึกษา ที่ได้รับการคัดเลือกให้ผ่านเกณฑ์เป็นลำดับที่ 1 จะได้รับพระราชทานเกียรติบัตร และได้รับเงินรางวัล 40,000 บาท ส่วนสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกให้ผ่านเกณฑ์ในลำดับที่ 2 และ 3 จะได้รับเกียรติบัตรชมเชยจากกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนั้นสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนดในระดับกลุ่มจังหวัด จะได้รับเกียรติบัตรจาก สพฐ. ...” (ผอ.ร.ร.พระราชทาน ข)

“... สพฐ. ได้กำหนดเกณฑ์การประเมิน ที่ให้รายละเอียดในการตัดสินตามมาตรฐาน แต่ละด้าน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอีกด้วย ...” (ครูกระพี)

ผู้บริหารสถานศึกษาสนองนโยบาย โดยการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ สถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อรับรางวัลพระราชทานให้บรรลุตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงกำหนด แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในมิติต่าง ๆ ดังนี้

(1) มุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จ ที่ปรากฏในตัวนักเรียนอันเป็นผลจากการจัดการ การศึกษาของสถานศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

“... นักเรียนจะต้องมีความสามารถในการอ่านเขียนภาษาไทยและสื่อสารได้ดี และ

มีความสามารถในการคิดคำนวณอยู่ในระดับที่ดี สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ อย่างเหมาะสมตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ของหลักสูตรรวมทั้งนักเรียนควรจะต้องมี ความสามารถในการแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถอภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นอย่างเป็นขั้นตอน และนำไป ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วย ...” (ผอ.ร.ร.พระราชทาน ก)

“... นอกจากนักเรียนจะต้องเป็นคนเก่ง แล้ว สิ่งที่เขาไม่ได้เลยก็คือ จะต้องเป็นคนดีด้วย ...” (ครูสาธิต)

“... นักเรียนต้องเป็นคนที่มีความ จริยธรรม ค่านิยม ตามที่กำหนดและแสดง การกระทำที่สะท้อนให้เห็นประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน มีความตระหนักและแสดงออกถึง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน โดยมีการวางแผน ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ร่วมอนุรักษ์ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา ...” (ครูประดู่)

(2) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้วยการวิเคราะห์และกำหนดเป้าหมายของการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ออกแบบ จัดทำ นำไปใช้ เก็บข้อมูลสารสนเทศผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่าง บุคคลและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ กิจกรรม เสริมหลักสูตรตามหลักสูตรสถานศึกษา มีการใช้ สื่อ เทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่ เน้นการวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ในการผลิต ให้บริการ นำไปใช้ บำรุงรักษา อย่างเป็นระบบ ให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่น ที่สนับสนุนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการ จัด การศึกษาจนบรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษา

กำหนด ตลอดทั้งมีการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

“... ครูจะนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษามาพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา แล้วนำหลักสูตรของสถานศึกษาไปออกแบบจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน นอกจากนั้นมีการนิเทศติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัย ...” (ครูมะค่า)

“... มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทำทนาย สร้างสรรค์ น่าสนใจ ทั้งกิจกรรมรายบุคคล และกิจกรรมกลุ่ม ...” (ครูเคี่ยม)

(3) ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงภาวะผู้นำในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม สร้างผลงานโดดเด่นเป็นที่ยอมรับ ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของบุคลากรในสถานศึกษาให้มุ่งพัฒนาสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศ ดำเนินการจัดหาและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและระบบสื่อสารเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่า ด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง

“... ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่ดี มีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับ การพัฒนาอย่างทั่วถึง และจะต้องประพฤติตนให้เป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และต้องทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในทุกการกระทำของผู้บริหาร ...” (ผอ.ร.ร.พระราชทาน ค)

“... ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน ...” (ครูพะยอม)

“... สถานศึกษาส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม เพื่อพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนเป็นรูปธรรมชัดเจน ...” (ครูตะเทียนทอง)

(4) ครูจัดการเรียนการสอนที่มีการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน มีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่เป็นองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรและจุดเน้นของสถานศึกษา มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ระบุแนวทางการวัดผลประเมินผลและการใช้สื่อไว้ชัดเจน ดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกฝน ปฏิบัติ ทำงานกลุ่ม มีการอภิปราย นำเสนอผลงานด้วยวิธีการที่เหมาะสม ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร นักเรียนได้คิด แก้ปัญหา สะท้อนความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ได้เรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนได้รับการกระตุ้นและพัฒนาวิธีการเรียนรู้ มีการตรวจสอบและประเมินการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งความรู้ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่าและคิดสร้างสรรค์ เป็นระยะ จัดให้นักเรียนประเมินตนเอง และใช้วิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่หลากหลาย รายงานข้อมูลความก้าวหน้าแก่นักเรียน และเสนอแนะผู้ปกครองรวมทั้งใช้ข้อมูล การประเมินนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

“... ครูกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานตัวชี้วัด จุดเน้นของหลักสูตร และเพิ่มเติมเป้าหมายตามความต้องการจำเป็นของนักเรียนมีการออกแบบ

กิจกรรมการเรียนรู้และการมอบหมายงานที่หลากหลาย ...” (ครูสะอาด)

“... ครูออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลการวิเคราะห์นักเรียนและความเข้าใจนักเรียนรายบุคคลเน้นความสามารถในการอ่าน เขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ ...” (ครูตะกุก)

“... ครูจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน เพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษดูแลให้นักเรียนเรียนรู้ตามศักยภาพได้ทั่วถึง ...” (ครูกระพี้)

(5) ดำเนินการโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษาจนบรรลุผลสำเร็จ เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งโครงการ/กิจกรรมดีเด่นนั้นล้วนเป็นโครงการที่เป็นโครงการตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และ/หรือพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบาย และเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ส่งผลกระทบถึงคุณภาพนักเรียน ใช้หลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เน้นการทำงานที่เป็นระบบ เกิดประโยชน์ในวงกว้าง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงาน ด้วยความเต็มใจ ยึดเป้าหมายความสำเร็จของงานร่วมกัน ผลงานจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมดีเด่นของสถานศึกษาเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการของนักเรียนรอบด้าน นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์ ผลงานได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องและชุมชน มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานอย่างแพร่หลาย

“... โครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา ล้วนสนองแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ...” (ครูกันเกรา)

“... โครงการของสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายและจุดเน้น

การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เกิดจากการร่วมกันของทุกฝ่ายในสถานศึกษา ...” (ครูยมหอม)

“... ผลการดำเนินโครงการเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ...” (ครูนนทรี)

1.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้นแบบให้ความหมายของการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ต้องใช้เวลาและการลงมือปฏิบัติอย่างมุ่งมั่น เพราะการเปลี่ยนแปลงที่ประสบความสำเร็จนั้น ล้วนขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แตกต่างกันหลายประการ โดยเฉพาะปัจจัยด้านบุคลากร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำให้บุคลากรยอมรับในแนวคิดและพฤติกรรมใหม่ รวมทั้งจะต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมเดิมและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรสนับสนุนทิศทางการใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้น เพื่อการเดินทางสู่เป้าหมายของความสำเร็จที่ยั่งยืน

“... โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนหลายประการ และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่นงบประมาณไม่เพียงพอ ครูไม่ครบชั้น ครูยังขาดนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาโรงเรียนไม่บรรลุเป้าหมาย แต่ผู้บริหารสามารถพลิกวิกฤตนี้ได้ หากสร้างแรงบันดาลใจที่ดีในการปฏิบัติงานให้กับครู ...” (ผอ.ร.ร. พระราชทาน ข)

“... จิตใจที่เข้มแข็งและการอยู่กับเพื่อนร่วมงานอย่างเป็นสุข จะทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้ แม้ว่าจะมีข้อจำกัดและอุปสรรคมากมาย ...” (ครูลัดดาพร)

“... ผู้บริหารคือผู้ที่อยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ปล่อยให้เผชิญปัญหาโดยลำพัง ...” (ครูพะยุง)

“... ทุกมิติในโรงเรียนเริ่มดีขึ้น เป็นไปในทิศทางที่ดี เพราะผู้นำสามารถทำให้เราเห็นเส้นชัยได้ชัดเจน ...” (ครูพฤกษ์)

นอกจากนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้นแบบยังกำหนดองค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานในระดับต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ภายใต้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมี รวมทั้งควรยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และอุทิศตน ในการปฏิบัติงาน วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาคุณภาพนักเรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย มีความเป็นประชาธิปไตย สามารถบริหารและจัดการ มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ชัด สร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและมีความพึงพอใจจากการบริหารงานของผู้บริหาร และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สถานศึกษาอื่น ๆ

“... พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีอิทธิพลต่อกระบวนการทำงานบุคคลในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และให้บรรลุเป้าหมายเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มมูลค่าแก่สถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ...” (ผอ.ร.ร.พระราชทาน ข)

“... ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องบริหารเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการบรรลุเป้าหมายหรือภารกิจขององค์กร ซึ่งต้องควบคุมกิจกรรมและกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ...” (ผอ.ร.ร.พระราชทาน ค)

“... ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งงานวิชาการและงานบริหารจัดการโดดเด่น จนมีผลการพัฒนาประจักษ์ชัด ให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จนได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ...” (ครูจามจุรี)

“... ผู้อำนวยการโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพ และปฏิบัติงานตามหลักศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา นักเรียน และชุมชน ทั้งในด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตัว มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละทั้งเวลาและกำลังทรัพย์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีการรักษาสภาพอนามัยตนเองแข็งแรง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนได้รับการไว้วางใจเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับจากองค์กรต่าง ๆ อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม และยึดหลักคุณธรรม การมีเมตตา กรุณา รับฟังความคิดเห็น เคารพในกติกาและความมีเหตุผล ความถูกต้อง โดยเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ...” (ครูมะค่า)

“... ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีแนวคิดวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลมีจุดยืนในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน มอบหมาย

การปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถของบุคคล เน้นการทำงานเป็นทีม มีการวางแผนติดตามงานอย่างเป็นระบบ รู้เท่าทันยุคสมัย สอดคล้องกับบริบท มีความเป็นผู้นำและสร้างผู้นำให้สามารถนำชุมชนเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียนด้วยความเต็มใจ ...” (ครูกันเกรา)

1.2.2 สถานศึกษาต้องมีระบบพัฒนาองค์กรให้เกิดประสิทธิผลสู่ความเป็นเลิศ การพัฒนาองค์กรของสถานศึกษา ถือว่าสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การดำเนินงาน ประสานความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมกันในทุกภาคส่วน ได้แก่ สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่าย ผู้ปกครอง คณะครู บุคลากร นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร ให้ประสบความสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด และให้เป็นที่ยอมรับจากสังคม

“... ต้องจัดให้มีการประชุมคณะครู ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อร่วมกันศึกษาบริบทของโรงเรียน ชุมชน นโยบายและจุดเน้นในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน นโยบายและจุดเน้นในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน ...” (ครูสัตบรรณ)

“... ครูพัฒนาระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ดูแลนักเรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย กำหนดผู้รับผิดชอบชัดเจน ...” (ครูไม้สัก)

“... มีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามเพื่อพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนเป็นรูปธรรมชัดเจน ...” (ครูตะก)

“... มีการบริหารงานโดยได้มอบหมายให้ฝ่ายงานอาคารสถานที่และฝ่ายงานสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบ ดูแล และปรับปรุง ภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อม ภายในและภายนอกของโรงเรียน เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีการออกคำสั่งแบ่งงานรับผิดชอบในแต่ละกลุ่มสัปดาห์ 5 วัน และมีการแบ่งพื้นที่บริเวณรับผิดชอบให้นักเรียนทุกระดับชั้นได้ร่วมกันทำความสะอาด และช่วยดูแลความสะอาดของในทุกพื้นที่ของโรงเรียน และมีระบบรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพโดยมีการติดตั้งกล้อง CCTV ในทุกจุดที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน ...” (ครูสาธิต)

1.2.3 สถานศึกษาต้องจัดหาและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีการดำเนินการจัดหาและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และการบริหารและการจัดการ วางแผน และกำหนดแนวทางการใช้ ตลอดจนกำกับติดตาม ประเมินผลการใช้ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงาน

“... ครู นักเรียนมีสื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษาที่พร้อม เช่น คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต ระบบโทรทัศน์และระบบวิทยุเพื่อการศึกษา สื่อ วัสดุอุปกรณ์สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ...” (ครูนนทรี)

“... คุณครูสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและห้องศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องวิทยุบริการมีคอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูลและหนังสือต่าง ๆ และ ใช้จัดการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ...” (ครูสาธิต)

“... จากการกำกับติดตาม ประเมินผล การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา อย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูสามารถใช้สื่อเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน และนักเรียน มีความสามารถในการใช้สื่อ คั่นคว้าเรียนรู้ได้ อย่างเต็มที่ ...” (ครูจามจุรี)

1.2.4 บุคลากรทุกคนต้องขับเคลื่อน ระบบการประกันคุณภาพภายในสู่การปฏิบัติอย่าง เข้มแข็ง สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการ ที่สร้างความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษา ทุกระดับมีคุณภาพและจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน เน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมิน เพื่อลดภาระ การจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ใน การประเมิน รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายใน ให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ การประเมิน คุณภาพของสถานศึกษาจะเน้นการเก็บข้อมูล ในเชิงคุณภาพตามบริบทของสถานศึกษา ปรับกระบวนการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อ พัฒนาบนพื้นฐานบริบทของสถานศึกษา มาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของ การพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนในสถานศึกษาต้อง รับรู้ และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบให้บรรลุ ถึงเป้าหมาย คือ มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น

“... โรงเรียนตระหนักถึงการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา จึงได้จัดทำโครงสร้าง การบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงานที่ทุกคน มีส่วนร่วม จัดฝึกอบรมให้ความรู้ กำหนดบทบาท หน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษา ทุกคน และมีการ ประชาสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางให้ความเห็น และข้อเสนอแนะและแต่งตั้ง คณะบุคคล

ทำการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพ การศึกษาและจัดให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำมา กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนา กำหนด บทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคน รวมทั้งผู้เรียน รับผิดชอบและดำเนินงานตาม ที่กำหนดไว้ อย่างอย่างมีประสิทธิภาพ ...” (ผอ.ร.ร.พระราชทาน ก)

“... ดำเนินการระบบประกันคุณภาพ ภายในของโรงเรียน โดยยึดหลักวงจรคุณภาพ PDCA ที่มีส่วนร่วมของบุคลากรทุกส่วน เพื่อมุ่ง พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยคำนึงถึงความพร้อมด้าน ทรัพยากรบุคคล สถานที่ซึ่งมีอยู่จำกัด และการใช้ งบประมาณให้ได้ประโยชน์สูงสุด ...” (ครูยมหอม)

“... โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่เปิด โอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เสนอแนะ ข้อคิดเห็น ประเมินความพึงพอใจในการ ดำเนินงานของโรงเรียน มีการรายงานผล การประเมินตนเอง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ...” (ครูตะกุก)

1.2.5 สถานศึกษาต้องจัดระบบข้อมูล และสารสนเทศพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ

สถานศึกษาจะต้องมีการจัดระบบข้อมูล และสารสนเทศพื้นฐานครอบคลุม ครบถ้วน สมบูรณ์ ระบบการใช้งานมีประสิทธิภาพ ง่าย และ สะดวกรวดเร็วต่อการสืบค้นและการให้บริการ มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบและทันสมัย พัฒนา ต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน มีการนำไปใช้ในการบริหาร และจัดการงานของสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนา การจัดการเรียนการสอน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และกิจกรรมในสถานศึกษาที่ส่งผลถึงการ พัฒนา คุณภาพของสถานศึกษาหลากหลายวิธีและ น่าสนใจ

“... มีการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษาครอบคลุม ครบถ้วน สมบูรณ์ ระบบการใช้งาน มีประสิทธิภาพง่าย และสะดวกรวดเร็วต่อการสืบค้นและการให้บริการ มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบและทันสมัย พัฒนาต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน มีการนำไปใช้ในการบริหาร และจัดการงานของสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ...” (ครูมะค่า)

“... ใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีการประชุมครู บุคลากรทางการศึกษา ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชุมผู้ปกครองนักเรียน โดยร่วมกันวางแผน การดำเนินงานของโรงเรียนและรายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานต้นสังกัด ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และชุมชน ทราบ ...” (ครูสัตว์บรรณ)

จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานเป็นวิธีการที่ทำให้บุคลากรเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และนำไปสู่ความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรให้เหมาะสมกับสถานการณ์เงื่อนไข หรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยใช้กระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและเหมาะสม เพื่อให้งานสำเร็จและทุกคนเกิดพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันประกอบไปด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ภายใต้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร 2) การมีระบบพัฒนาองค์กรให้เกิดประสิทธิผลสู่ความเป็นเลิศ 3) การจัดหาและพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และการสื่อสาร 4) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสู่การปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง และ 5) การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2. แนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทานควรเริ่มจากการมุ่งเน้นพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการเสริมสร้าง ฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ถ่ายทอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพเพิ่มขึ้น

“... การฝึกอบรมจะช่วยให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อความก้าวหน้าของบุคลากรแต่ละคน และความก้าวหน้าของโรงเรียนไปพร้อมกัน ...” (ผอ.ร.ร.พระราชทาน ก)

“... ทุกคนในโรงเรียนจะต้องผันตัวเองเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กระทั่งเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ตลอดจนพัฒนาความสามารถจนเกิดทักษะและความชำนาญ ...” (ผอ.ร.ร.พระราชทาน ค)

“... มีการจัดประชุมเพื่อให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลการวิเคราะห์นักเรียนและความเข้าใจนักเรียนรายบุคคล เน้นความสามารถในการอ่าน เขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ ...” (ครูไม้สัก)

“... ครูส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาให้สามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดเน้นของหลักสูตร และเพิ่มเติมเป้าหมายตามความต้องการจำเป็นของนักเรียน มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการมอบหมายงานที่หลากหลาย มีความท้าทาย สร้างสรรค์ ทำงาน

รายบุคคลและงานกลุ่มได้สอดคล้องกับเป้าหมาย และจุดเน้น ที่สถานศึกษากำหนด ...” (ครูสาธิต)

“... ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน ที่ออกแบบไว้อย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด ของหลักสูตร และมีการประเมินการเรียนการสอน สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้โดยอิงพัฒนาการ ของนักเรียนและนำผลการประเมินมาพัฒนา นักเรียนให้เต็มศักยภาพ ...” (ครูยมหอม)

“... มีการส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรม เกี่ยวกับเทคนิคการสอนตามกลุ่มรายวิชา มีการ ประชุมครู เพื่อวิเคราะห์ติดตามผลการนำหลักสูตร ไปใช้ในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้ สื่อการสอนโดยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการและ ครูที่ได้รับมอบหมาย ...” (ครูนนทรี)

“... ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องพัฒนา ผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถร่วมมือปฏิบัติงาน ตามโครงสร้างการบริหารงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลไก สำคัญที่จะนำความสำเร็จและเสริมสร้างคุณภาพ ทางการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยการสร้างคุณภาพ ในโรงเรียนจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ความมั่นใจ เกิดขึ้นกับผู้รับบริการทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมส่วนรวม ...” (ครูตะกุก)

เมื่อข้าราชการ ครูและบุคลากร ทางการศึกษาได้รับการพัฒนาแล้วก็จะสามารถ นำผลที่ได้จากการพัฒนา ไปใช้ประโยชน์ต่อการ ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประเมินสถานศึกษา เพื่อรับรางวัลพระราชทานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่องยาวนาน และประสบความสำเร็จ จนเป็นแบบอย่างให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ได้เป็น อย่างดี อันเป็นการสร้างคุณค่าและรักษาความดี ให้สมศักดิ์ศรีรางวัลพระราชทานสืบไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารจัดการ สถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน เป็นวิธีการที่ทำให้บุคลากรเกิดความร่วมมือ ในการปฏิบัติงาน และนำไปสู่ความสำเร็จในการ ยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา สามารถ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรให้เหมาะสมกับ สถานการณ์เงื่อนไขหรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ไปโดยใช้กระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็น ระบบและเหมาะสม เพื่อให้งานสำเร็จและ ทุกคนเกิดพึงพอใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ ทฤษฎีทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) ของ แบนดูราที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนรู้กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ ต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน โดยการสังเกตหรือ การเลียนแบบจากตัวแบบเพื่อดูว่าผู้อื่นแสดง พฤติกรรมอย่างไรและได้รับผลตอบแทนเช่นไร ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการกระทำ พฤติกรรมของผู้อื่นถือเป็นต้นแบบที่มีอิทธิพล อย่างมากต่อการตัดสินใจทำพฤติกรรมต่าง ๆ ของ บุคคล (นุชลี อุปภัย, 2556) อธิบายได้ว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับ รางวัลพระราชทานมีข้อสมมติเกี่ยวกับสถานศึกษา ว่าภายในสถานศึกษาจะมีส่วนหรือหน่วยหรือ ระบบย่อย ๆ ทำหน้าที่ต่าง ๆ (Functions) อย่างเป็นระบบ เพื่อให้สถานศึกษาดำรงอยู่ได้อย่าง มีรูปแบบ ซึ่งเชื่อว่าเป็นจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา โดยการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าหน้าที่ผู้บริหารและผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการ สถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน นั้น การเรียนรู้ทางสังคมก็จะเกิดขึ้นทันที มีการ ถ่ายทอด ขัดเกลาสมาชิก อันเกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ ปรัชญาการณดังกล่าว ตลอดจนการดำรงอยู่ และ เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการ

สถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบ การถ่ายทอดค่านิยมตามบรรทัดฐาน ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมไปยังสมาชิก กลุ่มทางสังคมจะทำการอบรมสมาชิกของสังคม เพื่อให้มีความผูกพันและมีสมรรถนะในสังคม โดยผ่านตัวแทนทางสังคม (Socializing agents) โดยใช้กลไกการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ถ่ายทอดถึง บรรทัดฐาน ค่านิยม และความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็น ต่อการกระทำบทบาทต่าง ๆ ของสมาชิก (งามตา วนินทานนท์, 2545) นั่นคือ เกิดกระบวนการ ถ่ายทอดทางอาชีพ (जरศักดิ์ เขียวน้อย และ คนอื่น ๆ, 2557) ซึ่งเป็นกระบวนการถ่ายทอด บทบาทหน้าที่ ค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ โดยมี กลวิธีในการถ่ายทอดทางสังคมทั้งแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ผ่านตัวแทนทางสังคมหรือ ตัวแบบในการถ่ายทอดที่สำคัญ ทั้งนี้ผู้บริหารและ ผู้ที่เกี่ยวข้องถือเป็นหนึ่งในตัวแทนการถ่ายทอด ทางสังคม (Agent of socialization) เป็นกลุ่มที่ ทำหน้าที่ในการหล่อหลอมสมาชิกให้มีความรู้ ความสามารถ อุดมการณ์ ให้เป็นไปตามความ ต้องการของสถานศึกษา

และจากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัล พระราชทานควรเริ่มจากการมุ่งเน้นพัฒนา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการ พัฒนาแล้วก็จะสามารถนำผลที่ได้จาก การพัฒนาไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับ รางวัลพระราชทานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน และประสบความสำเร็จนั้น สอดคล้องกับ ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพของอีริกสัน (Erikson, 1964) ที่ได้แบ่งชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนเข้าสู่

วัยสูงอายุเป็น 8 ขั้น โดยเน้นลักษณะสัมพันธภาพ ที่บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ ตามลำดับวัย ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยสูงอายุ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2554) โดยเฉพาะในขั้นที่ 7 และขั้นที่ 8 ที่เป็นวัยกลางคนซึ่งอยู่ในช่วง แห่งการทำงาน มีการแบ่งปัน การเผื่อแผ่ การสร้างสรรค์ ทั้งในสิ่งที่เป็นวัตถุสิ่งของ และ พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความคิด ความชำนาญ ต่าง ๆ ต่อบุคคลอื่นและสังคม อันจะนำไปสู่ กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อรับรางวัลพระราชทานของผู้บริหารและผู้ที่ เกี่ยวข้องต่อไป ดังนั้น ถ้าบุคลากรเกิดการพัฒนา ตนเองแล้วรู้จักนำภาวะผู้นำมาใช้ในการทำงาน ให้เหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงของ สถานศึกษา โดยทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกว่ามี ความบริสุทธิ์ใจในการทำงานและเป็นตัวอย่างที่ดี แก่ผู้อื่นในเรื่องต่าง ๆ จะก่อให้เกิดความศรัทธา ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ซึ่งส่งผล ให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุ ตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะในการพัฒนา สถานศึกษาขนาดเล็กให้ได้รับรางวัลพระราชทาน และท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องมีการบริหารเพื่อกำหนดทิศทาง เป้าหมายขององค์กร และนำทรัพยากรที่มีอยู่ หรือจัดหาได้มาดำเนินการ ให้กลายเป็นผลผลิต และผลลัพธ์ที่ต้องการ

จากข้างต้นที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับ รางวัลพระราชทานมุ่งเน้นไปที่การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของบุคลากรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เจื่อนไขหรือสิ่งแวดลอม ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยใช้ กระบวนการบริหารจัดการและการนำอย่างเป็น ระบบอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพ ของสถานศึกษาขนาดเล็กอันเป็นการเปลี่ยนแปลง

ครั้งยิ่งใหญ่ในระบบการบริหารและจัดการ
การศึกษาของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ในการขอรับรางวัลพระราชทาน ประเภท
สถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก บุคลากร
ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างรอบด้าน
อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพ
ของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน บนพื้นฐาน
การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ภายใต้ภาวะผู้นำ
เชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร รวมทั้งพัฒนาองค์กรให้
เกิดประสิทธิผลสู่ความเป็นเลิศอย่างเป็นระบบ
ตลอดจนสถานศึกษาต้องการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี
และการสื่อสาร ขับเคลื่อนระบบการประกัน
คุณภาพภายในสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
ที่ชัดเจน นอกจากนี้ สถานศึกษาต้องจัดระบบ
ข้อมูลและสารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษา
ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารจัดการ
สถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
ควรเริ่มจากการมุ่งเน้นพัฒนาข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ
เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

วิชาชีพเพิ่มขึ้น สามารถนำผลที่ได้จากการพัฒนา
ไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน
การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องยาวนานนั้น
กล่าวได้ว่า “บุคลากร” เป็นปัจจัยสำคัญที่มี
อิทธิพลทำให้เกิดพฤติกรรม การบริหารจัดการ
สถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัลพระราชทาน
ดังนั้นหากต้องการให้บุคลากรในสถานศึกษา
มีพฤติกรรมดังกล่าว มีความจำเป็นอย่างยิ่ง
ที่จะต้องกำหนดกรอบการพัฒนาบุคลากร ซึ่งอาจ
ใช้วิธีการฝึกอบรมด้วยโปรแกรมการพัฒนา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการหาคำตอบ
ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงด้วยวิธีการวิจัย
เชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียว ดังนั้น เพื่อให้การ
ยืนยันข้อมูลมีความกลุ่มลึกลึกมากขึ้น อาจศึกษา
เพิ่มเติมด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษา
รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบริหาร
จัดการสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อรับรางวัล
พระราชทาน หรืออาจนำรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ไป
ใช้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นที่มีบริบทแตกต่างกัน
ออกไป โดยอาจปรับเปลี่ยนตัวแปรให้เหมาะสมกับ
เนื้อหาและสถานการณ์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา.

_____. (2563). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2563. จาก <http://www.psdg.moe.go.th/psdg61/images/2562/Sep/mail/1351.pdf>

ขจรศักดิ์ เขียวน้อย; และคนอื่น ๆ. (2557, มกราคม). “กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมเชิงอาชีพเสรีในกลุ่ม
อาเชียน: กรณีศึกษาวิชาชีพสถาปนิก,” วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. 6(1): 87-101.

งามตา วรินทร์านนท์. (2545). เอกสารคำสอนวิชา วป581 การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์.

กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นุชลี อุปภัย. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2554). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: หอมอบบ้าน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). คู่มือการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัล

พระราชทาน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2563). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563.

กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Erikson, E. H. (1964). *Insight and responsibility*. New York: Norton.

Litwin, G. H.; & Stringer, R. A. (1968). *Motivation and Organization Climate*. Boston:
Harvard University.

Miles, M. B.; & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. (2nd ed). Thousand Oaks,
CA: Sage Publications.

การพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

Development of Professional Learning Community of
The Secondary Educational Service Area Office 25 Model
(PLC-KKSec25 Model)

คเชนทร์ กองพิลา*

Kachen Kongpila

บทคัดย่อ

การพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (Development of Professional Learning Community of The Secondary Educational Service Area Office 25 Model) : PLC-KKSec 25 Model ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model 2) เพื่อทดลองใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะผู้บริหารและครูในสภวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์ จำนวน 447 คน แบ่งเป็นคณะผู้บริหาร 17 คน ครูผู้สอน 430 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O-NET แบบนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model และแบบสอบถามออนไลน์ ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะศึกษานิเทศก์ประจำแต่ละสภวิทยาเขต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (Development of Professional Learning Community of The Secondary Education Service Area Office 25 Model) : PLC-KKSec25 Model มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและแนวคิดของ PLC-KKSec25 Model 2) จุดประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการขับเคลื่อน PLC-KKSec25 Model มี 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข (Plan) (2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act) (3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Observe) (4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงาน (Reflection) 4) การวัดและประเมินผล และ 5) ข้อมูลย้อนกลับ ภายใต้องค์ประกอบของ PLC-KKSec25 Model ที่มีการกำหนด บรรทัดฐานและสร้างค่านิยมร่วมกัน (Shared values and norms) วิธีการปฏิบัติที่มีเป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) การร่วมมือของครู (Collaboration) การเปิดใจและรับการชี้แนะจากการปฏิบัติงาน (Expert advice and study visit) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection dialogue) และ

* ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ ดร.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (จังหวัดขอนแก่น)

Senior Professional Level Supervisors Dr., The Secondary Education Service Area Office 25 (Khon Kaen province)

การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่ประกอบด้วย ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้บนเครือข่าย กลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย เครื่องมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย และเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย

2. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 87.69/86.27 จากการทดลองภาคสนาม (Field Testing)

3. ผลการศึกษาการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน GPA (20.18) ในภาคเรียน 1/2561 สูงกว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (20.08) ในภาคเรียน 1/2560 โดยมีผลต่าง +0.1 ส่วนด้านผลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมสูงขึ้นทุกรายวิชา เมื่อเทียบกับระดับ สพม.25 (14.38) ระดับจังหวัด (13.85) ระดับ สพฐ. (12.92) และระดับประเทศ (12.69) และผลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมสูงขึ้นทุกรายวิชา เมื่อเทียบกับระดับ สพม.25 (6.03) ระดับจังหวัด (8.45) ระดับ สพฐ. (9.52) และระดับประเทศ (8.95) และจากการการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล การขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก และครูผู้สอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

The development of professional learning community model of the Office of Secondary Education Service Area 25 (PLC-KKSec25 Model) was developed according to research and development methods, divided into three phases. This study aims to (1) develop the professional learning community model, (2) experiment with the professional learning community model, and (3) study the effect of using the professional learning community model. The sample consisted of 447 administrators and teachers in the Kaen Nakhon Ratchapruke consortium, divided into 17 administrators, 430 teachers. The research instruments were (1) O-NET basic national educational quiz, (2) supervision, directing, monitoring and evaluation form for the professional learning community, and (3) online questionnaire on teacher satisfaction with the professional learning community. The statistics is used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation.

The results of the research found that;

1. Elements of the professional learning community model include 1) principle and concept of PLC-KKSec25 model, 2) the purpose of PLC-KKSec25 model, 3) four processes that drive work include: (1) planning and defining issues, (2) implementation of the plan, (3) observing the results of performance, (4) performance reflection, 4) evaluation and assessment, and 5) feedback. Guidelines for implementing the community learning model

include: sharing values and norms, collective focus on student learning, collaboration, expert advice and study visit, reflection dialogue, and the application of social media that consists of networked learning resources, networked learning exchange groups, networked learning processes, networked learning exchange tools, and networked learning exchange technologies.

2. The results of the implementation of the professional learning community model were found to be as effective as 87.69/86.27 based on the E1/E2 efficiency concept from field testing.

3. The results of using the professional learning community model resulted in student achievement in the first semester of the 2018 (20.18) was higher than that of the 2017 (20.08), with a difference of +0.1. Comparison of O-NET scores of Mathayomsueksa 3 students in the Secondary Educational Service Area Office 25(14.38) higher than the provincial level (13.85), OBEC level (12.92), and national level (12.69) and the O-NET scores of Mathayomsueksa 6 students in the Secondary Educational Service Area Office 25(6.03) was better in all subjects when compared to provincial level (8.45), OBEC level (9.25), and national level (8.95). Results of supervision, directing, monitoring and evaluation were found to be at a very good level and the satisfaction of the teachers with the professional learning community model was found to be at a high level.

Keywords : Professional Learning Community/ PLC-KKSec25 Mode

บทนำ

จากรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ด้านคุณภาพการศึกษา พบว่า ผลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน O-NET ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ใน 5 วิชาหลักตลอด 5 ปี ที่ผ่านมาไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนใหญ่ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 วิชาที่นักเรียนทำคะแนนได้ดีที่สุดทุกระดับชั้น คือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะชั้น ม.6 ทำคะแนนวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ได้เพียงร้อยละ 20 กว่าเท่านั้น นอกจากความไม่ชัดเจนด้านความสามารถทางวิชาการแล้ว เด็กและ

เยาวชนไทยยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรม เช่น การใช้ความรุนแรง ยาเสพติด ขาดจิตอาสา ไม่มีวินัย ขาดความรับผิดชอบอีกด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา (พ.ศ.2554 - 2558) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินเพียงร้อยละ 77.47 เท่านั้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2560) อีกทั้งผลการประเมินระดับนานาชาติจากโครงการ

ศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยเทียบกับนานาชาติ (Trends in International Mathematics and Science Study : TIMSS) ก็ชี้ให้เห็นปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์อยู่อันดับที่ 26 จาก 37 ประเทศ ทั้งสองวิชา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559)

จากรายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2559 - 2560 ได้เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการถอดบทเรียนครูที่สอนดี ซึ่งได้รับการยกย่องโดยองค์กรต่าง ๆ เพื่อขยายผลในรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community – PLC) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hord (1997) ที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบ PLC นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ดังนั้นครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพที่สอดคล้องกับภารกิจการทำงานตามบทบาทหน้าที่ และเป็นการพัฒนาที่อิงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ในการพัฒนาคุณภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ในลักษณะของ PLC (Professional Learning Community) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิต ที่ดีของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ให้ครูรวมตัวกันเป็นชุมชน (community) ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับ “ปฏิรูป” การเรียนรู้เป็นการปฏิรูปที่ “เกิดจากภายใน” คือครูร่วมกัน

ดำเนินการเพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินคู่ขนานและเสริมแรงกันทั้งจากภายในและจากภายนอกหัวใจสำคัญที่สุดของ PLC คือ ใช้การวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวมถึงการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่ทำโดยนักวิจัยและคณะบุคคลที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน องค์กร หรือชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบหรือสรรค์สร้างขึ้นไปใช้ปรับปรุงแก้ปัญหา หรือพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งกลมกลืนกับโครงสร้างการบริหารงาน ตลอดจนบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านอื่น ๆ ที่แวดล้อมหรือเกิดขึ้นในสถานที่เหล่านั้น (องอาจ นัยพัฒน์, 2548) โดยสามารถดำเนินการได้หลายๆ ครั้ง จนกระทั่งผลการปฏิบัติงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ได้สำเร็จ โดยกำหนดขั้นตอนของการวิจัย ประกอบด้วย การวางแผน (plan) การปฏิบัติ (action) การสังเกต (observation) และการสะท้อนกลับ (reflection) (วีระยุทธ์ ชาติกาญจน์, 2558)

จากปัญหาดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในระดับชั้นเรียน ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และในระดับโรงเรียนโดยใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 : PLC-KKSec25 Model เป็นนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่แท้จริงและต่อเนื่อง จะทำให้เพิ่มสมรรถนะในการทำงานของทุกฝ่าย

ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนา การเรียนการสอน การบริหาร และการปฏิรูป สถานศึกษาที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างแท้จริงและยั่งยืนสอดคล้องกับการศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 และความท้าทายที่มีการเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบชุมชน การเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25

หลักการหรือแนวคิดเชิงทฤษฎีที่สนับสนุน

การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (Professional Learning Community of The Secondary Education Service Area Office 25) : PLC-KKSec25 Model เป็นกิจกรรมทางวิชาชีพที่ กลุ่มครู ผู้บริหาร แสวงหาแนวทาง หรือข้อตกลง ร่วมกัน ในการปรับปรุงตนเองและพัฒนาวิชาชีพ ทางการศึกษา ให้มีความเป็นมืออาชีพเกิดการ เรียนรู้ที่ยั่งยืน รวมถึงการศึกษารูปแบบความสำเร็จ ของสมาชิกหรือของผู้เชี่ยวชาญ (Best Practices) นำมาเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาต่อยอดใน รูปแบบการวิจัย ในชั้นเรียน หรือการนำนวัตกรรม สถานศึกษาที่ผ่านการคัดสรรจนได้รับรางวัล มาต่อยอดเป็นผลงานและนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ การบริหาร หรือการนิเทศ ที่ได้จาก การทดลองปฏิบัติจริงจนเป็นที่ประจักษ์ สอดคล้อง กับบริบทและตรงตามความต้องการของชุมชน

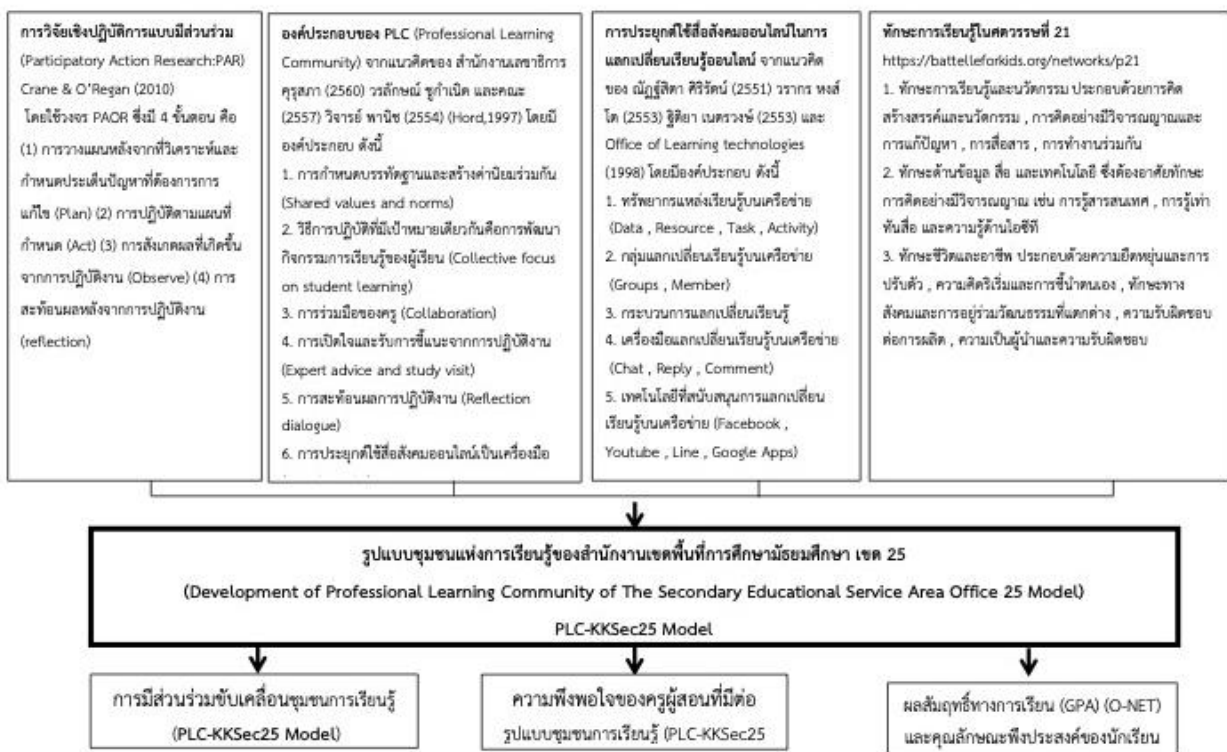
วิชาชีพโดยมีเป้าหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียน และ ความก้าวหน้าของวิชาชีพครูบนพื้นฐานของการจัด กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการใช้ผลการปฏิบัติ ในห้องเรียนเป็นฐาน โดยใช้การวิจัยที่ผสมผสาน การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวม ถึง การ วิจัย เชิง คุณ ภาพ (Qualitative Research) เข้าด้วยกันเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในลักษณะวงจรคุณภาพ PAOR ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนด ประเด็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข (Plan) (2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act) (3) การ สังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Observe) (4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงาน (Reflection) ภายใต้การกำหนดบรรทัดฐานและ สร้างค่านิยมร่วมกัน (Shared values and norms) วิธีการปฏิบัติที่มีเป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) การร่วมมือของครู (Collaboration) การเปิดใจและรับการชี้แนะจาก การปฏิบัติงาน (Expert advice and study visit) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection dialogue) และการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และ การขับเคลื่อนในการปฏิบัติร่วมกัน สะท้อนคิด และ ปรับปรุงงานโดยจะต้องมีทรัพยากรแหล่งเรียนรู้บน เครือข่าย กลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย เครื่องมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย และ เทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย ซึ่งจะต้องมีการสร้างค่านิยม วิสัยทัศน์ เพื่อกำหนด เป็นเป้าหมายในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามกรอบทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (Professional Learning Community of The Secondary Education Service Area Office 25) : PLC-KKSec25 Model) ดำเนินการโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในลักษณะวงจรคุณภาพ PAOR ในการขับเคลื่อนและพัฒนาโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมที่มีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ ร่วมมือกันเรียนรู้จากการลงมือ

ปฏิบัติการเรียนการสอนจริงในห้องเรียน และมีการทบทวน สะท้อนผลจากการสังเกตเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง พัฒนาให้ดีขึ้นเพื่อแก้ปัญหาพัฒนา และเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ โดยผู้รายงานได้ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่สอดคล้องกับ “PLC (Professional Learning Community) : ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังปรากฏในภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัยและแผนการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 : PLC-KKSec 25 Model ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะ ดังนี้

- 1) การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ : PLC-KKSec25 Model
- 2) การทดลองใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ : PLC-KKSec25 Model และ
- 3) การศึกษาผลของการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ : PLC-KKSec25 Model โดยดำเนินการในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ด้วยวงจรคุณภาพ PAOR ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข (Plan)
- 2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act)
- 3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Observe)
- และ 4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงาน (Reflection) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบบันทึกการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี
- 2) แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง
- 3) แบบบันทึกข้อมูลการติดตามการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) พัฒนาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- 4) แบบประเมินกรอบแนวคิดของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ (PLC-KKsec25 Model)
- 5) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ (PLC-KKsec25 Model)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) การบันทึกแนวคิด ทฤษฎี หลักการ โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารอบแนวคิดของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ (PLC-KKsec25 Model) โดยค้นหาทั้งเอกสารที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

- 2) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 15 คน ประกอบด้วยประธานสหวิทยาเขต 5 คนศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (จบการศึกษาระดับปริญญาเอก/ และครูที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 5 คน ในการประชุมเตรียมความพร้อมการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

- 3) แบบบันทึกการติดตามการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) โดยผู้วิจัยร่วมเป็นคณะกรรมการในการติดตามจากคณะของ สพฐ.

- 4) ประเมินกรอบแนวคิดของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ (PLC-KKsec25 Model) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม จากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) มีค่าเท่ากับ 0.94 ของข้อคำถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

- 5) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ (PLC-KKsec25 Model) โดยผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน โดยใช้ Rating Scale 5 ระดับ และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) ซึ่งแบบประเมินมีความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.51)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การตรวจสอบ วิเคราะห์เอกสาร และสังเคราะห์กรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 : PLC-KKSec25 Model ใช้วิธีการบรรยายเชิงวิเคราะห์และสรุปตีความจากข้อมูลเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยเอกสาร

2) สรุปผลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ โดยการพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาประเด็นสำคัญที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เปรียบเทียบกับแนวคิดหลักที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 : PLC-KKSec25 Model

3) สังเคราะห์ข้อมูล และจัดกลุ่มข้อมูล พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาประเด็นสำคัญที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เปรียบเทียบกับแนวคิดหลักที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 : PLC-KKSec25 Model

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดให้ค่าเฉลี่ยต้องมีความมากกว่า 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม

วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ (PLC-KKsec25 Model) โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยโดยต้องมีค่าตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ทดลองเก็บข้อมูลได้

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model

2) แบบทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2560

3) แบบนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล การขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (PLC-KKSec25 Model)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เก็บข้อมูลจากแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC- KKSec25 Model ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการเก็บข้อมูลของกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้รูปแบบสำหรับการทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1 : 10) E_1/E_2 เท่ากับ 84.66/84.13 และการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (1 : 100) E_1/E_2 เท่ากับ 87.69/86.27 โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริก (Rubric Scoring) โดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพแบบประเมินผลกระบวนการ 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง (สำเร็จ จันทรสวรรณ และสวรรณ บัวทวน, 2547) โดยผู้วิจัยมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์ประจำสหวิทยาเขตและคณะอนุกรรมการของสหวิทยาเขตออกนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินกระบวนการรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 จำนวน 11 โรงเรียน (สหวิทยาเขตละ 1 โรงเรียน) ซึ่งรูปแบบมีประสิทธิภาพ

2) เก็บข้อมูลจากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2560

3) แบบนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล การขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (PLC-KKSec25 Model) ผู้วิจัยมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์ประจำสหวิทยาเขต เก็บข้อมูลโดยมีคณะอนุกรรมการของสหวิทยาเขตเข้าร่วมด้วย

โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริก (Rubric Scoring) แบ่งเป็น 0 (ไม่มีการปฏิบัติ) 1 (พอใช้) 2 (ดี) โดยแปลผลเป็นช่วงคะแนน 4 ช่วง ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลในการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model และหาประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป็นอัตราส่วนหรือร้อยละระหว่างปัจจัยนำเข้ากระบวนการ และผลลัพธ์ (Ratio between input, process and output) (ชัยงค์ พรหมวงศ์, 2520) โดยกำหนด E_1 (Efficiency of Process) (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) และ E_2 (Efficiency of Product) (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) ด้วยการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1 : 1) ทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1 : 10) และทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (1 : 100)

2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ด้วยค่าคะแนนมาตรฐาน (T-Score) คะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนสูงสุด (Max) คะแนนต่ำสุด (Min) ฐานนิยม (Mode) มัธยฐาน (Median)

3) วิเคราะห์ข้อมูลการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (PLC-KKSec25 Model) โดยการวิเคราะห์คะแนนรวม ค่าร้อยละแล้วเทียบกับเกณฑ์ของรูบริก (Rubric Scoring)

ระยะที่ 3 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ : PLC-KKSec25 Model

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model ประกอบด้วยปฏิทินและแนวทางการขับเคลื่อนตามวงจร PAOR ของปีการศึกษา 2561

2) แบบทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561

3) แบบนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (PLC-KKSec25 Model)

4) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ (PLC-KKSec25 Model) เป็นแบบสอบถามออนไลน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ในขณะที่โรงเรียนดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์ประจำสหวิทยาเขตเก็บข้อมูลของกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยมีคณะผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ร่วมออกนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำรูปแบบ PLC-KKSec25 Model ลงสู่ชั้นเรียน อย่างเต็มรูปแบบในระยะที่ 3 (ปีการศึกษา 2561) จากสภาพการเรียนการสอนจริงโดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริก (Rubric Scoring) 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง (สำเร็จ จันทรสวรรณ และสรวรรณ บัวทวน, 2547)

2) เก็บข้อมูลจากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561

3) แบบนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (PLC-KKSec25 Model) ผู้วิจัยมอบหมายให้ศึกษานิเทศก์ประจำสหวิทยาเขตเก็บข้อมูล โดยมีคณะผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้าร่วมด้วยโดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริก (Rubric Scoring) แบ่งเป็น

0 (ไม่มีการปฏิบัติ) 1 (พอใช้) 2 (ดี) โดยแปลผลเป็นช่วงคะแนน 4 ช่วง ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

4) รวบรวมผลของความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model จาก แบบประเมินความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการและผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model โดยกำหนดเป็นอัตราส่วนหรือร้อยละระหว่างปัจจัยนำเข้ากระบวนการ และผลลัพธ์ (Ratio between input, process and output) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2520) จากการนำรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model ลงสู่ชั้นเรียนอย่างเต็มรูปแบบในระยะที่ 3 (ปีการศึกษา 2561)

2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานด้วยค่าคะแนนมาตรฐาน (T-Score) คะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คะแนนสูงสุด (Max) คะแนนต่ำสุด (Min) ฐานนิยม (Mode) มัธยฐาน (Median)

3) วิเคราะห์ข้อมูลการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (PLC-KKSec25 Model) โดยการวิเคราะห์คะแนนรวม ค่าร้อยละแล้วเทียบกับเกณฑ์ของรูบริก (Rubric Scoring)

4) แบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ (PLC-KKSec25 Model) โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (Development of Professional Learning Community of The Secondary Education Service Area Office 25 Model) : PLC-KKSec25 Model มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1) หลักการและแนวคิดของ PLC-KKSec25 Model ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) Crane & O'Regan (2010) องค์ประกอบของ PLC (Professional Learning Community) การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2) จุดประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (GPA) และด้านผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นขั้นพื้นฐาน O-NET และเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

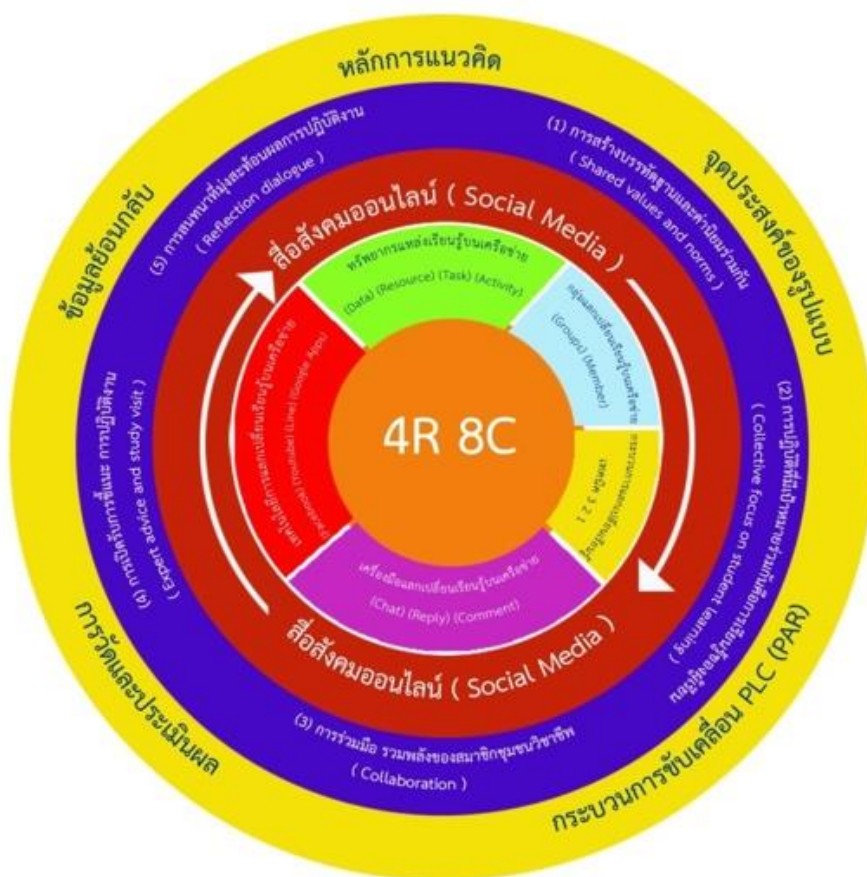
3) กระบวนการขับเคลื่อน PLC-KKSec25 Model มี 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข (Plan) (2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act) (3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Observe) (4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงาน (Reflection)

4) การวัดและประเมินผลประกอบด้วย การประเมินรายทาง และการประเมินปลายทาง และ 5) ข้อมูลย้อนกลับภายใต้องค์ประกอบของ PLC-KKSec25 Model ที่มีการกำหนดบรรทัดฐานและสร้างค่านิยมร่วมกัน (Shared values and norms) วิธีการปฏิบัติที่มีเป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on

student learning) การร่วมมือของครู (Collaboration) การเปิดใจและรับการชี้แนะจากการปฏิบัติงาน (Expert advice and study visit) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection dialogue) และการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์

(Social Media) ที่ประกอบด้วย ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้บนเครือข่าย กลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย เครื่องมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย และเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย ดังภาพ

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (Development of Professional Learning Community of The Secondary Education Service Area Office 25 Model) : PLC-KKSec25 Model ผู้วิจัยได้ทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของรูปแบบ 3 ขั้นตอน ดังนี้ การตรวจสอบคุณภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) เป็นการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น เพื่อพิจารณาในเรื่องของภาษาการสื่อสาร ความเข้าใจการนำเสนอ การเชื่อมโยงต่าง ๆ โดยมีการปรับในขั้นตอน การปฏิบัติตามกรอบ PDCA ให้เป็น PAOR

การทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จากการทดลองครั้งที่ 2 กับครูจำนวน 12 คน ในสหวิทยาเขตแก่นนครราชพฤกษ์เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 84.66/84.13

การทดลองภาคสนาม (Field Testing) จากการทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 43 คน พบว่า รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 87.69/86.27

3. ผลการใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (Development of Professional Learning Community of The Secondary Education Service Area Office 25 Model) : PLC-KKSec25 Model

3.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน GPA (20.18) ในภาคเรียน 1/2561 สูงกว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน (20.08) ในภาคเรียน 1/2560 โดยมีผลต่าง +0.1

3.2 ด้านผลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ภาพโดยรวมสูงขึ้นทุกรายวิชา เมื่อเทียบกับระดับ สพม.25 (14.38) ระดับจังหวัด (13.85) ระดับ สพฐ.(12.92) และระดับประเทศ (12.69) เมื่อพิจารณารายวิชาพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น 3 รายวิชา ได้แก่ ภาษาไทย (54.50/48.11 โดยมีผลต่าง 6.39) คณิตศาสตร์ (29.92/25.68 โดยมีผลต่าง 4.24) และวิทยาศาสตร์ (36.37/31.82 โดยมีผลต่าง 4.55) ส่วนรายวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนลดลง (29.23/30.03 โดยมีผลต่าง -0.80)

3.3 ด้านผลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ภาพโดยรวมสูงขึ้นทุกรายวิชา เมื่อเทียบกับระดับ สพม.25 (6.03) ระดับจังหวัด (8.45) ระดับ สพฐ. (9.52) และระดับประเทศ (8.95) เมื่อพิจารณารายวิชาพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น 3 รายวิชา ได้แก่ สังคมศึกษา (33.56/34.34 โดยมีผลต่าง 0.78) ภาษาอังกฤษ (25.85/28.76 โดยมีผลต่าง 2.91) คณิตศาสตร์ (22.44/27.99 โดยมีผลต่าง 5.55) ส่วนรายวิชาภาษาไทย และรายวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยลดลง (47.54/45.70 โดยมีผลต่าง -1.84) (30.78/29.41 โดยมีผลต่าง -1.37) ตามลำดับ

3.4 ผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 39.85 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน

การวางแผนการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC และด้านการดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการพัฒนา PLC ต่อยอดสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาที่ยั่งยืน

3.5 ผลการสอบถามความพึงพอใจของครูผู้สอนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้รูปแบบชุมชน การเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 PLC-KKSec25 Model อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการเตรียมการและวางแผน และด้านการตรวจสอบหรือการมีส่วนร่วม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการทบทวนและสะท้อนกลับ

การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. ผลการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (Development of Professional Learning Community of The Secondary Education Service Area Office 25 Model) : PLC- KKSec 25 Model สามารถนำไปใช้เป็นนวัตกรรมในการแก้ปัญหา การพัฒนา การเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เพราะสอดคล้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่และความก้าวหน้าของวิชาชีพครูบนพื้นฐานของการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการใช้ผลการปฏิบัติในห้องเรียนเป็นฐาน โดยใช้การวิจัยที่ผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวมถึงการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เข้าด้วยกันเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่ทำโดยนักวิจัยซึ่งเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนอยู่แล้ว โดยดำเนินการในลักษณะวงจรคุณภาพ

PAOR ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนหลังจากที่วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข (Plan) (2) การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act) (3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Observe) (4) การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงาน (Reflection) ภายใต้การกำหนดบรรทัดฐานและสร้างค่านิยมร่วมกัน (Shared values and norms) วิธีการปฏิบัติที่มีเป้าหมายเดียวกัน คือการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) การร่วมมือของครู (Collaboration) การเปิดใจและรับการชี้แนะจากการปฏิบัติงาน (Expert advice and study visit) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection dialogue) และการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และการขับเคลื่อนในการปฏิบัติร่วมกัน สะท้อนคิดและปรับปรุงงาน อีกทั้งรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model มีการพัฒนาไปทดลองใช้และประเมินคุณภาพเบื้องต้นในระยะศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้งาน โดยการนำไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) ปรากฏผลการทดสอบประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 84.66/84.13 และการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) ปรากฏผลการทดสอบประสิทธิภาพ E₁/E₂ เท่ากับ 87.69/ 86.27 แสดงว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับหลักการแนวคิดของซัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520) จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพเพราะกระบวนการของ PLC-KKsec25 Model อีกทั้ง มีการทำ MOU

สร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูในโรงเรียนกับผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้อำนวยการโรงเรียนกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยยึดกรอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community – PLC)

2. ผลการนำรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (Development of Professional Learning Community of The Secondary Education Service Area Office 25 Model) : PLC-KKSec 25 Model ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในส่วนของ GPA และผลจากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ต่างก็มีความเชื่อมโยงกันโดยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน เมื่อพิจารณาเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลมาจากผลการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการขับเคลื่อนชุมชน การเรียนรู้ PLC-KKSec25 Model ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ โดยมีคณะศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบ ในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งนโยบายจากส่วนกลาง และในส่วนของ สพม.25 เอง ที่มีนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้วยนวัตกรรม SIAO MODEL ที่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะในจุดเน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินการของ PLC-KKsec25 Model เป็นการดำเนินงานที่เป็นลักษณะของวงจรคุณภาพ PAOR หลายวงรอบ และเป็นการปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำของครูผู้สอนซึ่งไม่ถือว่าเป็นภาระ จึงทำให้ครู ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการนำ PLC-KKsec25 Model ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ/แนวทางในการพัฒนาในครั้งต่อไป

1. โรงเรียนควรสร้างระบบการนิเทศภายใน โดยใช้ PLC-KKsec25 Model ให้เข้มแข็งต่อเนื่อง และเป็นระบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการกำกับ นิเทศติดตาม แบบเข้มข้น ในมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่มีผลคะแนน O-NET ต่ำเป็นพิเศษ (Low1 / Low2) อีกทั้งควรนำโครงการสอนในแต่ละรายวิชามาพิจารณาหรือเป็นกรอบในการวางแผนการสอนแต่ละครั้งด้วย และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมออย่างน้อย 3 ปีการศึกษา

2. ผู้นิเทศ ควรเป็นวิชาเอกที่มีครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะในด้านหลักสูตรการออกแบบและจัดการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีการศึกษา และด้านการวัดผลประเมินผล

3. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น Application Game และการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นนวัตกรรมในการแก้ปัญหา การพัฒนาในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

4. ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (Professional Learning Community of The Secondary Education Service Area Office 25) : PLC-KKSec25 Model ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อน โดยเข้าไปมีส่วนร่วมใน PLC ทุกระดับ เช่น PLC ในระดับชั้นเรียน PLC ในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ PLC ในระดับโรงเรียน เพื่อสร้างความมั่นใจในการนำกระบวนการของ PLC ไปใช้ในชั้นเรียนจริง และชี้แจงทำความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2520). **ระบบสื่อการสอน**. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน. (2547). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. ขอนแก่น : ภาควิชา
ประเมินผล และวิจัยการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). **รายงานผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2015**.
สืบค้นจาก https://drive.google.com/file/d/19xvsLP_bLN8q6wkzX9hVivV_TS4hyuGa/view
- องอาจ นัยพัฒน์. (2548). **วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์ และ
สังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สามลดา
- วีระยุทธ์ ขาตะกาญจน์. (2558). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการ**. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปีที่ 2 ฉบับที่ 1
(มกราคม – มิถุนายน 2558)
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการ**. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
17 (มิถุนายน - กันยายน) : 11 - 15.
- สมศ. (2560) **โครงการวิจัย : บทสรุปผู้บริหารโครงการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก
รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ :
มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- ธีรพงษ์ แสงสิทธิ์. (2560). **โมเดลสมการโครงสร้างพระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมการจัดการ
เรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญา
ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2560) **ประกาศสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เรื่อง แนวทางการส่งเสริม
สนับสนุนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา แบบชุมชนแห่งการ
เรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ประจำปี 2560**
- ณัฐฐิตา ศิริรัตน์. (2551). **การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย ตามแนวคิด
การเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม สำหรับบุคลากรทาง
การศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรกร หงษ์โต. (2553). **การพัฒนาแบบชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้กระบวนการสร้างความรู้
เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาคอมพิวเตอร์**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฐิตยา เนตรวงษ์. (2553). **การพัฒนาแบบการเรียนรู้ร่วมเพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต**.
กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Crane, P. & O'Regan, M. (2010). **On PAR Using Participatory Action Research to Improve Early Intervention**. Department of Families, Housing, Community Services and Indigenous Affairs, Australian Government.

Hord, S.M. (1997). **Professional learning communities : Communities of inquiry and improvement**. Austin : Southwest Educational Development Laboratory
. journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/article/viewFile/125/688

Our mission is to realize the power and promise of 21st century learning for every student—in early learning, in school, and beyond school—across the country and around the globe. [n.d.]. Retrieved June 19, 2021, from
<https://battelleforkids.org/networks/p21>

รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

Supervision model for developing research potential in the classroom

of science teachers for learners' learning of Science

Department of the Secondary Educational Service Area Office 16

ธนพร ตั้งธรรมกุล*

Tanachaporn Tungtummakul

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้ 1) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาผลการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 40 คน นักเรียนที่เรียน จำนวน 1,566 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย และส่วนที่เป็นเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และส่วนที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที

ผลการวิจัย พบว่า 1) ได้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีชื่อว่า เอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE Model) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ความเหมาะสม 1.00 และผลการประเมินค่ามาตรฐานค่าพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พบว่า 2.1) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2.2) ผลการประเมินค่าโครงการวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวม ในระดับดี เมื่อจำแนกรายบุคคล พบว่าครูผู้สอนที่มีผลการประเมินระดับดีมาก ร้อยละ 17.50 คน ระดับดี ร้อยละ 75.00 ระดับปานกลาง ร้อยละ 7.50 และระดับปรับปรุง ร้อยละ 00.00 2.3) ผลการประเมินความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนฉบับสมบูรณ์ พบว่า โดยภาพรวมในระดับดีมาก เมื่อจำแนกเป็น รายบุคคลพบว่าครูผู้สอนที่มีผลการประเมินระดับดีมาก ร้อยละ 22.50 ระดับดี ร้อยละ 60.00 และระดับปานกลาง ร้อยละ 17.50 และระดับปรับปรุงไม่มี 2.4) พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ตามระดับชั้นที่เรียนกับครูผู้สอนที่ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นทุกคน หลังจากรับการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศ 2.5) ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการนิเทศ โดยใช้รูปแบบการนิเทศ เอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE Model) พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการนิเทศ/ สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน/ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

* ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 (จังหวัดสงขลา)

Supervisor Senior Professional Level , the Secondary Educational Service Area Office 16 (Songkhla Province)

Abstract

The purposes of this study were: 1) to create and develop the Supervision model to the classroom research potential of Science teachers and 2) to study the results of supervision by using the supervision model to improve the research potential of teachers for the students in the Science's instructions. The sample used in the research consists of 40 teachers and 1,566 students. There are 3 kinds of tools used in the study, which are the tools for a collecting research data, a quality checking tool and a tool for evaluating the supervision. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research results showed that 1) The supervision model to develop research potential in the classroom of science teachers, called the APIDEE Model: The result has shown the consistency index of appropriateness 1.00 and 2) The results of using the Supervision for the development of the research potential of teachers for the students in the Science's learning indicated: 2.1) The knowledge and understanding of research in the classroom before and after using the supervision model had significant differences at the level of 0.5. 2.2) The overall result of the classroom research assessment was good. When classified individually it was found that 17.50 percent of the teachers with good grades were very good, 75.00 percent good, 7.50 percent moderate and no one was at a level needing improvement. 2.3) The results of the complete classroom research ability evaluation showed that overall, at a good level, when classified individually, it was found that teachers had a very good evaluation of 22.50 percent, good level 60.00 percent and moderate level. 17.50 percent, and 00.00 percent at a level needing improvement. 2.4) It was found that students' academic achievement in science subjects according to the level they studied with teachers conducting research in the classroom increased for everyone after supervision according to the supervision model 2.5) The teachers were satisfied with the supervision using the APIDEE Model, and found that the overall average was the highest level.

Keywords : APIDEE Model/ Supervision Model/ Teachers' Research Competency Learning Achievement

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวดที่ 4 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ได้กำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ดังนี้ “มาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน แหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูไว้ 3 ด้าน คือ 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน ซึ่งในมาตรฐานความรู้นั้น ได้กำหนดสาระความรู้และสมรรถนะในเรื่องต่าง ๆ จำนวน 9 เรื่อง โดยเฉพาะสาระที่ 7 คือการวิจัยทางการศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาทั้งตัวครูและผู้เรียน ซึ่งต้องใช้การวิจัยเป็นฐาน โดยครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการวิจัย การออกแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แก้ปัญหาในชั้นเรียน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนที่กล่าวข้างต้น ฉะนั้นหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัย พัฒนาต่อยอด และการสร้างนวัตกรรมในโรงเรียนให้เกิดผล ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ครูผู้สอนต้องสามารถนำการวิจัยเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคน เกิดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางวิชาการ ความถนัด ความสนใจ ความสามารถเฉพาะทาง การพัฒนาวิชาชีพครู

มีความสำคัญไม่แพ้การพัฒนาผู้เรียน โดยการส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นนักวิจัยไปพร้อมกับผู้ถ่ายทอดความรู้ กล่าวคือ การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียนที่ตนเองสอนได้ ครูนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการพัฒนารูปแบบหรือเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่นเดียวกัน ผู้เรียนก็ต้องสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2546)

แต่สภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่มีความถนัดในการวิจัย การทำวิจัยของครูส่วนใหญ่ทำเพียงเพื่อการทำตำแหน่งทางวิชาการ หรือการเลื่อนตำแหน่ง ดังนั้น การทำวิจัยจึงเกิดเป็นเฉพาะกิจหรือครั้งคราวแล้วก็ยุติไปไม่ได้ทำเพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อเนื่อง ปัญหาในการทำวิจัยเกิดจากการเลียนแบบปัญหาจากนักวิชาการ ไม่ได้เกิดจากปัญหาในห้องเรียน หรือปัญหาที่ครูประสบด้วยตนเอง ทำให้ผลที่ได้จากงานวิจัยไม่สามารถใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน (ธนขพร ตั้งธรรมกุล, 2559)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มีนโยบายพัฒนาครูตามโครงการพัฒนาศักยภาพครู สู่ครูมืออาชีพ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ให้กับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 แนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว ที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีศักยภาพ การวิจัยในชั้นเรียนให้สูงขึ้น โดยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การวิจัยในชั้นเรียนและสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ เพื่อส่งผลการพัฒนาการเรียนการสอนและคาดว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นได้อย่างแท้จริง ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ากระบวนการที่จะใช้แก้ปัญหานี้ได้ คือการนิเทศการสอน ดังที่ วัชร เล่าเรียนดี (2553) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือและแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู ให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน หรือจัดกิจกรรมเป็นที่พึงพอใจได้ และเกษม เป้าศรีวงศ์ (2557) ได้สรุปไว้ว่า การนิเทศการสอนที่ให้อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ประสบความสำเร็จ และช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ จึงมีแนวคิดว่าการนิเทศเพื่อให้ครูผู้สอนมีการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนได้นั้น ครูและผู้วิจัยควรได้ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ในการพัฒนา และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อในการให้เกียรติ และความเคารพเพื่อนร่วมงาน เน้นให้มีบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตยที่ยึดถือครูเป็นศูนย์กลาง มีการดำเนินงานกับครูเป็นรายบุคคล และรายกลุ่มให้สอดคล้องกับความต้องการของครูที่ต้องการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน โดยกำหนดรูปแบบการนิเทศที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การพัฒนางานวิจัยแบบเป็นทางการ และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของการทำงานปกติประจำวัน ผู้วิจัยตระหนักว่าการพัฒนาครูเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน การส่งเสริม ให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ วิจัย สร้างสื่อ นวัตกรรม เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมกระตุ้นให้นักเรียนมีทักษะการคิดมีการเชื่อมโยงความรู้เดิม สร้างความรู้ใหม่ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาก็จะเกิดคุณภาพ

ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เพราะการวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เป็นบทบาทสำคัญของครู ที่จะช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน การค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรม ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศที่ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาโดย

- 1) ศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การนิเทศ การศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนและความต้องการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน

2) วิเคราะห์นโยบาย เป้าหมายการพัฒนา
ครูด้านวิจัยในชั้นเรียนและการนิเทศ

3) วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และ
ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน
การนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

4) วิเคราะห์ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการนิเทศ
การศึกษา

5) สังเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ ๆ
จากการศึกษา ข้อที่ 1-4 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเขียน
เป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

6) สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียน
ที่มีระบบการนิเทศภายในและการวิจัยในชั้นเรียน
เชิงประจักษ์ เพื่อสอบถามความต้องการที่แท้จริง
ในการรับการนิเทศ การจัดการเรียนรู้และการวิจัย
ในชั้นเรียน จำนวน 21 คนซึ่งใช้วิธีการเลือก
แบบเจาะจง (Purposive Sampling method)

เครื่องมือที่ใช้

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ การทำวิจัย
ในชั้นเรียน และความต้องการในการนิเทศเพื่อ
พัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้บริหาร
สถานศึกษา ครูผู้สอนและขอสัมภาษณ์ตามเวลา
ที่เหมาะสม และนำข้อมูลสัมภาษณ์มารวบรวมและ
บันทึกผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการวิเคราะห์เอกสาร
และสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content
Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนาความ

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อ
พัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน
เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์และตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ
การนิเทศ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ ประมวล
ความคิดเห็นและลงข้อสรุปจากระยะที่ 1
เพื่อนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการสร้างรูปแบบ
การนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียน
ของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระ
การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยร่างรูปแบบ
การนิเทศ ที่สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้

2) นำร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนา
ศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน
เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ ตรวจสอบรูปแบบการนิเทศ
ความเหมาะสมและความชัดเจนของขั้นตอนของ
รูปแบบวิเคราะห์ค่า IOC (Index of Item -
Objectives Congruence) โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 คน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling Method)

3) นำผลจากการตรวจสอบคุณภาพ
ของรูปแบบการนิเทศ จากผู้เชี่ยวชาญ มาแก้ไข
ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้
มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4) นำไปจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)
เพื่อยกร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพ
การวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เพื่อการเรียนรู้
ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และ
ร่างเอกสารประกอบ และให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ
รูปแบบและแนวทางการนิเทศตามรูปแบบ
การนิเทศ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบสนทนากลุ่ม

5) ตรวจสอบคุณภาพความสมเหตุสมผล
และความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศเพื่อ
พัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน
เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ โดยผู้เชี่ยวชาญ

6) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ
โดยพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย มีค่าเฉลี่ย 4.50 ขึ้นไป ถือว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ใช้ได้ ซึ่งผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับรูปแบบการนิเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.94

7) นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา รูปแบบการนิเทศที่เน้นผลการดำเนินงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาดังนี้

2) แบบบันทึกสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อยกร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัย ในชั้นเรียน ของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ตามเวลาที่เหมาะสม และนำข้อมูลวิเคราะห์และบันทึกผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรูปแบบ ค่า IOC ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ไปใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 378 คน และผู้เรียน จำนวน 11,256 คน จากโรงเรียน

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ครูผู้สอนจำนวน 40 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบอาสาสมัครครูที่มีความสนใจเรื่องวิจัยในชั้นเรียน โดยการจัดทำหนังสือทางราชการเพื่อรับสมัครครูที่สนใจและผู้เรียนที่เรียนกับครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน จำนวน 1,566 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้รูปแบบนิเทศเอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE Model) ไปทดลองใช้กับครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

ประชุมชี้แจงผู้บริหาร ครูผู้สอน กำหนดการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการใช้รูปแบบการนิเทศเอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE Model) เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและเปิดโอกาสให้ซักถาม จนเกิดความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ ของการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE Model) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

1.2 ความหมายและสาระสำคัญๆ ของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเอพีไอดีดับเบิลอี(APIDEE Model) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

1.3 สร้างความเข้าใจและชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศเอพีไอดีดับเบิลอี(APIDEE Model) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

1.4 ดำเนินการนิเทศติดตามรูปแบบการนิเทศเอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE Model) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

ตามแผนการนิเทศ การสังเกตการสอนและ
การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ
การวิจัยในชั้นเรียน

2. แบบประเมินความสามารถในการเขียน
เค้าโครงวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน

3. แบบประเมินความสามารถในการทำวิจัย
ในชั้นเรียนของครูผู้สอน

4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อ
รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัย
ในชั้นเรียนของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์

5. แบบวิเคราะห์สรุปผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยของ
ครูผู้สอนและ แนวทางการนิเทศตามรูปแบบ
การนิเทศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วย
ตนเอง

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมิน
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
ของครูผู้สอนก่อนการใช้รูปแบบ หลังการใช้
รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียน
ของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

3. เก็บข้อมูลจากการสังเกตการสอน
ของครูผู้สอนรอบที่ 1 และ รอบที่ 2

4. เก็บข้อมูลจากการประเมินเค้าโครงวิจัย
ในชั้นเรียนของครูผู้สอน รอบที่ 1 และ รอบที่ 2

5. เก็บข้อมูลจากการประเมินความสามารถ
ในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนหลังการใช้
รูปแบบ การพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียน
ของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

6. เก็บข้อมูลความพึงพอใจของครูผู้สอน
ที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการวิจัย
ในชั้นเรียนของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 16 และสนทนากลุ่ม

7. วิเคราะห์สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของผู้เรียนที่เกิดจากครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศ
โดยรูปแบบการนิเทศ ที่พัฒนาศักยภาพการวิจัย
ในชั้นเรียนของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 16

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการทดสอบความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
ของครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการหา
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ
ทดสอบค่าที (t-test)

2. วิเคราะห์การประเมินความสามารถ
ในการเขียนเค้าโครงวิจัยและความสามารถทำวิจัย
ในชั้นเรียนของครูผู้สอน โดยการหาค่าเฉลี่ย
($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการนิเทศ
โดยใช้รูปแบบการนิเทศ เอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE
Model) โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.) และจำแนกเป็นระดับคุณภาพ
5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ
น้อยที่สุด

4. สรุปประเด็นการสนทนากลุ่ม นำเสนอ
เชิงพรรณนา

5. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เกิดจาก
การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนก่อนและหลัง
การใช้รูปแบบการนิเทศ เอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE
Model) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16
โดย การ หาค่า เฉลี่ย ($\bar{X}$)

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test)

ระยะที่ 4 การประเมินและการปรับปรุงรูปแบบการนิเทศการดำเนินการวิจัยในระยะนี้เป็นการนำผล การทดลองตามกระบวนการและเงื่อนไขของรูปแบบการนิเทศ ขั้นตอนของการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการนิเทศเอพีไอ ดีดับเบิลอี (APIDEE Model) กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16 ในระยะที่ 3 รวมทั้ง ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคและความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบ มาพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการนิเทศ APIDEE Model ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และพร้อมที่จะนำไปใช้ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม (IOC) ของเครื่องมือที่สร้างขึ้นทีละข้อ โดยใช้สูตรของ โรวินเนลลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton)

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ นำแบบทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้ สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson Formula) ได้ค่าความเชื่อมั่น . 84

1.4 สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของคู่มือนิเทศตามรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ได้ค่า E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 81.11 / 82.22

1.5 หาค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80

1.6 หาค่าอำนาจจำแนก มีค่า 0.20 ขึ้นไป

1.7 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินเค้าโครงวิจัยในชั้นเรียนและแบบประเมินวิจัยในชั้นเรียน ฉบับสมบูรณ์โดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .74 และ .76 ตามลำดับ

1.8 หาความเชื่อมั่น ของ แบบวัดความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ การพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .71

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.3 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนกับหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้ การทดสอบค่าที (t-test)

2.4 หาค่าเฉลี่ยของแบบวัดความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศ เอพีไอ ดีดับเบิลอี (APIDEE Model) วิเคราะห์ผลการวัดความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.5 ค่าเฉลี่ยของการประเมินการเขียนเค้าโครงวิจัยในชั้นเรียน และการเขียนวิจัยในชั้นเรียน ฉบับสมบูรณ์เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายเป็นคำร้อยละเฉลี่ยเป็นรายชื่อ โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์ของเบสส์ (Best)

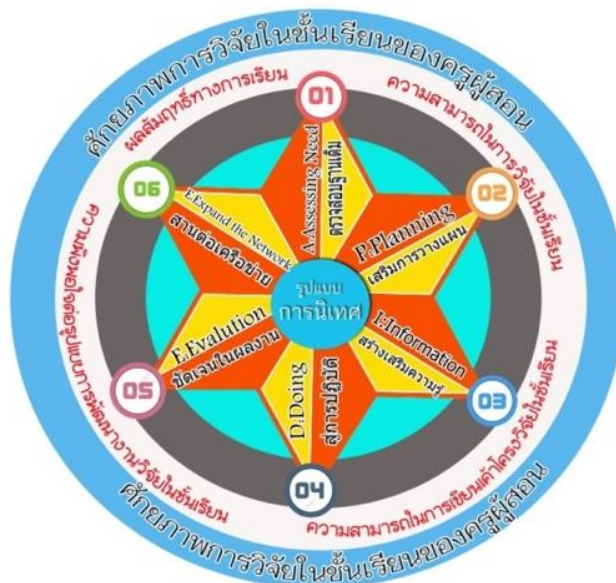

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีชื่อว่า เอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE Model) เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 A (Assessing Need : ตรวจสอบฐานเดิม ขั้นที่ 2 P (Planning) : เสริมการวางแผน ขั้นที่ 3 I (Informing) : สร้างเสริมความรู้ ขั้นที่ 4 D (Doing) : สู่การปฏิบัติ ขั้นที่ 5 E (Evaluating) : ชัดเจน ในผลงาน ขั้นที่ 6 E (Expand the network) : สานต่อ เครือข่าย โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 5 คน ตามที่กำหนดไว้ พบว่ามีค่าดัชนี ความสมเหตุสมผลและความเป็นไปได้ 1.00 และ ผลการประเมินค่ามาตรฐานส่วนประมาณค่าพบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ การตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบ การนิเทศพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพ การวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เพื่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

แผนภาพ 1 รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16

2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 สรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังการนิเทศ
โดยการประชุมปฏิบัติการ

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	D	D2	t
ก่อนการใช้รูปแบบ	40	10.48	1.36			
หลังการใช้รูปแบบ	40	25.88	0.88	616	9580	62.87*

*p < .05

จากตาราง 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 โดยหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ($\bar{X} = 25.88$, S.D. = .88) ก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ ($\bar{X} = 10.48$, S.D. = 1.36)

ตาราง 2 ผลการประเมินการเขียนเค้าโครงวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน แยกตามรายการ (n=40)

รายการ	ผลการประเมิน				ค่าพัฒนา
	รอบที่ 1		รอบที่ 2		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1.ชื่อเรื่อง	3.22	.45	4.52	.55	1.30
2. ความเป็นมาและความสำคัญ	3.33	.47	4.47	.47	1.14
3.วัตถุประสงค์	3.41	.55	4.53	.56	1.12
4. ขอบเขตการวิจัย	3.45	.49	4.51	.51	1.06
5. นิยามศัพท์	3.64	.56	4.48	.41	0.84
6.ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3.47	.47	4.50	.55	1.03
7. วิธีดำเนินการวิจัย	3.58	.43	4.52	.48	0.94
เฉลี่ย	3.44	.53	4.50	.47	1.06

จากตาราง 2 ผลการประเมินเค้าโครงวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน แยกตามรายการพบว่าโดยภาพรวมพบว่า มีค่าพัฒนา 1.09 โดยรอบที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .53) รอบที่ 2 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .47) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าครูผู้สอนเขียนวัตถุประสงค์สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและชื่อเรื่องที่ต้องการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .56)

ตาราง 3 ผลการประเมินค่าโครงการวิจัยในชั้นเรียนจำแนกเป็นรายบุคคล (n=40)

ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน			
	รอบที่ 1		รอบที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก ($\bar{X} = 4.50 - 5.00$)	3	7.50	7	17.50
ดี ($\bar{X} = 3.50 - 4.49$)	21	52.50	30	75.00
ปานกลาง ($\bar{X} = 2.50 - 3.50$)	12	30.00	3	7.50
ปรับปรุง ($\bar{X} = 1.00 - 2.49$)	4	10.00	0	0.00
รวม	40	100	40	100

จากตาราง 3 ผลการประเมินค่าโครงการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนจำแนกรายบุคคล โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981 : 82) พบว่า รอบที่ 1 ครูผู้สอนที่มีผลการประเมินระดับดีมาก 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ระดับดี 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 ระดับปานกลาง 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และระดับปรับปรุง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 รอบที่ 2 ครูผู้สอนที่มีผลการประเมินระดับดีมาก 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 คน ระดับดี 30 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ระดับปานกลาง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 00.00

ตาราง 4 ผลการประเมินความสามารถในการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียนฉบับสมบูรณ์ของครูผู้สอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แยกตามรายการ (n=40)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับคุณภาพ
	$\bar{X}$	S.D.	
ชื่อเรื่อง	4.59	.55	ดีมาก
ความเป็นมาและความสำคัญ	4.56	.47	ดี
วัตถุประสงค์	4.64	.51	ดีมาก
ขอบเขตการวิจัย	4.67	.52	ดีมาก
นิยามศัพท์	4.58	.59	ดีมาก
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4.54	.55	ดีมาก
วิธีดำเนินการวิจัย	4.58	.53	ดีมาก
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	4.57	.57	ดีมาก
การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	4.51	.45	ดีมาก
การอ้างอิง	4.63	.55	ดีมาก
เฉลี่ย	4.58	.49	ดีมาก

จากตาราง 4 ผลการประเมินความสามารถในการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียนฉบับสมบูรณ์ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า เกือบทุกประเด็นอยู่ในระดับดี-ดีมาก และพบว่าขอบเขตการวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดตัวแปรที่ศึกษา ได้ถูกต้อง ครบถ้วนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือวัตถุประสงค์เกี่ยวกับบ่งบอกถึงวิธีการ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.51)

ตาราง 5 แสดงผลการประเมินความสามารถในการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียนฉบับสมบูรณ์ของครูผู้สอนจำแนกเป็นรายบุคคล (n=40)

ระดับคุณภาพ	ผลการประเมิน	
	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก ($\bar{X} = 4.50 - 5.00$)	9	22.50
ดี ($\bar{X} = 3.50 - 4.49$)	24	60.00
ปานกลาง ($\bar{X} = 2.50 - 3.50$)	7	17.50
ปรับปรุง ($\bar{X} = 1.00 - 2.49$)	0	0.00
รวม	40	100

จากตาราง 5 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนจำแนกเป็นรายบุคคลใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981 : 82) พบว่า ครูผู้สอนที่มีผลการประเมินระดับดีมาก 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 คนระดับดี 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และระดับปานกลาง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 และระดับปรับปรุงไม่มี

ตาราง 6 ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศ เอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE Model) (n=40)

ด้าน	ระดับความพึงพอใจ		ระดับคุณภาพ
	$\bar{X}$	S.D.	
องค์ประกอบของรูปแบบ	4.58	.53	มากที่สุด
ด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้	4.61	.55	มากที่สุด
ด้านผลของรูปแบบที่นำไปใช้	4.57	.43	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.59	.56	มากที่สุด

ตาราง 6 ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศ APIDEE Model โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.= .56) เมื่อพิจารณา แต่ละด้านพบว่า ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.= .51) ด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.= .55) ด้านผลของรูปแบบที่นำไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, S.D.= .43)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยของครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศ โดยใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังการใช้รูปแบบการนิเทศทุกชั้น ทุกห้องเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการนิเทศและมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 มีข้อค้นพบที่สามารถนำเสนอเพื่อการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีชื่อว่า APIDEE Model พบว่า มีค่าดัชนีความสมเหตุสมผลและความเป็นไปได้ 1.00 และผลการประเมินค่ามาตราส่วนประมาณค่า พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตรวจสอบความสอดคล้องความเหมาะสม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าการสร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ศึกษาวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

รูปแบบทุกมิติให้มากพอที่จะนำมากำหนดเป็นเป้าหมายหรือผลที่เกิดขึ้นของการพัฒนาระยะสำคัญที่ควรจะต้องเพิ่มเติมที่เกิดขึ้นระหว่างสภาพที่คาดหวัง กับสภาพจริงที่ปรากฏคือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศ ดังที่สังัด อุทรานนท์ (2530) กล่าวว่าว่าการนิเทศมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน เพื่อพัฒนางานเพื่อประสานสัมพันธ์ และเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจหากนิเทศขาดจุดใดจุดหนึ่งแล้ว การนิเทศการศึกษา ก็ย่อมประสบความสำเร็จยากซึ่งสอดคล้องกับ นิตยา ทองไทย (2552) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการนิเทศไว้ว่าเป็นการช่วยเหลือครูให้มีความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง พัฒนางานและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) ที่กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน สอดคล้องกับ วชิรา เครือคำอ่าน (2552) พบว่ารูปแบบการนิเทศดับเบิลพีไออี (PPIE) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นเตรียมความรู้/เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ (Preparing : P) 2) ขั้นเตรียมการวางแผนการนิเทศ (Planning : P) 3) ขั้นดำเนินการนิเทศการสอน (Implementing : I) 4) ขั้นประเมินผลการนิเทศ (Evaluation : E) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพโดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับประทีนทิพย์พรไชยา (2561) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินและรับรองรูปแบบเพื่อสร้างเสริม สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยรวมรูปแบบมีความเหมาะสม มีความสอดคล้อง มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด จึงทำให้รูปแบบได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนของครูเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษ ทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มี แววความสามารถพิเศษ ทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่า “APFIE Model” ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็น (Assessment Need : A) ขั้นตอนที่ 2 จัดการความรู้ก่อนการนิเทศ (Providing Information : P) ขั้นตอนที่ 3 วางแผนการนิเทศ (Formulation Plan : F) ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการนิเทศ (Implementing : I) ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นเตรียมการสอนและการนิเทศ 2) ขั้นสังเกตการสอนในชั้นเรียน 3) ขั้นประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกต

การสอน 4) ประเมินผลการนิเทศ ติดตามดูแล และขั้นตอนที่ 5) ประเมินผลการนิเทศตลอดภาคเรียน (Evaluation : E) และผลจากการตรวจสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คนพบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อรุมา รุ่งเรืองวาณิช (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยบูรณาการการเรียนรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่พบว่า การตรวจคุณภาพรูปแบบการเสริมสร้างครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ รูปแบบที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 โดยตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง และความเหมาะสมของรูปแบบและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ พบว่า มีความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (IOC=0.60 - 1.00) และมีคะแนนความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.20 - 4.80) นอกจากนี้ได้ตรวจสอบคุณภาพโดยศึกษานำร่องกับกลุ่มตัวอย่าง 10 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ ก่อนนำไปใช้จริง พบว่ารูปแบบมีความเป็นไปได้ ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัย สอดคล้องกับระย้า คงขาว, มนสิข สิทธิสมบุรณ์ และเอี่ยมพร หลินเจริญ (2559) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16 ผู้วิจัยอภิปรายจากข้อค้นพบของการวิจัยดังนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน หลังการใช้รูปแบบการนิเทศ APIDEE Model ครูทุกคนมีศักยภาพด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นทุกคน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการนิเทศ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการนิเทศด้านการวิจัยในชั้นเรียน และคณะทำงาน ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์ร่วมเป็นวิทยากรในการพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทำให้ครูทราบถึงหลักการ รวมทั้งมีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องตรงกัน และได้ปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างครบถ้วน โดยใช้ระยะเวลาในการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วัน ได้วางแผนร่วมกันที่จะให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งวิธีการฝึกอบรม มีขั้นตอนสื่อสาร ให้ครูเข้าใจ เป็นรูปธรรม เป็นภาษาที่สื่อให้ครูสามารถเข้าใจ และปฏิบัติได้ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนการเพิ่มพูนความรู้ที่ยึดผู้เข้าอบรมเป็นสำคัญ ครูผู้สอนได้ปฏิบัติจริงขณะฝึกอบรม มีการนำเสนอผลงาน ต่อที่ประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง มีพี่เลี้ยงที่คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะตลอดเวลา การที่ครูผู้สอนได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เต็มเต็มเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูรู้และเข้าใจเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งมีคู่มือพัฒนาศักยภาพการวิจัย

ในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่ผู้วิจัยได้จัดทำที่มีประสิทธิภาพ โดยผ่านการทดลองกับกลุ่มย่อย 1:1 กลุ่มเล็ก 1:10 และกลุ่มภาคสนาม 1:100 จนมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ 82.26/81.77 เพื่อให้ครูใช้ประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการสังเกตการสอน ตลอดจนนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ค้นหาคำตอบ และนำมาแก้ปัญหาปรับปรุงการเรียนการสอน และวิธีการนิเทศ ที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคที่หลากหลาย มีความเป็นกันเองกับครู พาคิด พาทำ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมคิด ฝึกปฏิบัติจริง การเป็นที่ปรึกษา การเป็นที่เลี้ยงและการให้คำชี้แนะ เป็นขวัญกำลังใจครู ทำให้ครูมีความศรัทธาในตัวผู้วิจัย มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัยในชั้นเรียนซึ่งสอดคล้องกับ ยุพิน ยืนยง (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้รูปแบบการนิเทศมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ สอดคล้องกับ รัตติมา ภาคะยัง (2556) การพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านห้วยกอก 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร พบว่าเมื่อดำเนินการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเสร็จสิ้นลง ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน และกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับบระยา คงขาว และคณะ (2559) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อรุมา รุ่งเรืองวานิช (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยบูรณาการการเรียนรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะครูนักวิจัยทุกด้านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ความสามารถในการทำเค้าโครงวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนพบว่าอยู่ในระดับดี มีค่าพัฒนาที่เพิ่มขึ้น 1.09 และจำแนกเป็นรายบุคคลพบว่า ครูผู้สอนที่มีผลการประเมินรอบที่ 2 อยู่ในระดับดีมาก 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ระดับดี 30 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ระดับปานกลาง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และระดับปรับปรุงไม่มี ซึ่งดีกว่าในรอบที่ 1 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการใช้รูปแบบการนิเทศ APIDEE Model โดยเฉพาะการสังเกตการสอนและการประชุมสะท้อนผล การให้คำปรึกษา ชี้แนะ การเป็นพี่เลี้ยงทำให้ครูรับรู้ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและยอมรับข้อเสนอแนะ สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2557) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน หรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น เพราะครูอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ข้อมูลที่ได้จะเป็นจริง ผลการวิจัยที่ได้รับจะเป็นประโยชน์สามารถนำไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ฉะนั้นสิ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ ชัดเจน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คือ การนิเทศตามรูปแบบการนิเทศที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งผู้วิจัยและคณะทำงาน ได้ดำเนินการสังเกตการสอนและบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู ภายหลังสังเกตการสอนก็จะประชุมสะท้อนผลแก่ครูผู้สอน โดยการชี้จุดเด่น จุดด้อยของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นรายบุคคลรายกลุ่ม และร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ปัญหา ดังนั้นการสังเกตการสอน นับเป็นขั้นตอนสำคัญยิ่งในการใช้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น เพราะจะช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษา และผลจากการสะท้อนผลจากการสังเกตการสอนและนำข้อเสนอแนะมาพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับ วัชรมา เล่าเรียนดี (2553) ที่กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนและการสังเกตการสอนเป็นกระบวนการปฏิบัติที่สัมพันธ์กัน และไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพียงแต่รู้เข้าใจวิธีการดำเนินการวิจัย ถ้าหากผู้ปฏิบัติไม่รู้ และไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ในชั้นเรียน และการสอนด้วยเทคนิคใหม่ๆ ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการวิจัยให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นจึงพบว่าครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจึงสามารถนำความรู้จากการใช้รูปแบบการนิเทศ และการทำวิจัยในชั้นเรียนมาปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ยังพบว่า รูปแบบการนิเทศที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เน้นการช่วยเหลือตนเอง มีการสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ (Group Dynamic) ได้แก่ การสนับสนุนให้ครูรวมกลุ่มจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีครูที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียนเป็นผู้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และสามารถขยายผลสู่

เพื่อนครูได้หลังการนิเทศ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาครูของสำนักงานสภาการศึกษา (2553) ได้ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการระดมความคิดจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมและ การเสนอประสบการณ์ การเรียนที่ประสบความสำเร็จในชั้นเรียนต่อกลุ่ม ทำให้ครูสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนได้นอกจากนั้นสาเหตุที่ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงบทบาทการสอนได้อาจสืบเนื่องมาจากครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูในกลุ่มเครือข่ายเดียวกัน ได้มีโอกาสเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงานจากเพื่อนครูแล้วนำไปพัฒนางานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน สาคกรจิตร (2556 : 142) ทำการวิจัยการพัฒนากระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ครูเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ผลการวิจัยพบว่า ครูสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถกำหนดแผนปฏิบัติการสอน การสร้างนวัตกรรมการสอน การประเมินตนเอง นอกจากนี้ครูยังสามารถวางแผนด้านการวิเคราะห์สมรรถภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล การจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มตามสมรรถภาพ และส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายการพัฒนาตนเองจนผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้ การที่ครูมีการวางแผนร่วมกันทำให้ครูเกิดความตระหนักและรับผิดชอบร่วมกัน การแสดงความคิดเห็นโดยการสะท้อนความคิดจึงเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ครูมองเห็นประโยชน์ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งผลให้การทำงานประสบผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนั้นการใช้รูปแบบการนิเทศ เอพีไอดีดับเบิลอี (APIDEE Model) จึงเป็นรูปแบบการนิเทศที่ทำให้ครูผู้สอนสามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนและการวิจัยในชั้นเรียนได้ดีขึ้น

2.3 ความสามารถในการทำรายงานวิจัยในชั้นเรียนฉบับสมบูรณ์ของครูผู้สอน หลังการใช้รูปแบบ การนิเทศ APIDEE Model อยู่ในระดับดี และพบว่าทุกรายการประเมินอยู่ในระดับดี-ดีมาก และพบว่า ผลการประเมินการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนจำแนกเป็นรายบุคคลพบว่า ครูผู้สอนที่มีผลการประเมินระดับดีมาก 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 คนระดับดี 24 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และระดับปานกลาง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 และระดับปรับปรุงไม่มี เป็นเพราะครูที่ได้รับการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศ APIDEE Model ที่มีขั้นตอนการให้ความรู้ก่อนการนิเทศเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและเทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย สำหรับนำมาแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นระบบมีผลงานวิจัยสนับสนุน เมื่อครูเข้าใจในขั้นตอนและนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในห้องเรียนที่รับผิดชอบ จึงทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และมีศักยภาพในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับ ประวิต เอรารวรรณ์ (2555) กล่าวว่าการทำงานวิจัยในชั้นเรียน จะช่วยให้ครูทำงานเป็นระบบเห็นภาพงานตลอดแนว มีการวางแผนในการทำงานและช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ มีผลงานวิจัยรองรับ ครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเป็นครูที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยไว้วางใจ มีความเป็นกันเอง มีการชี้แนะ ชี้แจงพร้อมในการจัดการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งผู้วิจัยใช้การโค้ช การเป็นพี่เลี้ยงให้กับครูผู้สอนอย่างใกล้ชิดมิตร ช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ใช้นวัตกรรมได้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและผู้เรียน เนื่องจากครูได้รับการชี้แนะ ช่วยเหลือ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการทำวิจัยในชั้นเรียน มีขั้นตอนการให้ความรู้ก่อนการนิเทศเรื่องวิจัยในชั้นเรียน เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม หลากหลายวิธี สำหรับนำมาแก้ปัญหาและพัฒนาผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นระบบ มีผลงานวิจัยสนับสนุนช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ นริศรา อุปรณศิริการ (2552) กล่าวว่า เป็นความร่วมมือและประสานงานของบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้งานวิจัยในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล คือ ครูผู้สอนต้องมีความรู้พื้นฐานเป็นอย่างดีเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้ เทคนิควิธีสอนใหม่ๆ ที่มีผลงานวิจัยรองรับ ดังที่ พิษิต ฤทธิ์จำรูญ (2552) กล่าวว่า การเลือกนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาเมื่อมีการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้อย่างแล้ว ครูนักวิจัยจะต้องเลือกนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และครูนักวิจัยสามารถสร้างหรือจัดหาได้ด้วยตนเองและการออกแบบและ การสร้างนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา เป็นการคิดกำหนดการออกแบบหรือโครงร่างของนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาตามที่เลือกไว้ การออกแบบนวัตกรรมจะช่วยให้ครูนักวิจัยมองเห็นภาพโครงสร้างส่วนประกอบของนวัตกรรมทั้งหมดซึ่งสะดวกต่อการสร้างและการจัดทำต่อไป เมื่อพิจารณาประเด็นการประเมินรายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์พบว่าอยู่ในระดับ ดี-ดีมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนได้รับการนิเทศตามรูปแบบ การนิเทศที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น และได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ

เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน มีการฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนของการวิจัยและในระหว่างปฏิบัติ มีการดูแล ให้คำแนะนำ ชี้แนะและเป็นที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดและ ให้ครูนำเสนอหัวข้อเรื่องวิจัยที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในห้องเรียนและมีการติดตามภาคสนาม สังเกตการสอน ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม สอดคล้องกับ ยอดหทัย เทพธรานนท์ (2552) ที่กล่าวว่า พี่เลี้ยงคือการให้คำปรึกษา แนะนำในเรื่องต่างๆ อย่างใกล้ชิดช่วยเหลือให้กำลังใจเป็นพิเศษเป็นส่วนตัวมากกว่ามุ่งเน้นให้คนอยู่ภายใต้ การดูแลมีความแข็งแกร่งเชื่อมั่นในตนเอง สามารถทำงานได้เองตามลำพังและประสบความสำเร็จ ดังที่ตั้งเป้าหมายไว้และสอดคล้องกับ วัชรนา เล่าเรียนดี (2556) กล่าวว่า การให้คำชี้แนะในบทบาทผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนจะช่วยสนับสนุนครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ยุทธวิธีสอนที่เหมาะสมและหลากหลายสอดคล้องกับ เพลินพิศ ธรรมรัตน์, ธวัชชัย ไพไธล และรัตติมา โสภาคยัง (2556) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาศักยภาพครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านห้วยกอ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า เมื่อดำเนินการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเสร็จสิ้นลง ผู้ร่วมวิจัย 5 คน มีความรู้ ความเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ร่วมวิจัย เกิดทักษะและความมั่นใจ สามารถดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ถูกต้องตามขั้นตอน และเขียนรายงานการวิจัยแบบเป็นทางการได้ ครูมีผลงานวิจัยในชั้นเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อนำผลการประเมินการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน จำแนกเป็นรายบุคคลพบว่าครูผู้สอนที่มีผลการประเมินระดับปานกลาง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ครูผู้สอนขาดประสบการณ์ในการทำวิจัย มีภาระงานมาก

ไม่มีเวลาในการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และขาดความชำนาญและทักษะในการสืบค้นข้อมูล สอดคล้องกับ สุรพงษ์ แสงสีมูข, จิตินา วรรณศรี, วิทยา จันทร์ศิลา, สำราญ มีแจ้ง (2557) ได้ศึกษาผลการพัฒนารูปแบบ เพื่อพัฒนาครูผู้สอน โดยการทำวิจัยในชั้นเรียน ของโรงเรียนบ้านขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมตามรูปแบบ 4 ขั้น พบว่า ด้านผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูมีคุณภาพระดับพอใช้และสอดคล้องกับ ระเบียบฯ คงขาว, มนสิข สิทธิสมบูรณ์ และเอี่ยมพร หลินเจริญ (2559) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัย เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าด้านองค์ประกอบของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผลของรูปแบบที่นำไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่า รูปแบบการนิเทศ APIDEE Model มีองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม สอดคล้องซึ่งกันและกัน และมีความเป็นไปได้และมีประโยชน์มากในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อีกทั้งในการพัฒนามีเงื่อนไขคือ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีความสนใจ สนุกใจและมีความมุ่งมั่นเต็มใจมีความรับผิดชอบและผู้บริหารเห็นชอบและให้การสนับสนุน เพราะการนำรูปแบบไปใช้นั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมาก ในส่วนของการอบรม

เชิงปฏิบัติการและพัฒนาครูผู้สอน ผู้วิจัยมุ่งเน้นและให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพื่อให้ครูเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีเจตคติ มีทักษะในเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนตามขั้นตอน วิธีการและแนวทางของการวิจัยในคู่มือนิเทศตามรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นคู่มือที่จัดทำเป็นขั้นตอนเป็นระบบเพื่อสื่อสารให้ครูเข้าใจง่าย ไม่เน้นเนื้อหาทางวิชาการมากนัก อีกทั้งผู้วิจัยเป็นผู้ที่เป็นที่ยอมรับศรัทธา เชื่อถือของสถานศึกษา สามารถทำหน้าที่นี้เทศได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีการวางแผนเตรียมการ กำหนดหลักสูตรและแนวทางการอบรมจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการนิเทศติดตามครูผู้สอนซึ่งสอดคล้องกับ กิตติมา ปรีดีติลล (2551) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษาไม่ใช่การบังคับหรือการจับผิด เป็นการช่วยให้ครูค้นหาและรู้วิธีการทำงานด้วยตนเอง รู้สึกมั่นคงในอาชีพและมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง รู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ปัญหาว่าอะไรคือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่และจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไรอีกทั้งให้คุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้และเข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการ ทางการศึกษา สอดคล้องกับ อรุมา รุ่งเรืองวาณิช (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยบูรณาการการเรียนรู้สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมสร้างครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับ เยาวภา รัตนบัลลังค์ (2548) รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วย

ระบบเครือข่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สิงห์บุรี พบว่า ครูผู้รับการนิเทศ
มีความพึงพอใจต่อการนิเทศของเครือข่าย
การนิเทศอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ยุพิน ยืนยง
(2553) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบ
การนิเทศแบบหลากหลายเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพ
การวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า ครูมี
ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบ
หลากหลายวิธีการ อยู่ในระดับมากที่สุด และ
สอดคล้องกับ สุรพงษ์ แสงสีมูข, จิตมา วรณศรี,
วิทยา จันทรศิลา, สำราญ มีแจ้ง (2557) ได้ศึกษา
ผลการพัฒนาแบบเพื่อพัฒนาครูผู้สอนโดยการ
ทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนบ้านขอนแก่น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
ผลการวิจัยพบว่า ด้านความพึงพอใจของครูผู้สอน
ที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโดยการทำวิจัยในชั้นเรียน
อยู่ในระดับมาก

2.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยของครูผู้สอนที่ได้รับ
การนิเทศ โดยใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนา
ศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน
เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลัง
การใช้รูปแบบการนิเทศทุกชั้น ทุกห้องเรียน
มีคะแนนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการนิเทศและ
มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 และระดับ.05 ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่า
ครูได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย
มีการพัฒนาสื่อ สร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา
ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน หัวใจสำคัญของการปฏิรูป
การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 คือการปฏิรูปการเรียนรู้และผู้ที่
มีบทบาทสำคัญที่สุดคือครูผู้สอน หน้าที่โดยตรงของ
ครูคือการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้รับ

การพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน เมื่อครู
ได้รับการนิเทศโดยการใช้กระบวนการวิจัย
ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูใช้ความพยายาม
ตลอดเวลากับการค้นหาวิธีการเรียนรู้ เพื่อนักเรียน
สามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด ด้วยวิธีการที่เหมาะสม
กับความสามารถของตนเอง ครูได้นำหลักการ
สำคัญของการวิจัยมาใช้ในการค้นหาวิธีการวิจัย
มาใช้ในการค้นหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม
กับนักเรียนจะช่วยหาคำตอบหรือตอบคำถาม
ที่ต้องการ สอดคล้องกับ สุรพงษ์ แสงสีมูข, จิตมา
วรณศรี, วิทยา จันทรศิลา, สำราญ มีแจ้ง (2557)
ได้ศึกษาผลการพัฒนาแบบเพื่อพัฒนาครูผู้สอน
โดยการทำวิจัยในชั้นเรียน ของโรงเรียนบ้านขอนแก่น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต
1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้
เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2552)
ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบการนิเทศ
การสอนของครูเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มี
แววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์
ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษ
ทางวิทยาศาสตร์เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้เพื่อ
พัฒนาศักยภาพนักเรียนของครูวิทยาศาสตร์ อยู่ใน
ระดับมาก สอดคล้องกับ ยุพิน ยืนยง (2553) ได้ทำ
วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการนิเทศแบบ
หลากหลาย เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัย
ในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑล
กรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้
สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ สอดคล้องกับ
สมาน สาครจิต (2546) ได้ทำการวิจัยและพัฒนา
รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้
ครูเป็นฐานในการบริหารจัดการ กรณีโรงเรียน
สหกรณ์นิคมอ่าวลึก ผลการวิจัยพบว่า ด้าน
ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนที่ได้รับการใช้
รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้ครูเป็นฐาน

ในการบริหารจัดการการเรียนการสอนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลการเรียนและระดับผลการเรียนสูงขึ้นทุกกลุ่มสาระอีกด้วย

ผลสำเร็จของการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ส่งผลให้ครูผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมีการปฏิบัติงานปกติสุขในชั้นเรียนและความก้าวหน้าทางวิชาการซึ่งเกิดจากการดำเนินงานการนิเทศที่ใช้การนิเทศและวิธีการนิเทศที่ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการแนวคิดในการนิเทศการศึกษา ประการที่ 1 มุ่ง “พัฒนาคน” ก็คือการนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ประการที่ 2 “พัฒนางาน” เนื่องจากการนิเทศการศึกษามีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่นักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอนให้ดีขึ้นนั่นเอง สำหรับประการที่ 3 “สร้างประสานสัมพันธ์” นั้น จะเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน ผลัดเปลี่ยนกัน เป็นผู้นำผู้ตาม ซึ่งไม่ใช่เป็นการทำงานภายใต้การถูกบังคับและคอยตรวจตราหรือคอยจับผิด และประการสุดท้ายคือ “สร้างขวัญและกำลังใจ” นั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่ได้สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว การนิเทศ

การศึกษา ก็ย่อมจะประสบความสำเร็จได้ยาก และผู้วิจัยเองก็ได้ดำเนินการนิเทศอย่างเป็นขั้นเป็นตอนโดยเริ่มจากการวางแผนการนิเทศ การให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการทำงาน การลงมือปฏิบัติ การเสริมกำลังใจ และการประเมินผลการนิเทศเป็นกระบวนการที่เหมาะสมกับลักษณะการทำงานของโรงเรียน จึงบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการนำรูปแบบการนิเทศ APIDEE Model ไปพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น
2. ผลการวิจัยที่พบว่ารูปแบบการนิเทศ APIDEE Model เป็นรูปแบบที่สามารถพัฒนาศักยภาพครู ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ดังนั้นควรนำรูปแบบการนิเทศ APIDEE Model ไปใช้ในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของครูผู้สอน เช่น การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพผู้เรียน เป็นต้น
3. ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการนิเทศ APIDEE Model กับรูปแบบการนิเทศอื่นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2545
- พร้อมมกฎกระทรวง ที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ร.ส.พ.
- กิตติมา ปรีดีดิลก. (2551). **การบริหารและการนิเทศเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์ จำกัด.
- เกษม เป้าศรีวังษ์. (2557). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบเสริมพลังครูนักวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2552). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนพร ตั้งธรรมกุล. (2559). **รายงานวิจัยความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน**. สงขลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16.
- นริศรา อุปกรณ์ศิริการ. (2552). **สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตยา ทองไทย. (2552). **การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประทีนทิพย์ พรไชยา. (2561, มกราคม-มิถุนายน). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**. สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก. 4 (1) : 11-14.
- ประวีต เอราวรรณ. (2555). **การวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ จำกัด.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พิชิต ฤทธิ์จำรูญ. (2552). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : เฮ้าส์ออฟ เดอร์มิสท์.
- ยอดหทัย เทพรานนท์. (2552). **Memtor-mentee-mentoring**. สืบค้นวันที่ 20 พฤษภาคม 2558, จาก <http://meeting.trf.or.th/seminar/Documents/Mentor Mentee.pdf>
- ยุพิน ยืนยง. (2553). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสงฆมณฑล กรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เยาวภา รัตนบัลลังค์. (2548). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้วยระบบเครือข่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาลิขบุรี**. นครสวรรค์ : โรงพิมพ์ริมบึง.

รัตติมา โสภาคะยัง. (2556). การพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านห้วยกอก 1
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร. มุกดาหาร : สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชุมพร.

ระย้า คงขาว, มนสิข สิริสมบุญ และ เอื้อมพร หลินเจริญ. (2559, มกราคม - มีนาคม). “การพัฒนา
รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับครูระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน”. ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 18 (78) : 7-9.

วชิรา เครือคำอ้าย. (2552). การพัฒนารูปแบบการนิเทศศึกษาระสับการณวิชาชีพรูเพื่อพัฒนา
สมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียน. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต.
(หลักสูตรและการสอน). นครปฐม : บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชร เล่าเรียนดี . (2553). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการไ้ชการพัฒนาวิชาชีพรู : ทฤษฎี กลยุทธ์สู่
การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สังต์ อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร
: โรงพิมพ์มิตรสอน.

สมาน สาครจิต. (2556). การพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ครูเป็นฐานในการจัด
การเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552.
กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุรพงษ์ แสงสีมูข, จิตมา วรรณศรี, วิทยา จันทรศิลา และสำราญ มีแจ้ง. (2557). รูปแบบการพัฒนา
สมรรถนะของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16 (2): 119-12.

สุวิมล ว่องวานิช. (2557). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรอุมา รุ่งเรืองวานิช. (2556). การพัฒนารูปแบบการสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยบูรณาการการเรียนรู้
สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.

การพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DonE}
The development of computer teacher competency in the use of
information technology and communication in constructivist learning management
with AIPD_{DonE} supervision process

ปาริชาติ เกสัชชา*

Parichat Pasetcha

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DonE} กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง จากของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 20 คน ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศ ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ และขั้นตอนที่ 3 เพื่อศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DonE} มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (ICT Competency) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสารสนเทศ (Information) ด้านไอซีที (ICT) และด้านเทคโนโลยี (Technology) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้ มี 2 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม ได้แก่ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ ชุดฝึกอบรมและชุดนิเทศ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะ แบบสังเกตการสอน แนวทางการสนทนากลุ่มครู แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัย พบว่า

1. กระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ คือกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DonE} ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การประเมินสมรรถนะ (Assessing : A) ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ (Information : I) ขั้นที่ 3 การวางแผนการนิเทศการสอน (Planning : P) ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการณ์นิเทศการสอน (Doing : D)

*ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ดร. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

Expert Level Supervisor Dr., ChiangMai Primary Educational Service Area Office 2

แบ่งวิธีการนิเทศออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 วิธีการนิเทศแบบชี้แนะให้คำปรึกษา (Directive consulting approach : D) ใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินสมรรถนะในระดับน้อยและน้อยที่สุด กลุ่มที่ 2 วิธีการนิเทศแบบร่วมมือ (Operation collaborative approach : O) ใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินสมรรถนะในระดับปานกลาง กลุ่มที่ 3 วิธีการนิเทศแบบชี้แนะตนเอง (Non-directive and self-directed approach : N) ใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ ที่มีผลการประเมินสมรรถนะในระดับมากและมากที่สุด และขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation : E)

2. ครูคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.61 เมื่อพิจารณาแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการพัฒนาตามวิธีการนิเทศ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า วิธีการนิเทศแบบชี้แนะให้คำปรึกษา ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรมเท่ากับ 0.95 วิธีการนิเทศแบบร่วมมือ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรมเท่ากับ 0.61 และวิธีการนิเทศแบบชี้แนะตนเอง ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรมเท่ากับ 0.27 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ครูทุกคนสามารถนำความรู้ไปผลิตสื่อ แผนการจัดการเรียนรู้ สร้างชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน และมีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ทั้ง 3 ด้าน

3. ผลกระทบทางบวกที่เกิดติดตามมาจากครูคอมพิวเตอร์ ได้แก่ การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ความพึงพอใจในงาน การเป็นต้นแบบนวัตกรรม และการยอมรับจากภายนอก โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จจากครู และจากผู้บริหารสถานศึกษา

4. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูคอมพิวเตอร์ ที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะจากการเผยแพร่นวัตกรรมนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ครูคอมพิวเตอร์ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69

คำสำคัญ : สมรรถนะครู/ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร/ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์/ กระบวนการนิเทศ

Abstract

The objective of this research was to develop the competency of computer teachers in using information technology and communication beyond constructivist learning management with AIPD_{DonE} Supervision. The sample group was 20 teachers by purposive selected from schools in Chiangmai primary educational service area office 2, during 2nd semester of academic year 2015.

This type of research was “research and development”. The three steps of doing the research were 1) to create and develop the supervision, 2) to develop the computer teachers’ competency, and 3) to study the effect of developing the competency of computer teachers

in using information technology and communication beyond constructivist learning management with AIPD_{DonE} Supervision in three terms which were included information aspect, ICT and technology aspect. The information was collected as quantitative and qualitative data. The instruments used in this research were 1) innovative tools such as competency improvement, training and supervision package, and 2) collective data tools which referred to competency evaluation, teaching observation, group interview, and school administrators interview. The quantitative data was analyzed by percentage, mean and standard deviation. The qualitative data was considered by using content analysis. The results were found that;

1. The supportive method for developing the competency of computer teachers in using information technology and communication beyond constructivist learning management was AIPD_{DonE} supervision. It was divided to 5 processes which were 1) Assess the competency (Assessing: A), 2) Give an information (Information: I), 3) Plan the supervision (Planning: P), 4) Do teaching supervision (Doing : D) that was separated into 3 groups which are as follows; Group 1 : Directive consulting approach (D) for computer teachers who had low and lowest competency level, Group 2 : Operation collaborative approach (O) for those who had moderate competency level, and, Group 3 : Non-directive and self-directed approach (N) for those who had more and most competency level. In addition, the last step and, 5) Evaluation method (Evaluation: E).

2. The computer teachers who were developed the competency, had added the average up to 0.61. When comparing the number of the average before and after the supervision, it was founded that the average 0.95 was shown in directive consulting approach. The average of operation collaborative approach was 0.61 and the non-directive and self-directed approach was 0.27. The qualitative data was shown that every computer teacher was able to create media, lesson plans, build learning community and had the competency in using information technology and communication beyond constructivist learning management all 3 aspects.

3. The positive side effect was learning behavior of learners' development, work satisfaction, being an innovative model and guarantee from outside organization by teachers and administrators' success.

4. The administrators and computer teachers' opinion for the competency development was in the highest level. The administrators' average point was 4.54 and computer teachers was at 4.69.

Keyword : Teachers' competency/ information technology and communication constructivist learning management/ supervision

บทนำ

ในยุคปัจจุบันทั่วโลกให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาประเทศ การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประเทศไทยมีการตื่นตัวและให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถที่จะใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผล และจากมาตรการในการปฏิรูปการศึกษา จะเห็นได้ว่าเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐบาลและสถาบันการศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันพัฒนาการศึกษาของประเทศชาติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ให้กว้างขวาง และกระจายโอกาสทางการศึกษาในทุกกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547 : 32-34) จากข้อกำหนดตามระเบียบกฎหมายและแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูที่เป็นครูมืออาชีพ อย่างไรก็ตามแม้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีความสำคัญจำเป็นต่อการพัฒนาวิชาชีพครู และการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน แต่จากการนิเทศติดตามในปีการศึกษา 2555 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ

ของครูคอมพิวเตอร์ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าร้อยละ 89 ของครูคอมพิวเตอร์มีความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2, 2555 : 105) จากสภาพปัญหาและความต้องการดังกล่าว ในปีการศึกษา 2556 ผู้วิจัยได้จัดทำโครงการพัฒนาครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ ให้ครูคอมพิวเตอร์มีสมรรถนะในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเรียนรู้ให้กับผู้เรียน แต่จากการนิเทศติดตาม และประเมินผลหลังเสร็จสิ้นโครงการพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง ทั้งนี้ เนื่องจากครูผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเลียนแบบหรือทำตาม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ ไม่สามารถคิด และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสร้างแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ต่อไป และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ครูคอมพิวเตอร์และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า จากการที่ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ ไม่สามารถคิด และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดปัญหาที่สำคัญคือ ผู้เรียนยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนไม่มีวิสัยทัศน์ ไม่สามารถนำความรู้ไป

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2, 2556 : 35 – 36)

ดังนั้น ในปีการศึกษา 2557 ผู้วิจัยจึงจัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งความสามารถทางสติปัญญา การใช้กระบวนการคิดขั้นสูงและการใช้เหตุผล ทั้งนี้หลักสูตรของการอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการดังกล่าวทำให้ครูคอมพิวเตอร์ได้เรียนรู้การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สมัยใหม่ที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ตามหลักแนวคิดของนักคอนสตรัคติวิสต์

อย่างไรก็ตามจากการนิเทศ ติดตาม หลังจากสิ้นสุดโครงการ พบว่า ครูคอมพิวเตอร์ร้อยละ 95 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามแนวคอนสตรัคติวิสต์อยู่ในระดับมาก

แต่เมื่อลงมือปฏิบัติในสถานที่ปฏิบัติงานจริงกลับไม่ถูกต้อง ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลังสิ้นสุดการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวยังขาดวิธีการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือครูคอมพิวเตอร์ที่สอดคล้อง และเหมาะสมตามความแตกต่างของสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์แต่ละบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า น่าจะมีการพัฒนา และนิเทศติดตามครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2, 2557 : 35 – 36) ซึ่งจาก

การศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า กระบวนการที่จะใช้แก้ปัญหานี้ได้ คือ การนิเทศการสอน ทั้งนี้วิธีการในการนิเทศการสอนที่คำนึงถึงความเหมาะสมกับคุณลักษณะของครูแต่ละลักษณะ ระดับความสามารถในการคิดและการพัฒนาตนเอง มีความรู้สีกผูกพันต่อภาระหน้าที่ก็คือ การนิเทศแบบพัฒนาการ (Developmental supervision) ซึ่งเป็นการนิเทศที่คำนึงถึงธรรมชาติของมนุษย์ ศักยภาพของมนุษย์ ตลอดจนความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานว่ามนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้ วิธีการนิเทศดังกล่าวยังสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อช่วยครูให้สามารถปรับปรุงพัฒนาตนเองและงานในวิชาชีพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

ด้วยความตระหนักนี้ ในปีการศึกษา 2558 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีของนักการศึกษาอย่างหลากหลาย และงานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และนำสมรรถนะดังกล่าวมาเป็นเป้าหมายในการพัฒนา โดยบูรณาการร่วมกับทฤษฎีการนิเทศแบบพัฒนาการตามแนวคิดของกลีคแมน กอร์ดอน และ รอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross – Gordon, 2004 : 464) เพื่อนำมาสังเคราะห์พัฒนากระบวนการนิเทศการสอน ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมแก่การนำมาพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยกำหนดชื่อเรื่องคือ “การพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ใน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{Done}” เพื่อให้ครูคอมพิวเตอร์สามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ในสิ่งที่เรียนรู้และสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง และเพื่อให้ครูผู้สอนมีทักษะกระบวนการทำงานที่ชัดเจนขึ้น เป็นการบูรณาการความรู้ เทคนิควิธีการ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าด้วยกัน นำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เป็นการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรและตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ตลอดชีวิต ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กว้างขวาง และเรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{Done}
3. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{Done}

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนากระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

ในขั้นตอนนี้ การสร้างและการพัฒนากระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยนำกรอบแนวคิดการวิจัยมาประยุกต์ในการสร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศบูรณาการร่วมกับทฤษฎีการนิเทศแบบพัฒนาการตามแนวคิดของกลีคแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon, 2004 : 464) ที่ส่งเสริมสมรรถนะของครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างกระบวนการนิเทศและนวัตกรรมการนิเทศ ระยะที่ 2 การตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศ

1.1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{Done} จำนวน 11 คน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาสมรรถนะครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และ

ความสอดคล้องของกระบวนการนิเทศมีวิจัย
การสร้างและหาประสิทธิภาพดังนี้

1.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์และ
แนวคิดในการใช้เครื่องมือเพื่อให้ครอบคลุม
ประเด็นต่างๆ จากนั้น พัฒนาเครื่องมือฉบับร่าง
และตรวจสอบเครื่องมือในขั้นต้นด้วยผู้วิจัยเอง

1.2.2 ชี้นำเครื่องมือตรวจสอบ
ประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศที่สร้างขึ้นให้ผู้
เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขความตรงของเนื้อหา
(Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC
เท่ากับ 1.00

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้
ได้แก่ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของ
เนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item
objective congruence)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะ
ครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนว
คอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ
AIPD_{DONE} ขั้นตอนนี้เป็นการพัฒนาครู
คอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอน
สตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE}
ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นในขั้นตอน ที่ 1 มี 5
ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การประเมินสมรรถนะ

(Assessing : A)

ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ (Information : I)

ขั้นที่ 3 การวางแผนการนิเทศการสอน

(Planning : P)

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศการสอน

(Doing : D) โดยแบ่งวิธีการนิเทศครูคอมพิวเตอร์
จากการประเมินผลสมรรถนะด้านการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และในการ
จัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ดังนี้

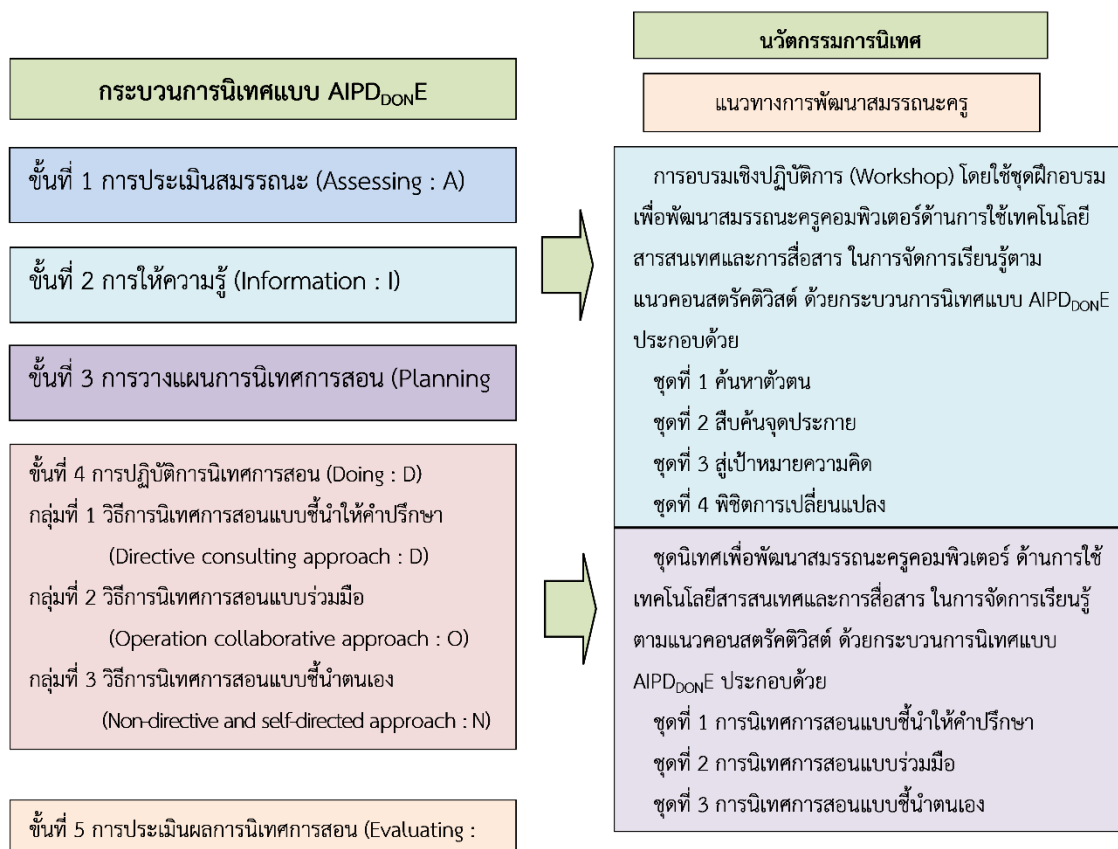
กลุ่มที่ 1 วิธีการนิเทศแบบชี้นำ
ให้คำปรึกษา (Directive consulting approach :
D) ใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมิน
สมรรถนะในระดับน้อยและน้อยที่สุด เป็นกลุ่มครู
มีความต้องการการให้ข้อมูลและวิธีการ
หลากหลายวิธี เพื่อให้ครูได้เลือกวิธีที่เหมาะสม
ที่สุด

กลุ่มที่ 2 วิธีการนิเทศแบบร่วมมือ
(Operation collaborative approach : O) ใช้
สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินสมรรถนะ
ในระดับปานกลาง เป็นกลุ่มครูที่มีความต้องการ
ทำงานร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกันในการเลือกวิธีการที่
เหมาะสม

กลุ่มที่ 3 วิธีการนิเทศแบบชี้นำตนเอง
(Non-directive and self-directed approach :
N) ใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมิน
สมรรถนะในระดับมากและมากที่สุด เป็นกลุ่มครู
ที่ไม่ต้องการการชี้นำ หรือชี้แนะและต้องการเรียนรู้
ด้วยตนเอง แต่ถ้าหากมีความต้องการ การชี้นำ
หรือชี้แนะ จะร้องขอด้วยตัวเอง เนื่องจากครูกลุ่มนี้
นั้นเป็นผู้ที่มีความสามารถในการรับรู้ และเรียนรู้
ได้ดี

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation : E)

สรุปกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู
คอมพิวเตอร์ ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DON E} เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์

2.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 155 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากครูคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2558 จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

- 1) เป็นครูคอมพิวเตอร์ที่มีความสนใจเข้ารับการพัฒนา และมีความสนใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์
- 2) เป็นครูคอมพิวเตอร์ที่มีเวลาเพียงพอในการเข้ารับการพัฒนา

3) เป็นครูคอมพิวเตอร์ที่ต้องการเห็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงของวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้กว้างขวางขึ้น

2.1.3 ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 ได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติหน้าที่สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 20 คน

2) นักเรียน ได้แก่ นักเรียนที่เรียนกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติหน้าที่สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 297 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้วิจัยในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ เครื่องมือที่เป็นนวัตกรรมและเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 เครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม ได้แก่ ชุดพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE} ประกอบด้วย

1) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ เป็นเอกสารแสดงรายละเอียดและแผนการจัดกิจกรรมชุดฝึกอบรมและชุดนิเทศ

2) ชุดฝึกอบรมเป็นชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยใช้ในขั้นที่ 2 ของกระบวนการนิเทศเพื่อใช้ในการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ค้นหา

ตัวตน ชุดที่ 2 สืบค้นจุดประกาย ชุดที่ 3 สู่เป้าหมาย ความคิดและชุดที่ 4 พิชิตการเปลี่ยนแปลง

3) ชุดนิเทศ เป็นชุดนิเทศการสอนครูคอมพิวเตอร์ในระหว่างปฏิบัติงาน จำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ชุดนิเทศการสอนแบบชี้แนะให้คำปรึกษา ใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินในระดับน้อยและน้อยที่สุด ชุดที่ 2 ชุดนิเทศการสอนแบบร่วมมือ ใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินในระดับปานกลาง ชุดที่ 3 ชุดนิเทศการสอนแบบชี้แนะตนเองใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินในระดับมากและมากที่สุด มีรายละเอียดของการดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยนำองค์ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดโครงสร้างหลักสูตรการพัฒนา ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์

2) ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดที่สรุปได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเนื้อหาและจัดทำนวัตกรรม ได้แก่ แนวทางการพัฒนาครูคอมพิวเตอร์ ชุดฝึกอบรมและชุดนิเทศ ดังนี้

3) การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ นวัตกรรม การพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ ดังนี้

3.1) ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนาชุดฝึกอบรม และชุดนิเทศที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้ค่า IOC เท่ากับ 0.96 และผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่าการตั้งชื่อชุดฝึกอบรมและชุดนิเทศควรให้น่าสนใจ จัดแยกเป็นชุดโดยแบ่งเป็นชุดฝึกอบรมและชุดนิเทศ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะดังกล่าว

3.2) ผู้วิจัยได้นำแนวทางการพัฒนาครูคอมพิวเตอร์ ชุติณเทศ ไปทดลองนำร่อง (Pilot Study) กับครูที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเป้าหมาย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

3.2.1) ทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งกับครู จำนวน 3 คน ช่วงเดือนมกราคมภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 เพื่อทดสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยการสังเกตการสอนและการสัมภาษณ์ พบว่ารายละเอียดแต่ละขั้นของกิจกรรมไม่ชัดเจน เนื้อหาและตัวอักษรมากเกินไป ภาพประกอบมีน้อย ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะดังกล่าว

3.2.2) ทดลองกลุ่มเล็กกับครู จำนวน 9 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 พบว่า ชุติณเทศและชุดนิเทศโดยรวมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนา ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษานำร่องไปขอคำปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และแก้ไขปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้จริง

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1) แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม สร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบ ดังนี้

1.1) ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบขึ้นเพื่อวัดความรู้ และทักษะในเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ การเรียนรู้ที่มีความหมายโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การออกแบบการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ การประเมินประสิทธิภาพสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ จำนวน 50 ข้อ

1.2) หาประสิทธิภาพเครื่องมือ โดยนำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาว่าครอบคลุมแนวคิดและวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนี ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.98

1.2.1) ดำเนินการนำแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับครูคอมพิวเตอร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน จากนั้นคัดเอาข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.25 – 0.75 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25 – 0.75 ไว้ จำนวน 30 ข้อ

1.2.2) วิเคราะห์แบบทดสอบจากการคัดเลือก จำนวน 30 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ KR-20 เท่ากับ .89

1.2.3) ดำเนินการจัดพิมพ์แบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วเพื่อนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2) แบบสังเกตพฤติกรรมแบบมีโครงสร้าง สร้างและหาประสิทธิภาพดังนี้

2.1) ศึกษากรอบแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีประเด็น ดังนี้ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การเป็นผู้ได้รับการยอมรับ การมีวิสัยทัศน์ร่วม และการทำงานเป็นทีม

2.2) พิจารณาแต่ละประเด็นที่ต้องการสังเกตว่าครอบคลุมประเด็นหลักของการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.3) หาประสิทธิภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างการอบรม ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบข้อความแต่ละข้อว่าวัดได้ตรงประเด็นที่ต้องการศึกษา และครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษาทั้งหมดหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้นำไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบหาดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อคำถามกับวัตถุประสงค์อีกครั้ง ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และได้ปรับปรุงข้อความข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งจัดทำแบบสังเกตพฤติกรรมแบบมีโครงสร้างฉบับสมบูรณ์

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

2.3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ

2.3.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{done} ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. จัดเวทีเชิงวิชาการนำเสนอผลงานต่อสาธารณชนของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการแสดงความสามารถ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ครั้งนี้

2. เชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์การนำเสนอผลงานของกลุ่มตัวอย่าง หลังจากผ่านการพัฒนา

3. การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามประเมินค่า

4. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูคอมพิวเตอร์จากการเผยแพร่นวัตกรรม

3.1 กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

3.1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ครูคอมพิวเตอร์ที่ผ่านการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{done} จากขั้นตอนที่ 2 จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

3.1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง กับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาสมรรถนะครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนี้

1) กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ ผู้ที่มีบทบาทหรือผลงานวิชาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ที่มีผลงานวิจัย ตำรา การเสนอผลงานในการประชุมสัมมนาทางวิชาการในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือ ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและมีประสบการณ์

ในการสอนระดับอุดมศึกษาหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2) กลุ่มครูผู้สอน ได้แก่ ครูผู้สอนที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปว่าเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือครูผู้สอนที่ได้รับรางวัลดีเด่นในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ

3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการเผยแพร่นวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 110 คน ครูคอมพิวเตอร์ จำนวน 120 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 แนวทางการสนทนากลุ่ม มีการสร้างและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยสังเคราะห์ประเด็นที่เป็นข้อค้นพบที่ได้จากการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์

2) รวบรวมคำถามที่ต้องการใช้เป็นแนวสนทนาตามประเด็นที่กำหนดไว้ และพิจารณาแต่ละข้อคำถามว่ามีความเป็นปรนัยหรือความชัดเจนทางภาษาที่จะใช้กับผู้ให้ข้อมูล

3) นำข้อคำถามไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบว่าข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงประเด็นที่ต้องการศึกษา และข้อคำถามทั้งหมดวัดได้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา

4) ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5) จัดพิมพ์แนวทางการสนทนากลุ่ม

3.2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบสอบถามที่สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะ เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็น เป็นแบบสอบถามที่สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูคอมพิวเตอร์ที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะ เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า มี 5 ระดับ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก 1) การประเมินความพึงพอใจของครูคอมพิวเตอร์ และ 2) การประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูคอมพิวเตอร์ จากการเผยแพร่นวัตกรรม

3.3.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สรุปผลการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการพัฒนากระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ มุ่งองค์ประกอบที่ประกอบด้วย หลักการ

วัตถุประสงค์ กระบวนการนิเทศการสอน และเงื่อนไขการนำกระบวนการนิเทศการสอนไปใช้ดังนี้

1.1 หลักการของกระบวนการนิเทศที่พัฒนาขึ้นคือ ครูคอมพิวเตอร์ มีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์แตกต่างกัน ต้องใช้วิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสมรรถนะการนิเทศการสอนของครูคอมพิวเตอร์ผู้ทำหน้าที่นิเทศด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ 2) พัฒนาสมรรถนะครูผู้รับการนิเทศด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านสารสนเทศ(Information) ได้แก่ (1) ความสามารถในการเข้าถึงและใช้สารสนเทศ (2) การมีวิจารณญาณและรู้เท่าทันสารสนเทศ (3) การมีคุณธรรมและจริยธรรมในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) สมรรถนะด้านไอซีที (ICT) ประกอบด้วย (1) การใช้ภาษาที่ใช้กับคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยี (2) การใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ (3) การใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์ (4) การใช้งานเครือข่ายและอินเทอร์เน็ต (5) การใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ 3) สมรรถนะด้านเทคโนโลยี (Technology) ประกอบด้วย (1) ความสามารถในการออกแบบสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (2) ความสามารถในการประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

1.2 กระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้

ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่พัฒนาขึ้น คือ “กระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE}” ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การประเมินสมรรถนะ (Assessing : A) ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ (Information : I) ขั้นที่ 3 การวางแผนการนิเทศการสอน (Planning : P) ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศการสอน (Doing : D) โดยแบ่งวิธีการนิเทศครูคอมพิวเตอร์จากการประเมินผลสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 วิธีการนิเทศแบบชี้้นำให้คำปรึกษา (Directive consulting approach : D) ใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินสมรรถนะในระดับน้อยและน้อยที่สุด เป็นกลุ่มครูมีความต้องการการให้ข้อมูลและวิธีการหลากหลายวิธีเพื่อให้ครูได้เลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุด กลุ่มที่ 2 วิธีการนิเทศแบบร่วมมือ (Operation collaborative approach : O) ใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินสมรรถนะในระดับปานกลาง เป็นกลุ่มครูที่มีความต้องการทำงานร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกันในการเลือกวิธีการที่เหมาะสม กลุ่มที่ 3 วิธีการนิเทศแบบชี้นำตนเอง (Non-directive and self-directed approach : N) ใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินสมรรถนะในระดับมากและมากที่สุด เป็นกลุ่มครูที่ไม่ต้องการการชี้แนะ หรือชี้แนะ และต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่หากมีความต้องการการชี้แนะหรือชี้แนะจะร้องขอด้วยตัวเอง และขั้นสุดท้ายขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation : E)

1.3 เงื่อนไขการนำกระบวนการนิเทศการสอนไปใช้มี 2 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 เงื่อนไขและข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้นำไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์และความต้องการในการพัฒนาครูคอมพิวเตอร์ด้วยวิธีการ

ที่หลากหลาย เห็นความสำคัญและเชื่อมั่นว่าการนิเทศการสอน เป็นวิธีการพัฒนาครูคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมอีกวิธีการหนึ่ง ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการนำกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE} ไปใช้ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู สนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจ และต้องจริงจังต่อกระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู และวิธีการเรียนรู้นักเรียน

2. ผลการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE} สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE} ก่อนการฝึกอบรม โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 สมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง หลังจาก การฝึกอบรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 สมรรถนะอยู่ในระดับมาก ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.61 เมื่อพิจารณาแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการพัฒนาตามวิธีการนิเทศ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า วิธีการนิเทศแบบชี้แนะ ให้คำปรึกษา ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรมเท่ากับ 0.95 วิธีการนิเทศแบบร่วมมือ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรมเท่ากับ 0.61 และวิธีการนิเทศแบบชี้แนะตนเอง ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรมเท่ากับ 0.27

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ครูทุกคนสามารถนำความรู้ไปผลิตสื่อแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน และมีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสารสนเทศ (Information) ด้านไอซีที (ICT) และด้านเทคโนโลยี (Technology)

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้เรียนที่เรียนจากครูคอมพิวเตอร์ที่ผ่านการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE} ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ด้าน ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

3. ผลการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE} สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นติดตามมาจากครูคอมพิวเตอร์ ได้แก่ การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ความพึงพอใจในงาน การเป็นต้นแบบนวัตกรรม และการยอมรับจากภายนอก โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จจากครูและจากผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าครูคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการพัฒนามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมของการพัฒนา และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาไปใช้ประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังพบว่า

ครูคอมพิวเตอร์สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปขยายผลสร้างครูเครือข่ายได้ทั้งในและนอกโรงเรียน

3.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูคอมพิวเตอร์ ที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE} จากการเผยแพร่บันทึกการนิเทศโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 4.54 ครูคอมพิวเตอร์ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69

อภิปรายผล จากการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่พัฒนาขึ้น คือ “กระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE}” ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การประเมินสมรรถนะ (Assessing : A) ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ (Information : I) ขั้นที่ 3 การวางแผนการนิเทศการสอน (Planning : P) ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศการสอน (Doing : D) แบ่งวิธีการนิเทศเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 วิธีการนิเทศการสอนแบบชี้แนะให้คำปรึกษาใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินสมรรถนะในระดับน้อยและน้อยที่สุด กลุ่มที่ 2 วิธีการนิเทศการสอนแบบร่วมมือใช้สำหรับครูคอมพิวเตอร์ที่มีผลการประเมินสมรรถนะในระดับปานกลาง และกลุ่มที่ 3 วิธีการนิเทศการสอนแบบชี้แนะตนเอง และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluation : E) ซึ่งจากผลการตรวจสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญและผลการตรวจสอบยืนยันจากผู้ปฏิบัติหลังการใช้กระบวนการนิเทศ

การสอน พบว่า กระบวนการนิเทศการสอนมีความสอดคล้องกับทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องกับหลักวิชาการของการนิเทศการสอน มีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกันของแต่ละขั้นตอน มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกระบวนการนิเทศที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยพัฒนามาจากแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผสมผสานกับกระบวนการนิเทศที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากนักวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีการนิเทศการสอนแบบพัฒนาการของกลีแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon, 2004 : 464) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับวัชร เล่าเรียนดี (2550 : 5) ที่ว่า การกำหนดจุดหมายได้ชัดเจนเท่าใดยิ่งทำให้มองเห็นแนวทางปฏิบัติและเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะงานการนิเทศการสอนซึ่งเป็นงานที่ปฏิบัติร่วมกับครูเพื่อให้ส่งผลถึงผู้เรียนโดยตรง

2. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูคอมพิวเตอร์ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{DONE} พบว่า ครูคอมพิวเตอร์มีการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสารสนเทศ (Information) ด้านไอซีที (ICT) และด้านเทคโนโลยี (Technology) และพบว่าสมรรถนะทั้ง 3 องค์ประกอบเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ พิจารณาได้จากผลการประเมินสมรรถนะตนเองตามการรับรู้ของครู ผลงานของครูที่สร้างขึ้น และความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นความสามารถนำเทคโนโลยี

มาประยุกต์ใช้ สร้าง พัฒนา และเลือกนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งกำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีข้อน่าสังเกตว่า สมรรถนะเพิ่มสูงขึ้นมากหลังการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติงานเมื่อเทียบกับสมรรถนะหลังการฝึกอบรม ทั้งนี้ อาจเกิดจากการเรียนรู้การได้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงระหว่างการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรู้จากการฝึกอบรมไปสู่การปฏิบัติ โดยการเรียนรู้นี้มีทั้งเกิดจากการเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และเกิดจากการเรียนรู้จากครูด้วยกัน รวมทั้งเกิดจากการเรียนรู้จากการสร้างเครือข่ายโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม สอดคล้องกับหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 35) ที่ว่า “ครูคือนักปฏิบัติที่มีการทบทวนไตร่ตรอง (Reflective practitioner) เรียนรู้จากการกระทำของตนเองและเพื่อนร่วมงานที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21” และสอดคล้องกับ บทความเรื่อง “Testing for competence rather than for Intelligence” ของ เดวิด แมคเคลเลน (McClelland) ที่ได้สะท้อนความคิดซึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิจัยให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการ หรือวิชาการที่มีอยู่ในตัวเองนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ในงานที่ตนทำ จึงจะกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นมีสมรรถนะ (สุกัญญา รัชมิธรรมโชติ, 2549 : 34)

อีกทั้งในการพัฒนาครูครั้งนี้เลือกใช้วิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับสมรรถนะของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศแบบพัฒนาการของกลีทแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน

(Glickman, Gordon and Ross-Gordon, 2004)) ว่าเป็นการนิเทศที่คำนึงถึงธรรมชาติ ศักยภาพ ตลอดจนความแตกต่างกันในทุกด้านของมนุษย์ อาทิ ด้านความสามารถ โดยตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ และผลการวิจัยยังพบว่า การรวมตัวกันของครูเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำหน้าที่ของครูแต่ละคนนั่นเอง และเป็นครูที่เรียนรู้ และปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ที่ตนจัดให้แก่ศิษย์ด้วย เปลี่ยนบทบาทของตนเองจาก “ครูสอน” (Teacher) ไปเป็น “ครูฝึก” (Coach) หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” (Learning Facilitator) และต้องเรียนรู้ ทักษะในการทำหน้าที่นี้ โดยรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องที่รู้จักและเรียกว่า PLC (Professional Learning Community) หรือที่เรียกว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู ทั้งนี้ การเรียนรู้ยุคใหม่ต้องเรียนให้เกิดทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 หน้าที่ของครูต้องเปลี่ยนจากเน้น “สอน” หรือสั่งสอนไปทำหน้าที่จุดประกาย ความสนใจใฝ่รู้แก่ผู้เรียนได้เรียนจากการลงมือปฏิบัติ เป็นครูผู้แนะนำสร้างบรรยากาศ และจัดสถานการณ์ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในยุคปัจจุบัน กระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เชื่อว่า “การเรียนรู้ที่ดีกว่าไม่ได้เกิดมาจากการที่ครูค้นพบวิธีการสอนที่ดีกว่า แต่เกิดมาจากการที่ครูได้ให้โอกาสที่ดีกว่าแก่ผู้เรียนรู้ให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง” สอดคล้องกับแนวคิดสอนน้อย เรียนมาก (Teach Less, Learn More : TLLM) ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่ดีขึ้นและเป็นการเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตของผู้เรียน ผู้สอนต้องสอนให้น้อยลง

หรือ Teach Less แต่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้นหรือ Learn More (เวชฤทธิ์ อังกะภักทรขร, 2555)

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เรียนที่เรียนกับครูคอมพิวเตอร์ที่ผ่านการพัฒนาส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนทั้ง 5 ผลที่พบดังกล่าวข้างต้น ทำให้ได้ข้อสรุปว่า การพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{ONE} สามารถพัฒนาสมรรถนะสำคัญทั้ง 5 ด้าน ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับความคาดหวังเกี่ยวกับลักษณะของคนไทยยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นคนที่มีความรู้ใฝ่เรียนรู้ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถสื่อสาร คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และความภูมิใจในความเป็นไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

3. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ที่พบว่าผลการผลกระทบบจากการพัฒนาครูคอมพิวเตอร์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{ONE} มีประเด็นที่เป็นข้อค้นพบ ได้แก่ ผลกระทบทางบวกที่เกิดจากการเป็นครู คือทำให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การเป็นตัวแทนนวัตกรรม สมาชิกของทีมมี

ความพึงพอใจในงาน การได้รับการยอมรับจากภายนอก และทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้พบว่า เงื่อนไขของความสำเร็จที่จะทำให้การพัฒนาสมรรถนะมีความยั่งยืน มีประเด็นที่สำคัญ 2 ประเด็นได้แก่ เงื่อนไขที่เกิดจากครูและผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ ประเด็นแรก เงื่อนไขจากครู พบว่า จากการพัฒนาสมรรถนะทำให้ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากงานการสอนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพที่ครูต้องทำงานตามนโยบายและจัดทำเอกสารส่งไปยังหน่วยงานระดับสูงอยู่ตลอดเวลา ทำให้การทําหน้าที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สมบูรณ์ และประเด็นที่สอง เงื่อนไขจากผู้บริหารโรงเรียน พบว่า แม้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสิ่งที่โรงเรียนให้การตอบรับที่ดี แต่ก็ยังมีความจำเป็นอย่างมาก ในการสร้างแนวทางในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไม่ให้ติดอยู่กับระบบการสอนเดิมที่เป็นอยู่ ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องรู้หลักการของนวัตกรรม ที่จะทำนั้นเป็นอย่างไร และทำหน้าที่เป็นผู้นำกำหนดทิศทางให้กับโรงเรียน

นอกจากนี้ ยังพบว่าความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูคอมพิวเตอร์ จากการเผยแพร่นวัตกรรมกรณีศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการนิเทศแบบ AIPD_{ONE} และสื่อประกอบกระบวนการนิเทศที่สร้างขึ้นยึดแนวคิดหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในการสร้างและพัฒนา มีการนำเสนอสาระความรู้เป็นขั้นตอนเป็นระบบ สะดวกต่อการนำไปใช้ ครูคอมพิวเตอร์ได้ใช้สื่อดังกล่าว ทำให้ได้รับการนิเทศการสอนครู ในระหว่างปฏิบัติงาน เป็นการพัฒนาครูในลักษณะของการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงบนพื้นฐานของ

ความร่วมมืออาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานที่ปฏิบัติงานจริง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 53) ที่ว่า ครูคือนักปฏิบัติที่มีการทบทวนไตร่ตรอง เรียนรู้จากการกระทำของตนเองและเพื่อนร่วมงาน ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ด้านครู

1.1 ครูควรศึกษาการใช้ซอฟต์แวร์หรือเครื่องมือสร้างชิ้นงานที่เป็นแบบฟรีแวร์ (Freeware) ที่ใช้งานไม่ยาก ทั้งแบบใช้งานผ่านเว็บ และใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.2 โดยปกติครูจะมีภาระงานอื่นค่อนข้างมาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการจัดทำสื่อวัตกรรมการ/ชิ้นงาน เพื่อลดภาระในการสร้างชิ้นงานของครูที่สอนในระดับชั้นหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ควรทำงานในการวางแผนการสร้างสื่อวัตกรรมการหรือชิ้นงานในเนื้อหาสาระเดียวกัน หรือคาบเกี่ยวกันในลักษณะที่เป็นหลักสูตรบูรณาการ

2. ด้านผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 การเอื้อต่อการใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ใช่เฉพาะในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

2.2 เครื่องมือและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ รวมทั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรปรับปรุงให้มีความทันสมัย และพร้อมใช้งานต่อการสร้างสื่อวัตกรรมการ หรือชิ้นงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู และให้ความสำคัญกับการปรับปรุงเครือข่าย และความเร็วของอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เอื้อต่อการสร้างเสริมปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

2.3 การนิเทศภายในควรนิเทศอย่างต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู สนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจ และต้องจริงจังต่อกระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู และวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนและการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือ

เอกสารอ้างอิง

- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2550). การนิเทศการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ.
นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เวชฤทธิ์ อังกะภักขจร. (2555). การประยุกต์ใช้แนวคิด Teach Less, Learn More (TLLM)
สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์. วารสารศึกษาศาสตร์ 23(1). 1-11.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. (2555). รายงานผลการนิเทศ ติดตาม
และประเมินผลการจัดการศึกษา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2.
_____. (2556). รายงานผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา. สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2.
- _____. (2557). รายงานผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา. สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การเรียนรู้บูรณาการ : ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป.
กรุงเทพฯ : อูษาการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง 2552 – 2561.
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2549). แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency Based
Learning. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนา อินเตอร์พรีน.
- Glickman, C. D.; Gordon, S.P. & Ross-Gordon, J.M. (2004). Supervision and Instructional
Leadership A Developmental Approach. The United States of America.
Allyn and Bacon.

การวิจัยและพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
สำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
Research and development of learning experience management using STEM education Model
to develop critical thinking skills for Pre-school children in Schools
under Nongbualamphu Primary Educational Service Area Office 2

ปาริชาติ ปิติพัฒน์*
Parichat Pitiphat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา 3) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา 4) เพื่อศึกษาผลการใช้การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย จำนวน 10 คน ครูปฐมวัย จำนวน 80 คน และเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 1,400 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา แบบวัดเจตคติของครู แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิและครูปฐมวัยมีความต้องการการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยรวมความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา 3.87 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของเด็กก่อนการทดลองทั้ง 5 ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การจัดประสบการณ์เรียนรู้/ สะเต็มศึกษา/ ทักษะการคิดวิเคราะห์

*ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
Senior Professional Level Supervisor. Nongbualamphu Primary Educational Service Area Office 2

Abstract

This research aims 1) to create and develop a learning experience for STEM education, 2) to investigate the effectiveness of the STEM learning experience, 3) to compare the critical thinking skills of early childhood children and after organizing the STEM learning experience, and 4) to investigate the results of using the STEM learning experience. The sample group consisted of 10 experts in the early childhood education, 80 early childhood teachers and early childhood children under the Office of Nongbualamphu Primary Education Area, District 2, totally 1,400 people. The research tool was a questionnaire, a learning experience plan, STEM education, a teacher attitude measurement form, a critique analysis, data analysis using statistics, mean, and standard deviation. T-test The results showed that experts and early childhood teachers had a high level of need for the overall STEM education learning experience. The luminaries had a mean plus the appropriateness of the STEM learning experience of 3.87 which was appropriate in the level. The average score after the experiment was significantly higher than the average score of the pre-trial children of 5 critical thinking skills for early childhood children which was statistically significant at the .01.

Keywords : Organizing learning experiences/ STEM Education/ Critical thinking skills

บทนำ

การพัฒนาคนให้มีปัญญา คิดเป็น ทำเป็น ต้องสร้างพื้นฐานด้วยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเรียนในสิ่งที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด สามารถแสวงหาความรู้ และการฝึกปฏิบัติ ในสภาพที่เป็นจริง รู้จักวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ เกิดการใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน (เยาหวา เดชะคุปต์. 2548) การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่ง ที่เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมหรือโครงการที่มุ่ง

แก้ไขปัญหา ที่พบเห็นในชีวิตจริง และจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมเป็นแกน เน้น การคิดวิเคราะห์ ฝึกให้เด็กรู้จักวิพากษ์ การตั้งคำถาม การแก้ปัญหาและการสร้างทักษะ การหาข้อมูล และการค้นพบข้อวิเคราะห์ใหม่ ๆ ทำให้เด็กได้รู้จัก นำองค์ความรู้จากวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ สาขาต่าง ๆ มาบูรณาการกัน และการเรียนรู้ที่เด็กได้ คิดวิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ ได้มีการนำความรู้ และ ทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี มาออกแบบและสร้างชิ้นงานภายใต้สถานการณ์

ที่กำหนดได้เรียนรู้จากการทำผิดพลาด ได้มีการอภิปราย ซักถาม ได้แย้งกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นการส่งเสริมให้เด็กเกิดความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ได้ฝึกการนำความรู้ที่ค่อนข้างเป็นนามธรรมมาใช้แก้ปัญหา ฝึกการให้เกียรติแนวคิดผู้อื่นที่แตกต่างจากของตนเอง ฝึกทักษะการสื่อสารและทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษานั้น ครูอาจจะต้องจัดหาสื่อที่มีความน่าสนใจ มาช่วยดึงดูดให้เด็กเข้าสู่กระบวนการของกิจกรรมก่อน จากนั้นเด็กจะค่อยๆ ซึมซับความรู้และทักษะจากการทำกิจกรรมอย่างไม่รู้ตัว ตัวอย่าง เช่น ของเล่น เกม วิดีทัศน์ ทำให้เด็กได้รับทั้งความรู้ ทักษะ และความสนุกสนานไปพร้อม ๆ กัน โดยมุ่งให้เด็กนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในอนาคต โดยรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาส่งผลให้กระบวนการทัศนทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง รวมทั้งการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ และการมีทักษะทางสังคม แนวโน้มการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ และบูรณาการการเรียนรู้ในห้องเรียนและชีวิตจริง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อเด็ก ซึ่งเด็กจะเห็นประโยชน์คุณค่าของการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นการเตรียมเด็กเพื่อให้มีประสบการณ์การเรียนรู้ในขั้นสูงขึ้น เกิดการเพิ่มโอกาสการทำงานในอนาคต การเพิ่มมูลค่า และการสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศด้านเศรษฐกิจได้(เบญจกาญจน์ ใสละม้าย. 2558 : 3 – 4)

จากการประเมินพัฒนาการของนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ประจำปีการศึกษา 2560 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 1,813 คน ผลเป็นดังนี้ มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับ 3 ด้านร่างกาย จำนวน 1,706 คน คิดเป็นร้อยละ 94.10 ด้านอารมณ์ - จิตใจ จำนวน 1,724 คน คิดเป็นร้อยละ 95.09 ด้านสังคม จำนวน 1,689 คน คิดเป็นร้อยละ 93.16 ด้านสติปัญญา จำนวน 1,405 คน คิดเป็นร้อยละ 77.49 ซึ่งจากผลการประเมินดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพัฒนาการทั้ง 4 ด้านนั้น ด้านที่มีนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับ 3 มากที่สุด ได้แก่ ด้านอารมณ์ จิตใจ รองลงมา ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ตามลำดับ และด้านที่มีนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับ 3 น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสติปัญญา เมื่อผลการประเมินพัฒนาการเป็นดังกล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จึงได้สร้างนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยได้สร้างและพัฒนากิจกรรมจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษา ขึ้นมาโดยเชื่อว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น จะเป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้วิธีการคิด การแสวงหาความรู้ และการแก้ปัญหา ได้รับการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และส่งผลพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานการเรียนรู้ที่จะพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนากิจการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย
4. เพื่อศึกษาผลการใช้การจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ผ่านการหาประสิทธิภาพแล้วไปใช้ในสภาพจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนากิจการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้การจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยไปใช้ในสภาพจริง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

1. ครูปฐมวัย ผู้ปฏิบัติการสอนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน ทั้งหมด 80 คน ที่ได้รับการอบรมการจัประสบการณเรียนรู

แบบสะเต็มศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เด็กปฐมวัย อายุ 5 – 6 ปี กำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวนทั้งหมด 1,400 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย คือ

แบบสอบถามความต้องการการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.84 ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนากิจการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย คือ

1. แผนการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้แผนการจัประสบการณเรียนรู จำนวน 40 แผน

2. แบบประเมินความสอดคล้องของการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีค่าความสอดคล้องทั้งหมดที่ 0.83

3. แบบประเมินความเหมาะสมของการจัประสบการณเรียนรูแบบสะเต็มศึกษา

เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีความเชื่อมั่นที่ 0.92

4. แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีความยากง่าย (p) 0.53 -0.67 และค่าอำนาจจำแนก (r) 0.45 – 0.92 ซึ่งมีความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ 0.95

5. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความสอดคล้องทั้งฉบับที่ 0.98

6. แบบวัดเจตคติของครูต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยไปในสภาพจริง

1. แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย

2. คู่มือการนิเทศ ติดตาม การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย

3. แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย

4. แบบวัดเจตคติของครูต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้

แบบสอบถามครูปฐมวัยที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสร้างจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย โดยการกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความต้องการ คือ ถ้าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสำคัญจำเป็นที่ครูปฐมวัยต้องพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับเด็กปฐมวัย

ระยะที่ 2 ศึกษาการสร้างและการพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย คือ

1. สร้างแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อทดลองใช้การจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นที่มีลำดับขั้น ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจใฝ่รู้ 2) ขั้นนักสำรวจและค้นหา 3) ขั้นกิจกรรมบันไดไต่รู้ 4) ขั้นขยายความรู้ 5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล

2. สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยจะเสนอในรูปของค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสม คือ ถ้าค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับเด็กปฐมวัย

3. สร้างแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย และนำไป

ตรวจสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ของการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โดยนำแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถาม และความสอดคล้องกับพฤติกรรมหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินโดยนำแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับพฤติกรรมเท่ากับ 0.67 – 1.00 ปรับปรุงแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คน เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความชัดเจนของขั้นตอน

การใช้แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ มาวิเคราะห์รายข้อจากคะแนนรวมทั้งฉบับ เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) โดยข้อคำถามของแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.53 – 0.67 และหาอำนาจจำแนก (r) โดยข้อคำถามของแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.45 – 0.92 และ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95

4. สร้างแบบประเมินเจตคติของครูต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และนำไปตรวจสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยการศึกษาหลักการสร้างแบบประเมินเจตคติ

แล้วสร้างแบบประเมินเจตคติของครูนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง นำมาแก้ไขแล้วไปใช้กับครูปฐมวัยที่ได้รับการจัดอบรมพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษา หลังจากเสร็จสิ้นการนำแผนการจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษาไปใช้จัดประสบการณ์

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยไปใช้ในสภาพจริง ดังนี้

1. จัดอบรมขยายผลรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยให้กับครูที่สอนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นเวลา 2 วัน จำนวน 80 คน เพื่อพัฒนาครูปฐมวัยให้สามารถนำรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยไปใช้จัดประสบการณ์ได้

2. ครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมพัฒนา นำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ไปทดลองในห้องเรียน ประมาณ 10 สัปดาห์

3. นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและให้ครูปฐมวัยประเมินรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย หลังทดลองสอนในห้องเรียน

4. วิเคราะห์ข้อมูลประเมินรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนา

ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย สรุปผลการทดลองและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย รายละเอียดเป็นดังนี้

1.1 ครูปฐมวัยมีความต้องการการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 1.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่เป็นการต้องการมากที่สุด คือ ท่านต้องการการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ช่วยให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่让孩子ได้สะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและนำเสนอถึงกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.81) รองลงมาคือ ท่านต้องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยมากน้อยเพียงใดในด้านการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลแบบอุปนัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.88) ข้อที่ครูปฐมวัยมีความต้องการน้อยที่สุด คือ ต้องการให้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 1.22)

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความต้องการการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่เป็นการต้องการมากที่สุด คือ ต้องให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่让孩子ได้สะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและนำเสนอถึง

กระบวนการในการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ ท่านต้องการให้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.85) ข้อที่เป็นการต้องการน้อยที่สุด คือ ต้องการให้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นทักษะพื้นฐานของทักษะการคิด ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.79) ต้องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยมากน้อยเพียงใดในด้านการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลแบบอุปนัย ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.92) และต้องการการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ช่วยให้เด็กได้นำเสนอความคิด ด้วยการพูดอย่างมีเหตุผล การบันทึกข้อมูล บันทึกผลที่ได้สำรวจและค้นหา ด้วยการนำเสนอความสัมพันธ์ต่าง ๆ มาให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 1.23)

2. ผลการสร้างและพัฒนากิจกรรมจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย

2.1 ความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยรวมซึ่งมีความเหมาะสมของสะเต็มศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 1.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ การนำการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.71) รองลงมาคือ การจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษาแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ทั้ง 4 ศาสตร์ ชั้นที่ 2 นักสำรวจและค้นหา

ด้วยกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนให้เด็กเกิดข้อสงสัย มีการคาดเดาคำตอบ และสืบค้นทดลอง โดยมุ่งเน้นให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการสังเกต การดมกลิ่น การชิมรส การฟัง การสัมผัส รวมทั้งการวัดและบันทึกผลการสำรวจใช้อุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับการวัด ($\bar{X} = 4.40$, $S.D. = 0.52$) และการนิยามความหมายของทักษะการคิดวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาให้เห็นว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อที่จะได้พิจารณาแต่ละองค์ประกอบดูว่าเป็นไปอย่างที่ควรจะเป็นหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ในที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, $S.D. = 0.57$) และข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสมน้อยที่สุด ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของการจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษา ($\bar{X} = 3.60$, $S.D. = 1.17$) ความหมายของการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ทั้ง 4 ศาสตร์ คือ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้ค้นคว้าทดลอง หรือสำรวจตรวจสอบองค์ความรู้ใหม่ๆ ($\bar{X} = 3.60$, $S.D. = 1.51$)

2.2 ความสอดคล้องของการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ย IOC 0.83 ที่แสดงว่ามีความสอดคล้องของการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา กับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย

3. ผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย

3.1 ความต้องการของครูปฐมวัยต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย

3.1.1 ครูปฐมวัยมีความต้องการพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่เป็นความต้องการมากที่สุด คือท่านต้องการการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ช่วยให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่ให้เด็กได้สะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและนำเสนอถึงกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน รองลงมาคือ ท่านต้องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยมากน้อยเพียงใด ในด้านการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลแบบอุปนัยอยู่ในระดับมาก ข้อที่ครูปฐมวัยมีความต้องการน้อยที่สุด คือ ต้องการให้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

3.1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความต้องการการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่เป็นความต้องการมากที่สุด คือ ต้องการให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่ให้เด็กได้สะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและนำเสนอถึงกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน รองลงมาคือ ท่านต้องการให้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ข้อที่เป็นความต้องการน้อยที่สุด คือ ต้องการให้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นทักษะพื้นฐานของทักษะการคิด ต้องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยมากน้อย

เพียงใดในด้านการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลแบบอุปนัยและต้องการการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ช่วยให้เด็กได้นำเสนอความคิดด้วยการพูดอย่างมีเหตุผล การบันทึกข้อมูล บันทึกผลที่ได้สำรวจและค้นหา ด้วยการนำความสัมพันธ์ต่าง ๆ มาให้เป็นองค์ความรู้ใหม่

3.2 ความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยรวมซึ่งมีความเหมาะสมของสะเต็มศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ การนำการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น รองลงมาคือการจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษาแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ทั้ง 4 ศาสตร์ ชั้นที่ 2 นักสำรวจและค้นหาด้วยกิจกรรมทั้งใน และ นอก ห้อง เรียน ให้ เด็ก เกิด ข้อสงสัยมีการคาดเดาคำตอบ และสืบค้น ทดลอง โดยมุ่งเน้นให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการสังเกต การดมกลิ่น การชิมรส การฟัง การสัมผัส รวมทั้งการวัดและบันทึกผลการสำรวจ ใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือสำหรับการวัดและการนิยาม ความหมายของทักษะทักษะการคิดวิเคราะห์ องค์ประกอบ หมายถึงความสามารถในการจำแนกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาให้เห็นว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อที่จะได้พิจารณาแต่ละองค์ประกอบว่าเป็นไปอย่างใดควรจะเป็นหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ในที่สุด และข้อที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสมน้อยที่สุด ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของการจัดประสบการณ์แบบ

สะเต็มศึกษา ความหมายของการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ทั้ง 4 ศาสตร์ คือ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรม ที่มุ่งเน้นให้เด็กได้ค้นคว้า ทดลอง หรือสำรวจ ตรวจสอบองค์ความรู้ใหม่ ๆ

3.3 ครูปฐมวัยที่เข้ารับการอบรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ประเมินการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ประเด็นของคู่มือการใช้การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ บทบาทของผู้เรียน รองลงมาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การนำไปใช้และความมุ่งหมาย ประเด็นแผนการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สำคัญ ประเด็นสำคัญ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ประเด็นการนำกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาในแต่ละขั้น ไปใช้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมเด็กได้สะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและนำเสนอถึงกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน และกิจกรรมให้เด็กได้นำเสนอความคิด ด้วยการพูดอย่างมีเหตุผล การบันทึกข้อมูล บันทึกผลที่ได้สำรวจและค้นหาด้วยการนำความสัมพันธ์ต่างๆ มาให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ ประเด็นบทบาทของครูมีความเหมาะสมระดับมาก ได้แก่ ผู้สะท้อนความคิดของผู้เรียน ผู้อำนวยการความสะอาด และจัดเตรียม สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ ประเด็นบทบาทของผู้เรียน มีความเหมาะสมระดับมาก ได้แก่ ระบุปัญหาค้นหาคำตอบ ด้วยตนเองในการลงมือกระทำ การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

เหมาะสมกับการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกับ ความต้องการของครูในการนำไปใช้มาก ซึ่งมี คะแนนเฉลี่ยรวม 3.98 แสดงให้เห็นว่า การจัด ประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา มีความเหมาะสมมาก ที่จะใช้ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับ เด็กปฐมวัย

3.3 ครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมการเรียนรู้ แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของเด็กปฐมวัย มีเจตคติต่อเรียนรู้แบบ สะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ครูมีเจตคติต่อแผนเรียนรู้แบบ สะเต็มศึกษา ด้านสาระสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือเจตคติต่อแผนเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และเรียนรู้แบบ สะเต็มศึกษาพัฒนาเด็กให้ได้รับประสบการณ์ต่างๆ

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการในการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยมีความต้องการการจัดประสบการณ์เรียนรู้ แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่เป็นความต้องการมาก คือ ต้องให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่让孩子ได้สะท้อน ความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและ นำเสนอถึงกระบวนการในการทำงานอย่างเป็น ลำดับขั้นตอน และมีความต้องการพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านการคิด วิเคราะห์ ความแตกต่างอยู่ในระดับมาก และ ต้องการให้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับ

เด็กปฐมวัยเป็นทักษะพื้นฐานของทักษะการคิด และผู้ทรงคุณวุฒิมีความต้องการ การจัด ประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมการ คิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผลเป็นเช่นนี้ แสดงว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการ จัด ประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็น ทักษะพื้นฐานเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และต้องให้เด็กได้ทำกิจกรรมหรือ สถานการณ์ที่เชื่อมโยงข้อมูลเดิมกับข้อมูลใหม่ที่ สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็กในลักษณะการ พุดคุย

ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนากิจการจัดประสบการณ์ เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ความเหมาะสมของ การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยรวม ความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ แบบสะเต็มศึกษา 3.87 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากและความสอดคล้องของการจัด ประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริม ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยรวม IOC 0.83 แสดงว่ามีความสอดคล้องของการจัด ประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริม ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผลเป็น เช่นนี้ แสดงว่าการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบ สะเต็มศึกษามีความเหมาะสมในการนำไปใช้ใ นการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย

ระยะที่ 3 ผลการใช้การจัดประสบการณ์ เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะ

การคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยที่เข้ารับการอบรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ประเมินการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ประเด็นของคู่มือการใช้การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ บทบาทของผู้เรียน รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การนำไปใช้และความมุ่งหมาย ประเด็นแผนการจัดประสบการณ์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สาธารณสุข ประเด็นประสบการณ์สำคัญ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ประเด็นการนำกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาในแต่ละขั้นไปใช้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมเด็กได้สะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและนำเสนอถึงกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน และกิจกรรมให้เด็กได้นำเสนอความคิดด้วยการพูดอย่างมีเหตุผล การบันทึกข้อมูลบันทึกผล ที่ได้สำรวจและค้นหา ด้วยการนำความสัมพันธ์ต่างๆ มาให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ ประเด็นบทบาทของครูมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้สะท้อนความคิดของผู้เรียน ผู้อำนวยการความสะดวก และจัดเตรียมสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ ประเด็นบทบาทของผู้เรียน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ ระบุปัญหา ค้นหาคำตอบ ด้วยตนเองในการลงมือกระทำ การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เหมาะสมกับการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกับความต้องการของครูในการนำไปใช้มาก ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยรวม 3.98 แสดงว่าในการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็ม มีความ

เหมาะสมมากที่สุดที่ใช้ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย มีเจตคติต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีเจตคติต่อแผนการจัดประสบการณ์ตามการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาด้านสาระสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือเจตคติต่อแผนการจัดประสบการณ์ตามการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา พัฒนาเด็กให้ได้รับประสบการณ์ต่างๆ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็ม เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของเด็กก่อนการทดลองทั้ง 5 ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยมีความต้องการการจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่เป็นความต้องการมากที่สุด คือ ต้องให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่让孩子ได้สะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและนำเสนอถึงกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและมีความต้องการพัฒนา

ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยด้านการคิดวิเคราะห์ความแตกต่างอยู่ในระดับมาก และต้องการให้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นทักษะพื้นฐานของทักษะการคิด และผู้ทรงคุณวุฒิมีความต้องการการจัดประสบการณ์แบบ สะเต็ม ศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อข้อที่เป็นความต้องการมาก คือ ต้องให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่让孩子ได้สะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและนำเสนอถึงกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน และต้องการให้ทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นทักษะพื้นฐานเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และต้องให้เด็กได้ทำกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงข้อมูลเดิมกับข้อมูลใหม่ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก ในลักษณะการพูดคุย ที่เป็นเช่นนี้เพราะเมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมที่让孩子ได้สะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและนำเสนอถึงกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอนได้ทำกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงข้อมูลเดิมกับข้อมูลใหม่ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก ทำให้เด็กเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เป็นทักษะพื้นฐานของทักษะการคิด ซึ่งสอดคล้องกับเบญจกาญจน์ ไสละม้าย (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง อาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่องอาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับเกตุมนี เหมรา (2558 :

บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่อง ของดีเมืองร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่องของดี เมืองร้อยเอ็ด ที่สูงขึ้น โดยเด็กสามารถระบุได้ว่าปัญหาคืออะไร และบอกวิธีการขั้นตอน ในการแก้ปัญหาได้นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับ จิตรา พลสุธรรม (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษามีทักษะการสื่อความหมาย ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการพูดบอกชื่อ สิ่งของ การพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์และการวาดภาพให้ผู้อื่นรู้ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนากิจกรรมประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย

ความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์แบบ สะเต็ม ศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าเฉลี่ยรวมความเหมาะสมของสะเต็มศึกษา 3.87 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความสอดคล้องของการจัดประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยรวม IOC 0.83 แสดงว่า มีความสอดคล้องของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เด็กปฐมวัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ สะเต็ม ศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ที่มีลำดับขั้นตอน

ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจใฝ่รู้ 2) ขั้นนักสำรวจและค้นหา 3) ขั้นกิจกรรมบันได ไตรู 4) ขั้นขยายความรู้ และ 5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล ซึ่งเป็นแผนการจัดประสบการณ์ กระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาในแต่ละชั้น ระบุบทบาทของครู บทบาทของผู้เรียน มีรูปแบบที่เหมาะสมกับการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์กับเด็กปฐมวัย สื่อวัสดุ และอุปกรณ์เหมาะสมกับกิจกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ อรสา สาคร (2556 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบได้แก่ ด้านหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล คุณภาพรูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย ด้านหลักการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านวัตถุประสงค์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ด้านเนื้อหาโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้โดยภาพรวม มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ด้านการวัดผล และประเมินผล โดยภาพรวม มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตตรา จันทร์ศิริ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์คณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นวางแผน 3) ขั้นปฏิบัติกิจกรรม 4) ขั้นทบทวน 5) ขั้นนำเสนอ 6) ขั้นประเมินผลการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากทุกด้าน โดยทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมระหว่าง 3.75 – 4.25 และสอดคล้องกับ สุธิษณา โตธยานนท์ (2558 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ PRISA เพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ PRISA กลุ่มทดลองมีความซื่อสัตย์สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูปฐมวัย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ PRISA เพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.83 – 5.00 แสดงว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ส่งเสริมความซื่อสัตย์ได้

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยที่เข้ารับการอบรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยประเมินความเหมาะสมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ประเด็นของคู่มือการใช้การจัดประสบการณ์เรียนรู้

แบบ สะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ บทบาทของผู้เรียน รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การนำไปใช้และความมุ่งหมาย

ประเด็นแผนการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สาเหตุสำคัญประสบการณ์สำคัญ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ประเด็นการนำกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาในแต่ละขั้นไปใช้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมเด็กได้สะท้อนความคิดต่อสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยการอธิบายและนำเสนอถึงกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน และกิจกรรมให้เด็กได้นำเสนอความคิดด้วยการพูดอย่างมีเหตุผล การบันทึกข้อมูลบันทึกผลที่ได้สำรวจและค้นหา ด้วยการนำความสัมพันธ์ต่างๆ มาให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ ประเด็นบทบาทของครูมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ผู้สะท้อนความคิดของผู้เรียน ผู้อำนวยความสะดวก และจัดเตรียมสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ ประเด็นบทบาทของผู้เรียน มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ได้แก่ ระบุปัญหา ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ในการลงมือกระทำ การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เหมาะสมกับการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกับความต้องการของครูในการนำไปใช้มาก ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยรวม 3.98 แสดงว่า การจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็ม มีความเหมาะสมมากที่จะใช้ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย และครูปฐมวัยที่ผ่านการอบรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย มีเจตคติต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับ

เด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีเจตคติต่อแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาด้านสาระสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เจตคติต่อแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาด้านกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา พัฒนาเด็กให้ได้รับประสบการณ์ต่างๆ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจใฝ่รู้ 2) ขั้นนักสำรวจและค้นหา 3) ขั้นกิจกรรมบันไดไต่รู้ 4) ขั้นขยายความรู้ และ 5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้และเกิดประโยชน์กับครูปฐมวัย และสามารถนำไปพัฒนาเด็กให้ได้รับประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ หอมสินอุปเสน (2560 : บทคัดย่อ) การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ HOMSIN Model เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ HOMSIN Model เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ เกตุณูติ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N เพื่อส่งเสริมความสามารถทางความคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย พบว่า ครูปฐมวัยที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.26 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 และสอดคล้องกับ วิจิตตรา จันทศิริ (2559 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการจัด

ประสบการณ์คณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ สิริินทร์ ลัดดาภิบาล บุญเชิดชู (2557 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีระดับพฤติกรรมการกำกับตนเองสูงขึ้นทุกด้าน

หลังการทดลองโดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และผลการทดลองใช้รูปแบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง เด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยของระดับพฤติกรรม การกำกับตนเองสูงขึ้นทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. 1 ครู ป รุ ม วัย ค ว ร ป ร ับ ร ุ ง แผนการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับทักษะ การคิดวิเคราะห์ความแตกต่างให้ดียิ่งขึ้น

1.2 ครูปฐมวัยควรศึกษาคู่มือการจัด ประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา แผนการจัด ประสบการณ์แบบสะเต็มศึกษาและกิจกรรม ประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้เข้าใจก่อนนำไปใช้จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ ให้พร้อม ทั้งนี้ครูสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม กับชั้นเรียนและบริบทของท้องถิ่นและชุมชนของ ตนเองได้

1.3 กิจกรรมและสื่ออุปกรณ์ในการเรียนรู้ ตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็ม ศึกษาได้รับการออกแบบและพัฒนาเพื่อใช้กับ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5 – 6 ปี ดังนั้น หากครูต้องการ นำไปใช้กับเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอื่นครูต้อง ปรับเปลี่ยนกิจกรรมและสื่ออุปกรณ์ รวมทั้ง ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับ พัฒนาการเด็กแต่ละช่วงวัย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทักษะ การคิดวิเคราะห์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการจัด ประสบการณ์เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ให้กับเด็ก ปฐมวัยในทุกระดับชั้น

2.2 ควรนำรูปแบบการจัดประสบการณ์ เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ไปใช้ในการพัฒนาตัวแปรอื่นๆ เช่น ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ทักษะการคิด สร้างสรรค์ ทักษะการคิดแก้ปัญหา พัฒนาการ ทางภาษา พัฒนาการทางสังคม และส่งเสริม ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ เกตุนุติ. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิจารณ์ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาปฐมวัย)
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกตุมนี เหมรา. (2558). การจัดกิจกรรมส่งเสริมศึกษาเรื่องของดีเมืองร้อยเอ็ดเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 – 2559).
กรุงเทพมหานคร : สกศ.
- จิตรา พลสุธรรม. (2559). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เบญจกาญจน์ ไส้ละม้าย. (2558). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
โดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่องอาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2548). วารสารการศึกษาปฐมวัย. 9(4) : 36 – 38.
- วิจิตตรา จันท์ศิริ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู. (2557). การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุธิษณา โตธนายานนท์. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ PRISA เพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์
ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- หอมสิน อุปแสน. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ HOMSIN Model เพื่อ
ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อรสา สาคร. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
ปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ คม. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา). นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

Factors Affecting Global Citizenship of Student in Phontongpattanawittaya School
The Secondary Education Service Area Office Roi Et

วิไลภรณ์ เตชะ*
Wilaiporn Techa

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1. ศึกษาระดับปัจจัยและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด และ 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด และ 3. สร้างสมการพยากรณ์ความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 2,744 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการทางสถิติ (Statistical Sampling Methods) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับความเป็นพลโลกเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกตามการรับรู้ของตนเอง ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ของคอนบาร์ค มีค่าเท่ากับ 0.97 และค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยใช้วิธี Multiple Regression

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความเป็นพลโลกของโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ เท่ากับ 2.88) และ ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ได้แก่ ความรู้เชิงลึกอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ เท่ากับ 3.62) ประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ เท่ากับ 3.52) สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

*รองผู้อำนวยการโรงเรียน ดร. โรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

School Deputy Director Dr. Phontongpattanawittaya school, The Secondary Educational Service Area Office Roi Et,

($\bar{x}$ เท่ากับ 3.51) ความยุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ เท่ากับ 3.13) ความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ เท่ากับ 3.61)

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพทองพัฒนานิเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง .608 ถึง .717 คู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึกกับสิ่งแวดล้อม มีค่าเท่ากับ .717 รองลงมาคือ ความรู้เชิงลึกกับประชาธิปไตย ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึกกับความเป็นพลโลก มีค่าเท่ากับ .608 โดยพบปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (beta เท่ากับ .289) ประชาธิปไตย (beta เท่ากับ .284) และความรู้เชิงลึก (beta เท่ากับ .203) โดยที่ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย R^2 เท่ากับ .479

3. ปัจจัยที่พยากรณ์เชิงบวกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนโรงเรียนโพทองพัฒนานิเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด คือ สิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย และความรู้เชิงลึก และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ได้ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = .594 + .238 (X_1) + .256 (X_2) + .172 (X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .289 (Z_1) + .284 (Z_2) + .203 (Z_3)$$

คำสำคัญ : ปัจจัย / ความเป็นพลโลก/ นักเรียน

ABSTRACT

The objectives of this study were to 1. study the level of Global Citizenship of the students at Phontongpattana Wittaya School's. 2. study relationship between causal factors and global citizenship of the students at Phontongpattana Wittaya School's and 3. generate the prediction equation to predict global citizenship of the students at Phontongpattana Wittaya School's. The data collecting is analyzed with computer programming.

The research sample consisted of 396 students of Phontongpattana Wittaya School including the students in secondary school and populations were selected from 2,744 students of Phontongpattana Wittaya School. The sampling method was the multi-stage random sampling. The research tool was divided into 3 parts; part1: the general background using the checklist form, part 2: the questionnaire measures the level of Global Citizenship behavior using a rating scale (5 scale), and part 3 questionnaires measure factors that influence Global Citizenship perceived by themselves using a rating scale (5 scale). The data analysis program are analyzed by the mean analysis and standard deviation (S.D) and the relationship between factors affecting the global citizenship of students confidence value from Cronbach's Alpha Coefficient is 0.97 and validity from Index of Item – Objective Congruence ; IOC is 1.00. The computer programs were used to analyze mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.) and to analyze relationship between causal factors and global citizenship of students of

Phontongpattanawittaya School's from Secondary Education Service Area Office Roi Et, by using Multiple Regression Method.

The research findings were as follows:

1. The level of Sustainable global citizenship of students at Phonthongpattanawittaya School, Secondary Educational Service Area Office Roi Et is at moderate level ($\bar{x} = 2.88$) and level of casual factors that affected global citizenship of students of Phontongpattanawittaya School, Secondary Education Service Area Office Roi Et are; in-depth knowledge is at high level ($\bar{x} = 3.62$), democracy is at high level ($\bar{x} = 3.52$), environment is at high level ($\bar{x} = 3.51$), justice is at moderate level ($\bar{x} = 3.13$) and social responsibility is at high level ($\bar{x} = 3.61$).

2. The relationship between causal factors and global citizenship of students Of Phontongpattanawittaya School, Secondary Educational Service Area Office Roi Et. It was found that all variables were positively correlated with the correlation coefficient (r) between 0.608 and 0.717, the highest correlation value was in-depth knowledge of the environmental the value was .717, followed by in-depth knowledge and democracy. On the other hand, the lowest correlation value was in-depth knowledge and global citizenship the value was .608, the factors that affected global citizenship which had statistically significant at .00 were environmental (beta = .289), democracy (beta = .284) and in-depth knowledge (beta = .203), which the efficiency of R^2 prediction was .479.

3. The factors that positively predict and global citizenship of students of Phontongpattanawittaya School, Secondary Educational Service Area Office Roi Et were environmental, democracy and in-depth knowledge, which could generate prediction equation as followed; Prediction equation in raw score form

$$Y = .594 + .238 (X_1) + .256 (x_2) + .172 (x_3)$$

Prediction equation in standard score form

$$Z = .289 (Z_1) + .284 (Z_2) + .203 (Z_3)$$

Keywords : Global Citizenship / Factors / Student

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ดังที่ประชุมสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา มีมติประกาศให้ ปี 2548-2558 เป็นทศวรรษแห่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Decade of Education for Sustainable Development-DESD) และได้เชิญชวน

ให้ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติได้ร่วมกันบูรณาการแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้ากับระบบการศึกษาของชาติ ตลอดจนจัดทำแผนปฏิบัติการทศวรรษแห่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับนานาชาติ โดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อสร้างเครือข่ายการศึกษาและการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เปิดโอกาสให้ประเทศต่างๆมีส่วนร่วมในการปฏิรูปหรือจัดระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้การเรียนรู้ทุกรูปแบบและสร้างจิตสำนึกสาธารณะจนตลอดจนส่งเสริมค่านิยมที่เหมาะสม (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2550)

องค์กรยูเนสโก ยังระบุว่า การศึกษาเพื่อความเป็นพลโลก (Global Citizenship Education หรือ GCED) เป็นหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์โครงการด้านการศึกษาประจำปี 2557-2560 ของยูเนสโก ซึ่งมีเป้าหมายต้องการให้ผู้เรียนรู้ในทุกช่วงวัยมีความรู้และทักษะซึ่งมีรากฐานและการซึมซับเอาการเคารพในสิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรมในสังคม ความหลากหลาย ความเสมอภาคทางเพศ และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปด้วยเพื่อเป็นการเสริมพลังให้ผู้เรียนรู้เป็นพลเมืองของโลกที่มีความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มประชาสังคมต่างๆ ให้การสนับสนุน อาทิ สมาพันธ์เอ็นจีโอ 2,600 องค์กร ในยุโรปซึ่งรวมตัวกันในนามสมาพันธ์คอนคอร์ด (CONCORD) สมาคมโซคาสากล (SGI) และสำนักข่าวอินเตอร์เพรสเซอร์วิส ซึ่งเป็นการประชุมหารือเพื่อสร้างแบบแผนและองค์ประกอบสำคัญสำหรับการศึกษาเพื่อความเป็นพลโลก ซึ่งในความหมายของยูเนสโกหมายถึง "ความรู้ที่ควรเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในระดับใหญ่และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ" อาทิ ความเข้าใจทางวัฒนธรรม สำนักพลโลกแบบศตวรรษที่ 21 ที่มีเรื่องของสิทธิมนุษยชน สันติภาพและความเสมอภาคร่วมด้วย ทั้งนี้แนวคิดการศึกษาของยูเอ็นยังมีโอกาสขยายผลไปถึงการศึกษาของประเทศต่างๆ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในปรัชญาการศึกษาเพื่อความเป็นพลโลกที่ต้องการทำให้คนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น (UNESCO, 2015) อีกทั้งข้อตกลงของโลกแห่งองค์การสหประชาชาติ เริ่มต้นครั้งแรก ในปีค.ศ. 1999 โดยนายโคฟีอันนัน ในขณะที่ดำรงตำแหน่ง

เลขาธิการสหประชาชาติกำหนดเป็นข้อตกลงที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสนับสนุนทั่วโลกให้ดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืน และได้เริ่มต้นตั้งแต่ปีค.ศ. 2000 เป็นต้นมา ได้มีการร่วมมือในการทำข้อตกลงจากบริษัทพลเมือง และองค์กรต่างๆ โดยมีประเด็นหลัก 4 ประเด็น ใหญ่ ได้แก่ เรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Rights) เรื่อง มาตรฐานแรงงานสากล (Labor Force) เรื่องสิ่งแวดล้อม (Environment) และเรื่องต่อต้านการทุจริต (Anticorruption) (United Nations, 2012) จะเห็นได้ว่าแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Triple bottom line : TBL เป็นการสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 โดยครอบคลุมการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ด้วยเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ 3BL จะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในแง่ของการแบ่งสรรทรัพยากรระหว่างสมาชิกในสังคม การพัฒนาสังคมควบคู่กับสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผู้คนรักษาปกป้องสิ่งแวดล้อมได้ดีก็จะใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมได้นาน การพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมจะทำให้เกิดความสมดุล ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย 3 สาขา คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จะทำให้เราสามารถมีเศรษฐกิจที่เจริญเติบโต สังคมที่เป็นสุข และสิ่งแวดล้อมที่ดี (พิพัฒน์ นนทนาธรณ์, 2553)

การพัฒนาประเทศมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาทั้งระบบของสังคมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นระบบหนึ่งของสังคมในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาแก่ประชาชนโดยตรงและเป็นหน่วยงานหลักของระบบการศึกษาเพราะความต้องการจำเป็นของสังคม จึงมีผลทำให้เกิดระบบโรงเรียนโดยอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายซึ่งมีความรับผิดชอบและมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ

ตามวัตถุประสงค์โรงเรียนต้องเปลี่ยนแปลงคล้อยตามสังคม โรงเรียน จึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำทางสังคม และคงสภาพทางสังคมตลอดจนพัฒนาสังคมให้เจริญงอกงาม (สมคิด สกฤตสถาปัตย์, 2552) การจัดการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการได้วางแนวทางปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ศึกษาประเด็นปัญหาหลักในการศึกษาและการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกันในประเด็นหลัก 3 ประการ คือ 1) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง ดี และมีใจรัก มาเป็นครูอาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อให้ประชาชนทุกคนทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกระบบการศึกษา จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและปัจจัยเสี่ยงในอนาคตที่คาดว่าจะเป็อุปสรรคสำคัญในการพัฒนาคน การยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจะสามารถดำเนินชีวิตอย่างสมดุลทุกด้าน จึงจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยและสังคมไทยในประเด็นสำคัญ คือ คนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องการศึกษา ทักษะการทำงาน และการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

จากความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง อันจะเป็น

แนวทางให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นพลโลกในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลโลกอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

คำถามการวิจัย

1. ระดับปัจจัยและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดอยู่ในระดับใด
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดเป็นอย่างไร
3. สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

จากผลการศึกษา และสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับปัจจัยและระดับความเป็นพลโลก ของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์ในทางบวก

3. สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีองค์ประกอบเกี่ยวกับ ความรู้เชิงลึก สิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อสังคม ประชาธิปไตย และความยุติธรรมทางสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,744 คน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,744 คน นำมาเป็นหน่วยวิเคราะห์ข้อมูล (Unit of Analysis) การวิจัยครั้งนี้ต้องวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูง ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จึงต้องพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์ อิสระที่ต้องประมาณค่าโดยใช้อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปร ควรจะเป็น 20:1 (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีพารามิเตอร์จำนวน 10 พารามิเตอร์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ดังกล่าว จากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน

2. การศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจัดกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

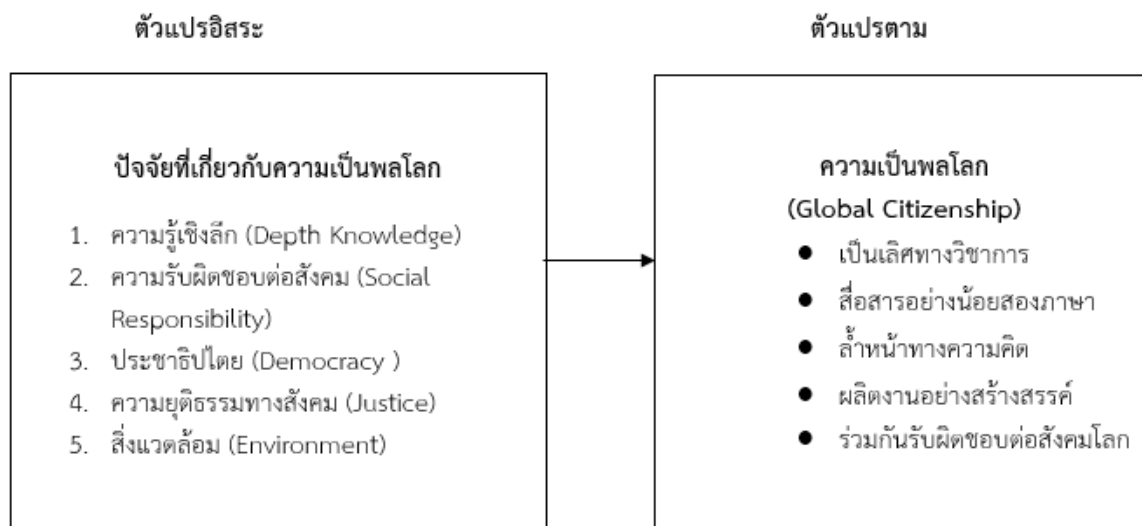
ตัวแปรต้น ได้แก่ ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ประชาธิปไตย (Democracy) ความยุติธรรมทางสังคม (Justice) และสิ่งแวดล้อม (Environment)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเป็นพลโลก (Global Citizenship)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรม แสดงในภาพ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยหลัก 2 ช่วงคือ 1) การศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาความเป็นพลโลกและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก และ 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและระหว่างปัจจัยกับความเป็นพลโลก ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,744 คน (แผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา, 2561) โดยสามารถจำแนกตามระดับชั้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา ในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2561 จำนวน 396 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้

1. เลือกตามระดับชั้น จาก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. แบ่งชั้นแต่ละระดับ ให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นละเท่าๆกัน โดยแบ่งเป็นระดับชั้นละ 66 คน จำนวน 6 ระดับชั้น ได้จำนวน 396 คน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยเหตุผลดังกล่าว นั้น การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูง จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน

1.2.2 จากการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้ 396 คน ผู้วิจัยจึงได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการทางสถิติ (Statistical Sampling Methods) โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

(Multi-Stage Random Sampling) ซึ่งมีการสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน (Without Replacement) ด้วยวิธีจับสลากเพื่อให้ได้นักเรียนแต่ละระดับชั้น ตามจำนวนที่กำหนดไว้ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกระดับชั้น และแต่ละระดับชั้น

ที่	ระดับชั้น	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	มัธยมศึกษาปีที่ 1	12	549	66
2	มัธยมศึกษาปีที่ 2	12	533	66
3	มัธยมศึกษาปีที่ 3	12	498	66
4	มัธยมศึกษาปีที่ 4	10	389	66
5	มัธยมศึกษาปีที่ 5	10	387	66
6	มัธยมศึกษาปีที่ 6	10	388	66
	รวม	66	2,744	396

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ และระดับชั้น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับพฤติกรรม ความเป็นพลโลก เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆที และไม่เคยเลย ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว โดยครอบคลุมความเป็นพลโลก ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น โดยจัดเรียงเนื้อหาข้อคำถามตามลำดับขององค์ประกอบที่นำมาศึกษา มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ โดยจัดเรียงเนื้อหาข้อคำถามตามลำดับของปัจจัยที่นำมาศึกษา ได้แก่ เป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารอย่างน้อยสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ตามการรับรู้ของตนเอง ลักษณะ

เครื่องมือเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาจากระดับพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา โดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

- 5 หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกทุกครั้ง
- 4 หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกบ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกบางครั้ง
- 2 หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกนานๆครั้ง
- 1 หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออกเลย

ปัจจัยที่มีส่งผลต่อความเป็นพลโลกมีทั้งหมด 5 ปัจจัย โดยจัดเรียงเนื้อหา ข้อคำถาม ตามลำดับของปัจจัยที่นำมาศึกษา ดังนี้ ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) การส่งเสริมประชาธิปไตย (Democracy) ความยุติธรรมทางสังคม (Justice) การให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม (Environment)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

รายละเอียดการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย มีดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และกรอบการวัดตัวแปร

2) สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม (Specification Table) โดยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้นมากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวนข้อคำถาม เขียนข้อคำถามที่จะพัฒนาเป็นแบบสอบถาม

3) นำตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม และข้อคำถามไปตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงข้อคำถามให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

4) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยดำเนินการดังนี้ นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถาม โดยที่ผู้เชี่ยวชาญจากนั้นดำเนินการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ถ้าข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จะสามารถตัดสินได้ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ การตรวจสอบความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบ และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา จากการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive

sampling) จำนวน 3 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา โดยการคำนวณหา ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of item-objective congruence: IOC) ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไปทุกข้อคำถาม ดังนั้นสามารถตัดสินใจได้ว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสม หรือมีความตรงเชิงเนื้อหา (สุวิมล ติรภานันท์. 2542)

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดย วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ และจากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด. 2554) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาความเชื่อมั่น เป็นดังนี้

ถ้ามีค่าตั้งแต่ .00- .20 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นต่ำมาก

ถ้ามีค่าตั้งแต่ .21- .40 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นต่ำ

ถ้ามีค่าตั้งแต่ .41- .70 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นปานกลาง

ถ้ามีค่าตั้งแต่ .71-1.00 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง

จากการหาคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อหาความเชื่อมั่นแบบสอบถามความเป็นพลโลกซึ่งประกอบด้วย เป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารอย่างน้อยสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลกพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลโลก ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ประชาธิปไตย (Democracy) ความยุติธรรมทางสังคม (Justice) และสิ่งแวดล้อม (Environment) โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of item-objective congruence: IOC) ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไปทุกข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยขอหนังสือความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิทองพัฒนาวิทยา เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ดำเนินการติดตามเก็บแบบสอบถามคืน และนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบจำนวนแบบสอบถาม และความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ สำหรับนักเรียนที่ผู้วิจัยยังไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะประสาน เพื่อขอเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

3) ตรวจสอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป และได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น จำนวน 396 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน 2 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเป็นการวิเคราะห์เพื่อศึกษาลักษณะของข้อมูลแต่ละ

ตัวแปร ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่จะใช้วิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย และการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเพื่อตรวจสอบอิทธิพลของตัวแปรที่สนใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป รายละเอียดแต่ละส่วนมีดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์ในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ระดับความเป็นพลโลก และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนาวิทยา การวิเคราะห์ในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

4) สร้างสมการพยากรณ์ความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติบรรยาย

1)การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน และข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับการแสดงออกของความเป็นพลโลก และระดับของปัจจัยที่นำมาศึกษา

2. สถิติอ้างอิง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยใช้วิธี Multiple Regression วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร 5 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เชิงลึก ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม ความยุติธรรม และ ความรับผิดชอบต่อสังคม

การแปลผลข้อมูล

1) การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความเป็นพลโลก และระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด นั้น ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความ ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2547)

4.51– 5.00 หมายถึงพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนที่มีความเป็นพลโลก อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึงพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนที่มีความเป็นพลโลก อยู่ในระดับมาก

2.51– 3.50 หมายถึงพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนที่มีความเป็นพลโลก อยู่ในระดับปานกลาง

1.51– 2.50 หมายถึงพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนที่มีความเป็นพลโลก อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึงพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนที่มีความเป็นพลโลก อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

จากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 396 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ แสดงสถานภาพของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ทองพัฒนวิทยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นความถี่และค่าร้อยละ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนโรงเรียนโพธิ์ทองพัฒนวิทยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหญิง 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.80 และเป็นชาย จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20 เมื่อจำแนกตามอายุและระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 12- 18 ปี และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ระดับชั้นละเท่ากัน คือ 66 คน คิดเป็น ร้อยละ 16.7 ทุกระดับชั้น

ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนวิทยา

ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนวิทยา แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 สถิติพื้นฐานของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนวิทยา

ตัวแปร		ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	แปล ความหมาย
ตัวแปรแฝง	ความเป็นพลโลก	2.88	0.83	ปานกลาง
ตัวแปรสังเกต	เป็นเลิศทางวิชาการ	2.52	0.89	ปานกลาง
	สื่อสารอย่างน้อยสองภาษา	2.93	0.77	ปานกลาง
	ล้ำหน้าทางความคิด	2.92	0.82	ปานกลาง
	ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์	3.02	0.90	ปานกลาง
	ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก	3.02	0.79	ปานกลาง
ตัวแปรแฝง	ความรู้เชิงลึก	3.62	0.84	มาก
ตัวแปรสังเกต	ประสบการณ์	3.72	0.83	มาก
	ความเชี่ยวชาญ	3.56	0.88	มาก
	ทักษะ	3.60	0.79	มาก
	การสร้างองค์ความรู้	3.63	0.79	มาก
ตัวแปรแฝง	ประชาธิปไตย	3.52	0.79	มาก
ตัวแปรสังเกต	การมีส่วนร่วม	3.54	0.82	มาก
	สิทธิ เสรีภาพ	3.00	0.90	ปานกลาง
ตัวแปรแฝง	สิ่งแวดล้อม	3.51	0.86	มาก
ตัวแปรสังเกต	การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	3.35	0.90	ปานกลาง
	การมีส่วนร่วมดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม	3.53	0.95	มาก
	การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	3.63	0.74	มาก
ตัวแปรแฝง	ความยุติธรรม	3.13	0.77	ปานกลาง
ตัวแปรสังเกต	กระบวนการ	3.43	0.97	ปานกลาง
	การปฏิบัติต่อบุคคล	2.96	0.92	ปานกลาง
	ผลลัพธ์	3.18	0.92	ปานกลาง
ตัวแปรแฝง	ความรับผิดชอบต่อสังคม	3.61	0.84	มาก
ตัวแปรสังเกต	สนองประเด็นความยั่งยืน	3.53	0.84	มาก
	สร้างผลกระทบเชิงบวก	3.72	0.95	มาก

จากตาราง 2 พบว่านักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนวิทยา มีระดับการแสดงออกของความเป็นพลโลก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.88$) เมื่อพิจารณาตามตัวแปรสังเกต พบว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.52$) สื่อสารอย่างน้อยสองภาษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.93$) ล้ำหน้าทางความคิด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.92$) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$) และ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านความรู้เชิงลึก พบว่า ด้านความรู้เชิงลึก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า ประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$) รองลงมาคือ การสร้างองค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) ทักษะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) และความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝง ประชาธิปไตย พบว่า ประชาธิปไตย อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.52$) เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า การมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) สิทธิเสรีภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝง สิ่งแวดล้อม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$) เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.63$) การมีส่วนร่วมดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.53$) และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.35$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝง ความยุติธรรม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.13$) เมื่อ

พิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า กระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.43$) การปฏิบัติต่อบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.96$) ด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.18$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝง ความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$) เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า สนองประเด็นความยั่งยืน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) สร้างผลกระทบเชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ส่วนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด โดยใช้วิธี Multiple Regression วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร 5 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เชิงลึก ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม ความยุติธรรม และ ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ตัวแปรความยุติธรรม และ ความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงตัดตัวแปรดังกล่าวออก แล้วทำการวิเคราะห์ตัวแปรที่เหลือ ได้แก่ ความรู้เชิงลึก ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 3 และ ตาราง 4

ตาราง 3 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด โดยใช้ Pearson Correlation

ตัวแปร	ความเป็นพลโลก	ความรู้เชิงลึก	ประชาธิปไตย	สิ่งแวดล้อม
ความเป็นพลโลก	1	.608	.618**	.624**
ความรู้เชิงลึก	.608**	1	.698**	.717**
ประชาธิปไตย	.618**	.698**	1	.667**
สิ่งแวดล้อม	.624**	.717**	.667**	1

** Correlation is significant at the 0.01

จากตาราง 3 พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยมีค่าอยู่ระหว่าง .608 ถึง .717 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่

ความรู้เชิงลึกกับสิ่งแวดล้อม มีค่าเท่ากับ .717 รองลงมาคือ ความรู้เชิงลึกกับประชาธิปไตย ส่วนคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึกกับ ความเป็นพลโลก มีค่าเท่ากับ .608

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t
	B	Std. Error	Beta	
(Constant)	.594	.124		4.781**
สิ่งแวดล้อม(X1)	.238	.046	.289	5.200**
ประชาธิปไตย(X2)	.256	.049	.284	5.251**
ความรู้เชิงลึก(X3)	.172	.049	.203	3.526**

$R^2 = .479$, $Adj.R^2 = .475$, $SE = .51806$, $F = 120.209$, $Sig.of F = .000$, $*P < .05$ ** $P < .01$

จากตาราง 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรเรียงลำดับ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก ได้ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย R^2 เท่ากับ .479 กล่าวได้ว่า ความเป็นได้ของการตั้งสมมติฐานว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลกอย่างยั่งยืน ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองโลก ได้ร้อยละ 47.90 ส่วนอีกที่เหลือ ร้อยละ 94.60

เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น โดยพบปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (beta = .289) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 ประชาธิปไตย (beta เท่ากับ .284) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 และความรู้เชิงลึก (beta เท่ากับ .203) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00

เมื่อกำหนด X_1 แทนด้วยตัวแปรสิ่งแวดล้อม X_2 แทนด้วยตัวแปรประชาธิปไตย และ X_3 แทนด้วยตัวแปรความรู้เชิงลึก นำมาสร้างสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$Y = .594 + .238 (X_1) + .256 (X_2) + .172 (X_3)$$

$$Z = .289 (Z_1) + .284 (Z_2) + .203 (Z_3)$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนโพธิ์ทองพัฒนาวิทยา มีระดับการแสดงออกของความเป็นพลโลก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรสังเกตพบว่า ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสื่อสร้อยอย่างน้อยสองภาษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านล้าหน้าทางความคิด อยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์นั้น ต้องมีการพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียนในทุกด้าน และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกันในฐานะเป็นพลโลก ซึ่งต้องสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติทั้งเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา ศรีนุกุล (2557) ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียน นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ถึงความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การเรียนรู้ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ (1) “ความรู้” ต้องประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญ กฎหมาย องค์การทางการเมือง สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ เป็นต้น พร้อมกับการเรียนรู้วัฒนธรรมทาง

การเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือมีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วม มีความสำนึกเป็นต้น และควรมีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย มีอิสรภาพ พึ่งตนเองได้ เคารพตน เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกฎหมาย เคารพความเสมอภาค รับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ซึ่งเปรียบได้ กับศาสตร์ และศิลป์ หรือการเรียนรู้ของสมอง 2 ซีกของมนุษย์ คือ ซีกซ้ายมีการเรียนรู้เกี่ยวกับศาสตร์ ว่าด้วยเหตุและผล ส่วนซีกขวาเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะ ความละเอียดอ่อน จินตนาการ ความคิด สร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนนักเรียนมีความรอบรู้ทั้งศาสตร์และศิลปะในการดำเนินชีวิตใน สังคมประชาธิปไตย (2) “ทักษะ” คือความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติซ้ำๆ จากข้อเท็จจริง สถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัว เรียนรู้ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงอย่างรอบด้าน รู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหา ต่างๆ อย่างสันติ สมานฉันท์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างปกติสุข ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการ ปฏิบัติหลังจากที่ได้เรียนรู้ทางทฤษฎีมาแล้ว เพื่อให้หน้าความรู้ดังกล่าวมาปรับใช้อย่างเป็นประโยชน์ต่อ ตนเอง ครอบครัว และชุมชน (3) “ทัศนคติ เจตคติ” ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ทางเนื้อหาสาระ และมีการฝึกปฏิบัติ จากเหตุการณ์จริงร่วมกับผู้อื่น อย่างมีระบบ ทำให้ผู้เรียนรับรู้ เข้าใจถึง ความเป็นจริงของประเด็นต่างๆ ของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เป็นต้น ทำให้ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือสังคม และประเทศชาติต่อไป และสอดคล้องกับ จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2560) ที่กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ด้านสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ การวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูล เหตุการณ์โลก การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเคารพสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเข้าร่วมกิจกรรมทาง การเมืองในระดับต่างๆ และการมีจิตสาธารณะ และ ด้านคุณลักษณะภายในบุคคล ได้แก่ การมี ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ การยอมรับ คุณค่าในความหลากหลาย และการมองเห็นและ เข้าถึงปัญหาในฐานะของสมาชิกโลก และ สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการ พัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคตที่เน้นผลลัพธ์ด้านผู้เรียน และความรู้ที่จำเป็น ทักษะและค่านิยม สอดคล้อง กับ Hargreaves and Goodson (2004) ที่กล่าวว่า หลักสูตรความยั่งยืนมีความเป็นไปได้สำหรับ ความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและความพยายามใน โลกของความเป็นจริง ซึ่งการบริการด้วยเป้าประสงค์ เชิงคุณธรรม การมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงบริบท ในทุกระดับผ่านเครือข่าย การสามารถตรวจสอบได้ เชิงปัญญา และความสัมพันธ์ในแนวตั้งครอบคลุม การสร้างความสามารถและความรับผิดชอบ การ เรียนรู้แบบเชิงลึก การมีพันธมิตรผูกพันแบบทวิภาคี กับผลระยะสั้นและระยะยาว การสร้างพลังครบ วงจร อีกทั้งโรงเรียนมีการดำเนินงานตามนโยบาย ของกระทรวง ศึกษาธิการและพัฒนา ความเป็น พลเมืองโลก ส่งเสริมกิจการนักเรียน มีการจัด หลักสูตรที่ส่งเสริมกับความเป็นพลโลกให้กับ ผู้เรียน สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2559) ได้มีข้อเสนอเชิงนโยบายในการ สร้างพลเมือง ระดับมัธยมศึกษาเน้นความรู้ทักษะ และเจตคติเพื่อเป็นฐานของการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อและการดำรงชีวิตในวิถี ประชาธิปไตยสาระวิชาที่ควรเรียนรู้ได้แก่ สิทธิ หน้าที่และ ความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมือง ที่บูรณาการกับคุณธรรมจริยธรรม ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม เพศศึกษา การงานและอาชีพ โดยเน้นทักษะการ คิดวิเคราะห์นวัตกรรมและการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และอาชีพ สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

นอกจากนั้นตัวแปรเหล่านี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ปาจริย์ รัตนานุสนธิ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลโลกของ นักเรียนมัธยมศึกษา นอกจากนี้ โมเดลการวัด ความเป็นพลโลกดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ประกอบการวัดความเป็นพลโลกมีความครอบคลุม ทักษะ เพื่อ การ ดำรง ชีวิต ใน ศตวรรษ ที่ 21 (21st Century Skills) (วิจารณ์ พานิช, 2555) ทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคน ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วยการเรียนรู้ 3R x 7C 3R คือ Reading (อ่านออก), (W)Riting (เขียนได้) และ (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการ สร้างสรรค์ และ นวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจความต่าง ทางวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การ ทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้าน การสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information, and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และองค์ประกอบ ด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองนั้น มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิ และปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ซึ่งตัวบ่งชี้ การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม และ ตัวบ่งชี้การใช้ สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด โดยใช้วิธี Multiple Regression

พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง .608 ถึง .717 เมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึกกับสิ่งแวดล้อมมีค่าเท่ากับ .717 รองลงมาคือ ความรู้เชิงลึกกับประชาธิปไตย ส่วนคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึก กับ ความเป็นพลโลกมีค่าเท่ากับ .608

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรเรียงลำดับตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก ได้ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย R^2 เท่ากับ .479 กล่าวได้ว่าความเป็นได้ของการตั้งสมมติฐานว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลกอย่างยั่งยืน ทั้ง 3 ด้านความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองโลก ได้ร้อยละ 47.9 ส่วนอีกที่เหลือ ร้อยละ 50.3 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น โดยพบปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม ($\beta = .289$) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 ประชาธิปไตย (β เท่ากับ .284) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 และความรู้เชิงลึก (β เท่ากับ .203) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความเป็นพลเมืองโลกมีความหลากหลายและแตกต่าง ดังนั้นการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างผลกระทบเชิงบวกให้กับสังคมโลกนั้น เกิดจากการยอมรับความแตกต่างหลากหลายและมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งเป็นหลักการของประชาธิปไตย

สอดคล้องกับ ทิพย์พาพร ตันติสุนทร (2554) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยนั้น ประกอบด้วย 1) การเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษา สามารถมองเห็นและเข้าใจสังคมของตนเองและสังคมโลก เชกเช่นเป็นสมาชิกของสังคม 2) ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมและสังคมเป็นหลัก 3) มีความรักในเสรีภาพและความรับผิดชอบ 4) เคารพความเสมอภาค ความยุติธรรม 5) มีความสามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล 6) มีความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน และยอมรับความแตกต่างในความเป็นพหุสังคม 7) เคารพกฎหมายและยึดหลักนิติรัฐ 8) มีความรู้ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง (Political Literacy) และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ 9) ยึดมั่นในหลักสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และสอดคล้องกับ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2560) ที่กล่าวว่าพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการ คือ 1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2. เห็นคนเท่าเทียมกัน 3. ยอมรับความแตกต่าง 4. เคารพสิทธิผู้อื่น 5. รับผิดชอบต่อสังคม อีกทั้งการดำรงตนในสังคมโลกมีการรับรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างกันทั่วโลกและความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลและชีวิต และสอดคล้องกับสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลิกา ผิวเพชร (2555) ได้ทำวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออก ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตสาธารณะของนักเรียน คือ พฤติกรรมการสอนของครูและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ได้แก่ คุณธรรม ความฉลาดทางอารมณ์ การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและพฤติกรรมการสอนของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด ทำให้ได้ตัวแปร จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ สิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย และความรู้เชิงลึก จึงมีความเหมาะสมสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจ สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพธิทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด และให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความใส่ใจสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เชิงลึกให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัย

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาในบริบทของโรงเรียนโพธิทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด หากมีการนำไปใช้ศึกษากับโรงเรียนอื่น หรือนำไปใช้ในบริบทที่ต่างกัน ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ทราบปัจจัยที่เหมาะสมกับนักเรียนในโรงเรียนอื่นที่มีบริบทแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- จตุภูมิ เขตจัตุรัส . (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จินตนา ศรีนุกุล. (2557). ศูนย์เรียนรู้การเมืองและการเลือกตั้ง อาเซียน: แนวทางการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 ปี 2557 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ.
- ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). หลักการวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปาจริย์ รัตนานุสนธิ์. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิพัฒน์ นนทนาธรณ์. (2553). การจัดการความรับผิดชอบ ต่อสังคมขององค์กร การสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน. นนทบุรี : ธิงค์ บิอนด์ บั๊กส์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี สฤษดิ์วงศ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2547). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2550). รายงานประจำปี 2550. กรุงเทพฯ: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.
- สมคิด สกฤตสถาปัตย์. (2552). รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สิริวรรณ ศรีพหล. (2551). โครงการการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่องการจัดการเรียน การสอน เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นพลโลกของนักเรียนสำหรับครูสังคมศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิมล ติรกานนท์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559 : 187) สภาวะการณ์การศึกษาไทย กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลิกา ผิวเพชร. (2555). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยการศึกษา) . มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- Cogan, J. J. and Derricott, R. (2000). **Citizenship for the 21th Century: an international perspective on education.** London : Kogan page.
- Hargreaves, A. (2004). **Sustainable Leadership.** San Francisco: Jersey-Bass.
- UNESCO (2015). **Global citizenship education: topics and learning objectives.** Available at : <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002329/232993e.pdf>

แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
The Guidelines for the implementation of quality assurance with in
educational institutions under Singburi Primary Educational Service Area Office

สยาม สุ่มงาม*
Siam Sumngam

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) เพื่อสร้างแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 3) เพื่อตรวจสอบแนวทางทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี วิธิดำเนินการวิจัย ผู้วิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) มีขั้นตอนการวิจัย จำนวน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยใช้แหล่งข้อมูลบุคคลสำหรับตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มละ 97 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 338 คน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยข้อมูลประกอบด้วย 1) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จากตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 3 คน 3) ศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน 4) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน และ 5) ครูวิชาการ จำนวน 2 คน รวม 12 คน

ผลการวิจัยพบว่า

ตอนที่ 1 ผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าด้านระดับปฐมวัย เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุดมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.57

*รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดร. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
The deputy director of Service Area Office Dr., Singburi Primary Educational Service Area Office

และด้านระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.59

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นของครูวิชาการ พบว่า ด้านระดับปฐมวัย เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุดมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.57 และด้านระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.59

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าด้านระดับปฐมวัย เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.59 และด้านระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.60

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ด้านระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.62

ตอนที่ 2 ผลการสร้างแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสิงห์บุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. โครงสร้างการบริหารงาน การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงานควรประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับอำนวยการ และระดับดำเนินงาน แต่ละระดับมีดังนี้

1.1 ระดับอำนวยการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นประธาน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ เป็นรองประธาน หัวหน้าฝ่ายบุคคล เป็นกรรมการ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปเป็นกรรมการ และหัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผล เป็นกรรมการและเลขานุการ

1.2 ระดับดำเนินงาน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เป็นรองประธาน ครูหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นกรรมการ หัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผล เป็นกรรมการและเลขานุการ

2. บุคลากรที่ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษา

3. การกักการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3.1 การวางแผนการดำเนินงาน 3.2 การดำเนินงานตามแผน 3.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล 3.4 การปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆ เพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านเทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศ อาคารสถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และทรัพยากรต่างๆ

5. การรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.60

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research are 1) to study quality assurance operations within educational institutions 2) to establish guidelines for quality assurance within educational institutions and 3) to examine guidelines for quality assurance within educational institutions under the Singburi Primary Educational Service Area Office.

Researchers used research and development methodology (R & D) which had 3 steps as follows; step 1 is to study and implementation of quality assurance within educational institutions under the Singburi Primary Educational Service Area Office. The questionnaires were use with the school administrators, academic teachers, the basic education institution committee chairmen and representatives of parents of each group of 97 students, totaling 338 people.

Step 2 is to establish guidelines for quality assurance within educational institutions under the Singburi Primary Educational Service Area Office. The data consisted of 1) documents and research related to the quality assurance within the schools 2) the results of the analysis of the data from the questionnaires on the quality assurance procedure in schools under the Singburi Primary Educational Service Area Office.

Step 3 is to inspect the quality assurance guidelines within educational institutions under the Singburi Primary Educational Service Area Office by using focus group discussion, participants consisted of 1) Director of the Primary Education Service Area Office, totaling 1 person, 2) Deputy Director of the Primary Education Service Area Office, totaling 3 persons 3) Supervisors totaling 3 persons 4) School director 3 persons and 5) Academic teachers 2 persons, totaling 12 persons.

The results of the research were as the following parts:

Part 1 The Performance of Quality Assurance in Educational Institutions under Singburi Primary Educational Service Area Office are divided into 4 parts.

1. The data analysis results based on opinions of the school administrators found that the primary level Overall considering the quality assurance in educational institutions was at the highest level, with mean of 4.57 and basic education level. Overall considering Quality assurance in educational institutions was at the highest level with mean (μ) of 4.59.

2. The results of data analysis based on opinions of academic teachers found that the primary Overall considering the quality assurance in educational institutions was at the highest level, with mean (μ) of 4.57 and basic education level. Overall considering quality assurance in educational institutions was at the highest level with mean (μ) of 4.59.

3. The results of data analysis based on opinions of the chairman of the basic education institution committee found that the primary level Overall considering the quality assurance

in educational institutions was at the highest level, with mean (μ) of 4.59 and basic education level. Overall considering Quality assurance in educational institutions was at the highest level with mean (μ) of 4.60.

4. The analysis of the data based on the opinions of the student's parents showed that the basic education level. Overall considering Quality assurance in education institutions was at the highest level with mean (μ) of 4.62.

Part 2 The results of establishing an approach to quality assurance in schools under Singburi Primary Educational Service Area Office consists of 5 areas are as follows;

1. Management Structure Conducting quality assurance within educational institutions. Operational guidelines should consist of two levels: the managerial and operational level which each level is;

1.1 The Directorate Level consists of the School Director as the President and the Deputy Director of the Educational Institution. As vice president the head of HR is a director, the head of general administration is a director and the Head of Measurement and Evaluation Department being a director and secretary

1.2 Operational level consists of Deputy Academic Director As vice president The teacher, the head of the department / the head of the learning material group is the director, the head of measurement and evaluation Being a director and secretary

2. Personnel conducting quality assurance within educational institutions consists of

2.1 School administrators and

2.2 Teachers / Educational Personnel

3. The mission of conducting quality assurance within educational institutes consists of

3.1 planning operations.

3.2 Implementation of the plan

3.3 Audit, monitoring and evaluation and

3.4 Improvement Continuous improvements.

4. Other preparations carry out quality assurance work within educational institutions Information technology, buildings, media, materials, equipment, budgets and resources.

5. Self-Assessment Reporting (SAR) to the Affiliate and Related Agencies

Part 3 Results of the internal quality assurance guidelines audit under Singburi Primary Educational Service Area Office. The results of the analysis of the visual data included 4 aspects; accuracy, suitability, feasibility and usefulness were found to be at the highest level with mean (μ) of 4.60.

Keyword : quality assurance operations within educational institutions

บทนำ

“การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” เป็นความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และได้กำหนดหลักการสำคัญข้อหนึ่ง คือ ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยที่กำหนดให้ “มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา” เป็นภารกิจสำคัญหมวดหนึ่งที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ อีกทั้งต้องเป็นไปตามระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด (สุพิชญา กลั่นนุรักษ์, 2559 : 1)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่ง

มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่สถานศึกษาที่ต้องคำนึงถึงตลอดเวลา ไม่ว่าจะคิดทำกิจกรรมใดหรือโครงการใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องได้รับผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง ดังนั้น กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (ธีระวัฒน์ วรรณนุช, 2561 : 3)

ทั้งนี้ กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้ให้ความหมายของ “การประกันคุณภาพการศึกษา” ว่าเป็นการประเมินและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และตามกฎหมายกระทรวงนี้ ข้อ 3 กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนา

สถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นเหมือนแผนที่ในการเดินทางพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ และใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (เปี่ยมพันธุ์ บุญธิดา, 2561 : 2)

ในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพและดำเนินการอย่างยั่งยืน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีความตระหนัก รับรู้ และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย และดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเองตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน การติดตามตรวจสอบ และปรับปรุงงานเป็นระยะจะช่วยให้งานบรรลุผลได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจะเป็นที่พึงพอใจกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับช่วงต่อจากสถานศึกษา ด้วยการดำเนินงานที่ทุกคนมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบร่วมกันเช่นนี้ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษาที่แท้จริง และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิต ในการทำงานของคนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่ยึดคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ (เปี่ยมพันธุ์ บุญธิดา, 2561 : 2)

จากรายงานผลการวิจัยของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ในการประเมินรอบที่ผ่านมา พบว่าโดยภาพรวมของประเทศ สถานศึกษายังไม่เห็นความสำคัญต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายใน การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในจึงขาดประสิทธิภาพส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด นับเป็นอีกปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาต่ำกว่ามาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด (เทวิน เงามะเทศ, 2560:280-281)

สภาพการดำเนินการการประกันคุณภาพระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าจากผลการประเมินภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2554 พบว่า ผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งหมด 7,042 แห่ง มีผลการประเมินที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 4,923 แห่ง (ร้อยละ 69.91) ไม่ได้รับการรับรองจำนวน 2,119 แห่ง (ร้อยละ 30.09) ส่วนใหญ่มีผลการประเมิน ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับพอใช้ และผลการประเมินในระดับที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา (สุภัค พวงขจร, 2561:116)

ในปี พ.ศ. 2561 กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมสถานศึกษาให้มีการพัฒนาระบบการประเมินและการประกัน

คุณภาพภายในของ สถานศึกษาแนวใหม่ โดยมุ่งหวังให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดูได้จากผลการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพของ ผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านระบบประกันคุณภาพภายในที่มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิผล และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัด ดำเนินงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีโดยให้จัดทำเป็นการรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี, 2561:6)

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จากการนิเทศ กำกับติดตาม และจากรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ปีการศึกษา 2563 ที่ผ่านมาพบว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำนวน 97 แห่ง บางส่วนยังมิได้ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายใน ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง และมีได้นำระบบการประกันคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา ครูและบุคลากรยังมิได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง แม้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จะได้ดำเนินงานส่งเสริม สนับสนุน จัดประชุม อบรม สัมมนา นิเทศ กำกับติดตาม สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดให้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยศึกษากฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจนแล้วนำไปสู่กระบวนการประกันคุณภาพตามกรอบ เงื่อนไข และแนวทางที่กำหนด เพื่อจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

อย่างเป็นระบบ ชัดเจน และเพื่อคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง แต่การดำเนินการดังกล่าวยังคงมีโรงเรียนในสังกัดบางส่วน การปรับเปลี่ยนโยกย้ายผู้บริหาร ครูและบุคลากรจึงส่งผลให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา นั่นคือ จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงที่กำหนด และพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ได้เห็นความสำคัญและจำเป็นดังกล่าวจึงได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน ครูและบุคลากรมีส่วนร่วม และผ่านการประเมินภายนอกรอบสี่ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและสร้างแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการกำหนดแนวทาง มาตรการ แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนต่างๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
2. เพื่อสร้างแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

3. เพื่อตรวจสอบแนวทางทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการวิจัย จำนวน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

1. แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย เอกสารรายงานการประเมินตนเอง (SAR) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และแหล่งข้อมูลบุคคล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ประธานคณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มละ 97 คน รวม จำนวน 338 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามมอบให้ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี คราวประชุมผู้บริหารสถานศึกษาประจำเดือน มีนาคม พ.ศ. 2563

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

1. แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย 1) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จากตอนที่ 1

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากประเด็นที่กำหนดจากแหล่งข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาয়กร่างแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

1. แหล่งข้อมูล ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 12 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 3 คน 3) ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน 4) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน และ 5) ครูวิชาการ จำนวน 2 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี สำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน เพื่อร่วมตรวจสอบแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา วันที่ 15 เดือนมกราคม พ.ศ.2564 ณ ห้องประชุมชั้น 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ นำข้อมูลจาก 1) แบบประเมินมาหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ร่วมสนทนากลุ่ม นำมาสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

สรุปผลการวิจัย

รายงานวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า

ด้านระดับปฐมวัย เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.57 และด้านระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.59

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ตามความคิดเห็นของครูวิชาการ พบว่า

ด้านระดับปฐมวัย เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.57 และด้านระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.59

3.ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ตามความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

ด้านระดับปฐมวัย เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.59 และด้านระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.60

4.ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ตามความคิดเห็นของผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน พบว่า

ด้านระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.62

ตอนที่ 2 ผลการสร้างแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

ร่างแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ดังนี้

1.โครงสร้างการบริหารงาน การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงานควรประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับอำนวยการ และระดับดำเนินงาน แต่ละระดับมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1.1ระดับอำนวยการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นประธาน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ เป็นรองประธาน หัวหน้าฝ่ายบุคคล เป็นกรรมการ

หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปเป็นกรรมการ และหัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผล เป็นกรรมการและเลขานุการ
แนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.1.2 กำกับ ควบคุม ดูแล และอำนวยความสะดวกการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.1.3 ประสานงานภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

1.1.4 ดำเนินงานอื่นที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.2ระดับดำเนินงาน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เป็นรองประธาน ครูหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นกรรมการ หัวหน้าฝ่ายวัดและประเมินผล เป็นกรรมการและเลขานุการ

มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1.2.1 ร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ ดัชนีชี้วัด และกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ ตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดและมาตรฐาน

1.2.2 กำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมของภารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่แต่บุคคลจะต้องรายงานผลการดำเนินงาน ต่อฝ่ายอำนวยการของโรงเรียน และรายงาน SAR ต่อหน่วยงานต้นสังกัด

2.บุคลากรที่ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการสื่อสาร การสั่งการ การมอบหมายงาน

2.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถเชิงกลยุทธ์ การประสานงาน การสร้างเครือข่าย เน้นการมีส่วนร่วม

2.1.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม มีความอดทน มุ่งมั่น เสียสละเพื่อองค์กร

2.1.5 ผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักธรรมาภิบาล และระเบียบ กฎหมาย โปร่งใสตรวจสอบได้

2.2 ครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษา

2.2.1 ครู มีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2.2 ครูทุกคนมีส่วนร่วม รับผิดชอบ ตัวชี้วัด มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ครอบคลุมทุกภาระงาน โครงการ และกิจกรรม

2.2.3 ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เป็นครูมืออาชีพอย่างแท้จริง

2.2.4 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น Active Learning

2.2.5 ครูแสวงหาความรู้ พัฒนาตนเอง และวิชาชีพอยู่เสมอ เท้าทันการเปลี่ยนแปลง

3.การกิจการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

3.1การวางแผนการดำเนินงาน

3.1.1 กำหนดแผนกลยุทธ์ หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ให้ครอบคลุมภาระงานทั้ง 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป ที่สอดคล้องกับนโยบาย สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.1.2 วางแผนงาน โครงการ กลยุทธ์ จุดเน้น และกิจกรรมในแผนปฏิบัติการประจำปีให้ครอบคลุมมาตรฐาน และตัวชี้วัดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.1.3 มอบหมายงาน/คำสั่งปฏิบัติหน้าที่ตามภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ แผนงาน โครงการและกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของครูให้สอดคล้องกับมาตรฐาน และตัวชี้วัด การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.2 การดำเนินงานตามแผน

3.2.1 ดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่กำหนดตามปฏิทินปฏิบัติงานสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.2.2 การปฏิบัติงานตามโครงการ กิจกรรม และวัตถุประสงค์ของโครงการโดยวิธีการดำเนินงานเน้นการมีส่วนร่วมจากครูและบุคลากรทุกคน

3.2.3 การปฏิบัติงานตามโครงการ กิจกรรม เน้นการสร้างเครือข่าย เชื่อมโยงกับองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และสาธารณกุศล เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ ประสบการณ์ ทรัพยากรทางการศึกษา

3.2.4 การดำเนินงานโครงการ กิจกรรม เน้นความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวปฏิบัติ กลยุทธ์ รูปแบบการดำเนินงานที่เป็นระบบ ชัดเจนตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด

3.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล

3.3.1 มีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล แผนงาน โครงการ กิจกรรม ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ เพื่อนำผลการประเมินโครงการ

นำเสนอต่อฝ่ายบริหาร ประกอบการตัดสินใจ การดำเนินงานโครงการ

3.3.2 มีวิธีการตรวจสอบ ติดตาม และ ประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้ง เชิงปริมาณ และคุณภาพ เพื่อให้ครอบคลุมมาตรฐานและตัวชี้วัด การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

3.3.3 การตรวจสอบ ติดตาม และ ประเมินผล ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เน้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการ ประเมินตนเอง หรือร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ

3.4 การปรับปรุง พัฒนา อย่างต่อเนื่อง

3.4.1 ผู้รับผิดชอบมาตรฐานและ ตัวชี้วัด การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นำ ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ กิจกรรม นำเสนอต่อฝ่ายบริหารเพื่อประกอบการ ตัดสินใจ

3.4.2 ฝ่ายบริหารสถานศึกษา ประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ กิจกรรม ใน การดำเนินงานต่อ พัฒนา ปรับปรุง หรือ ยุบ รวม เลิกโครงการตามความจำเป็นโดยคำนึงถึงความ คุ่มค่า ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ ของโครงการ

4. การเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆ เพื่อ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

4.1 ขอความร่วมมือจาก คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชน ชาวบ้าน ผู้ปกครอง เพื่อสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรม ตามความรู้ ความสามารถ

4.2 ข้อมูลสารสนเทศ เช่น รายชื่อนักเรียน บประมาณของสถานศึกษา รายได้ อาชีพ ความรู้ ความสามารถของผู้ปกครอง องค์กรภาครัฐ เอกชน วัด เศรษฐกิจ สังคม และชุมชนที่เกี่ยวข้อง

4.3 เอกสารสำคัญ เช่น ผลการประเมิน ภายนอกกรอบที่ผ่านมา เอกสาร SAR แผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน แผนปฏิบัติการ ประจำปี รายงานประเมินโครงการ/กิจกรรม กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง ให้ใช้มาตรฐาน การศึกษาฯ คู่มือ ประกาศต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.4 อาคารเรียน อาคารปฏิบัติการ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด สนามกีฬา แปลงเกษตร สนามเด็กเล่น ที่พักผู้ปกครอง ห้องส้วม ที่แปรงฟัน แหล่งน้ำดื่ม แหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และ แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา เป็นต้น

4.5 สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ วัสดุอุปกรณ์การบริหารจัดการ การจัดการกิจกรรม การเรียนการสอน ระบบอินเทอร์เน็ต เครือข่าย คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ

5. การรายงานการประเมินตนเอง มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

5.1 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR)

5.2 ประชุมชี้แจง แนวทาง ขั้นตอน องค์ประกอบ การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

5.3 มอบหมาย หน้าที่ ผู้รับผิดชอบ เน้น การมีส่วนร่วม ตามองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และ ความรับผิดชอบ งาน โครงการ และกิจกรรม

5.4 กำหนด ปฏิทิน การดำเนินการ การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

5.5 ดำเนินการการจัดทำรายงานการ ประเมินตนเอง (SAR) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งเผยแพร่/ ประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ระบบออนไลน์ เป็นต้น

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

ด้านความถูกต้อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการตรวจสอบแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.61

ด้านความเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการตรวจสอบแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.61

ด้านความเป็นไปได้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการตรวจสอบแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.60

ด้านความเป็นประโยชน์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการตรวจสอบแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.60

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน ผลการตรวจสอบแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 4.60

อภิปรายผลการวิจัย

รายงานวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี มีประเด็นที่สมควรหยิบยกมาอภิปรายดังนี้

ระดับปฐมวัย ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โดยภาพรวม การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี อยู่ในระดับมากที่สุด นั้นแสดงให้เห็นว่า ทั้ง ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า กระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน ครูและบุคลากรทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง และเป็นไปตามขั้นตอนตามกฎกระทรวงกำหนด

เมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดการประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกมาตรฐาน แสดงให้เห็นว่า เมื่อ กระบวนการและบริหารจัดการ มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการแล้ว ครูจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ครูสอนตรงสาขาวิชาเอก มีสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย เอาใจใส่ดูแลเด็กเป็นอย่างดีแล้วย่อมส่งผลให้คุณภาพของเด็กปฐมวัย มีมาตรฐานตามตัวชี้วัดที่กำหนด นั้นแสดงให้เห็นว่า กระบวนการบริหารจัดการเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA เมื่อนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างจริงจังแล้วย่อมส่งผลคุณภาพของโรงเรียน ดังเช่น รายงานการวิจัย

ของ ไมตรี บุญทศ (2554, น.149-153) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพ ที่ได้กล่าวถึง วงจร PDCA ว่า รูปแบบการบริหารเพื่อการประกันคุณภาพ ภายในมีองค์ประกอบดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) เงื่อนไขการนำรูปแบบ ไปใช้ 3) กลไกการดำเนินงานของรูปแบบ 4) สรุปสาระสำคัญของรูปแบบ เรียกว่า PDR Model มาจากสาระสำคัญ 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ขั้น P หมายถึง เตรียม คือ 1) เตรียมการประชุม 2) เตรียมตัวแต่งตั้ง 3) เตรียมใจกำหนดเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 2 ขั้น D หมายถึง ดำเนินการ คือ 1) หลักการ 2) หลักเกณฑ์ 3) หลักฐาน ซึ่งต้องใช้ในการดำเนินงานตามวงจร PDCA ทั้ง 4 ตอน คือ P (วางแผน) D (ปฏิบัติตามแผน) C (ตรวจสอบ) A (ปรับปรุง) ขั้นตอนที่ 3 ขั้น R หมายถึง รายงาน คือ 1) รวบรวมข้อมูล 2) ร้อยรัดสังเคราะห์ข้อมูลให้ทันกำหนด 3) เขียนรายงานให้ถูกต้องเรียบร้อย

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวม การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี อยู่ในระดับมากที่สุด นั้นแสดงให้เห็นว่า ทั้ง ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน มีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน ครูและบุคลากรทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง และเป็นไปตามขั้นตอนตามกฎกระทรวงกำหนด ทั้งนี้ การกำหนดนโยบายการบริหารต้องชัดเจน บุคคลในองค์กรต้องมีคุณภาพ และเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรหรือโรงเรียน สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ

อานวย มีศรี (2555, น.211-214) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติด้านลักษณะของบุคคลในองค์กร ด้านลักษณะของสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และด้านลักษณะองค์การมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาตามรายมาตรฐาน ทั้ง มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการ วิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกมาตรฐาน แสดงให้เห็นว่า เมื่อ ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบแล้ว ผู้บริหารควรมีรูปแบบวิธีบริหารจัดการที่ชัดเจน หรือมีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างเด่นชัดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างมีกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ มีวิธีการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์การบริหารจัดการที่มีรูปแบบ เป็นระบบชัดเจนอย่างครอบคลุมและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้นำเสนอถึงรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ เช่น รายงานการวิจัยของ ละมุด รอดขวัญ (2555, น.183) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน และได้นำเสนอไว้ว่าสถานศึกษากำหนดมาตรฐาน และตัวชี้วัด จัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ

ประจำปี โครงการและกิจกรรมไม่ชัดเจน ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่เห็นความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศ การจัดระบบข้อมูล การนำสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ต่อเนื่องและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่ครอบคลุมภาพ เครื่องมือการประเมินคุณภาพไม่ชัดเจน ขาดการระดมความคิด การหาแนวทางพัฒนาและการวางแผน การดำเนินงานประกันคุณภาพ

นอกจากนี้ ยังมีรายงานการวิจัยของวัชรศักดิ์ สงค์ปาน (2558, น.142-143) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารโรงเรียน เพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน พบว่าโรงเรียนควรมีการยืดหยุ่นในการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับระบบ CIPOO คือ บริบทของโรงเรียน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหาร ผลผลิต และผลลัพธ์ โดยการกระจายความพร้อมในการดำเนินงาน เฉลี่ยไปให้ตรงตามระดับของปัญหา-อุปสรรคและความต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนและการใช้กลยุทธ์ในการจัดการศึกษา คือ ต้องริบพัฒนาคุณภาพภายในของโรงเรียนที่ไม่ใช่ยอดนิยมเป็นพิเศษ ส่วนที่เป็นยอดนิยมอยู่แล้วก็ต้องรักษาไว้ให้เป็นยอดนิยมเป็นพิเศษ ส่วนที่เป็นยอดนิยมอยู่แล้วก็ต้องรักษาไว้ให้เป็นยอดนิยมยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านหลักการ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านระบบงานและกลไก ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ด้านการบริหารโรงเรียน เพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 83 กิจกรรม คือ

องค์ประกอบด้านหลักการ 37 กิจกรรม วัตถุประสงค์ 4 กิจกรรม ระบบงานกลไก 31 กิจกรรม และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 11 กิจกรรม และนำเสนอรูปแบบการบริหารในรูปแบบ Model มีชื่อว่า ANDAMAN'S "POST" MODEL หรือ "รูปแบบโพสต์แห่งอันดามัน" นั่นคือ รูปแบบที่ประกอบด้วยหลักการ (Principles) วัตถุประสงค์ (Objectives) ระบบ (System) และงานตามเงื่อนไข (Tasks) และวิธีการนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ซึ่งประกอบด้วย "คำชี้แจง" และ"รายละเอียด" ของรูปแบบที่ค้นพบ

ในส่วนของ แนวทางการการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี

ร่างแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ซึ่งประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย

1. โครงสร้างการบริหารงาน การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย แนวทางการดำเนินงานควรประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับอำนวยการ และระดับดำเนินงาน

2. บุคลากรที่ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน/บุคลากรทางการศึกษา

3. การกิจการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆ เพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

บุคลากร อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์งบประมาณ และทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

5. การรายงานการประเมินตนเองประกอบด้วย การจัดทำ SAR และการรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากผลการสร้างแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วนนั้นเป็นไปตามกรอบแนวคิดของ Harold Leavitt, 1973, p.34 อ้างถึงใน สมหมาย สร้อยนาคพงษ์ (2555:2) มาเป็นกรอบในการนำเสนอ 5 ประเด็นซึ่งการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักที่ชัดเจนถึงกระบวนการดำเนินงาน เป็นการบริหารจัดการทั้งระบบ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชนถึงศักยภาพในการพัฒนาโรงเรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นระบบและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยมีงานวิจัยหลายเรื่องที่กล่าวถึงแนวทางการประกันคุณภาพภายใน เช่น กรวัณณ์ ตันเจริญ (2555) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและพัฒนาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านการดำเนินงานด้านการเตรียมการ และด้านรายงาน 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ทุกรายการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ประกอบด้วย 1) โครงสร้างการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยระดับอำนวยการและระดับดำเนินงาน 2) บุคลากรที่ดำเนินงาน 3) ภารกิจที่ดำเนินงาน 4) ควรมีเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และเครื่องมืออื่นๆ รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นของโรงเรียน

นอกจากนี้ ยังมีรายงานการวิจัยที่ของ ฌริดา เวชญาลักษณ์ (2559) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 งานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการเตรียมการ คือ ผู้บริหารกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน 2) ด้านการดำเนินการ คือ ผู้บริหารจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ 3) ด้านการรายงาน คือ สถานศึกษามีการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี ส่งให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ส่วนแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ควรวางแผนกลยุทธ์กำหนดแนวทางการปฏิบัติ ติดตามตรวจสอบ ประเมินผลชิ้นงานจากแฟ้มเอกสารการประกันคุณภาพ ควรจัดทำปฏิทินการดำเนินงานประกันคุณภาพ ควรมีการนำ

กระบวนการ PDCA เข้ามาในการดำเนินงาน โดยให้การจัดทำปฏิทินในการตรวจสอบวางแผนการดำเนินงาน จาการรายงานการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้ง 2 เรื่อง แสดงให้เห็นว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นระบบ สามารถนำไปสู่การดำเนินงานได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ ควรประกอบไปด้วย 1) โครงสร้างการดำเนินงาน ระดับอำนวยการและระดับปฏิบัติการ 2) ครูและบุคลากรการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) การเตรียมความพร้อมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การจัดทำรายงาน SAR และการรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด

นอกจากนี้ ผลการตรวจสอบแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ที่พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60 แสดงให้เห็นว่า แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากแนวคิด ทฤษฎี การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสอบถามสภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และรวมทั้งการจัดสนทนากลุ่มเพื่อรวมตรวจสอบแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทั้งในด้าน ความถูกต้อง ความเหมาะสม

ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์นั้น มีความถูกต้องและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ปรับ ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ชุมชน สังคมและบริบทของโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและเกิดคุณภาพประสิทธิภาพต่อการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติ ควรศึกษากฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 และมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนก่อนและจึงนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบท

1.2 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีรูปแบบการบริหารจัดการของตนเองที่ชัดเจน เป็นระบบ นำเชื่อถือ นำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ มีคู่มือการดำเนินงานที่ชัดเจน

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หรือคงสภาพความสำเร็จด้วยรูปแบบ กลยุทธ์ วิธีการที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กรวัฒน์ ตันเจริญ. 2555. แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเข่งเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ธีระวัฒน์ วรรณนุช. 2561. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 หน้า 1.
- เปียนันต์ บุญธิมา. 2561. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนวัดห้วยม้าโค้งด้วยแนวคิดแบบโคเซ็น. โรงเรียนวัดห้วยม้าโค้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1.
- เทวัน เงาะเศษ. 2560. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต13. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2560.
- ละมุด รอดขวัญ. 2559. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน. วารสาร 2559 บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีที่ 9 ฉบับที่ 20 พฤษภาคม - สิงหาคม 2559.
- สมหมาย สร้อยนาคพงษ์. 2555. การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. บทความวารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ฉบับที่ 6 ลำดับที่ 11.
- สุพิชญา กลั่นนุรักษ์. 2559. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดกลางในกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 .การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภัค พวงขจร. 2561. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์. Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences) 2018 : 11 (3).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. 2561. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2561.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. 2559. สภาพและแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. บทความวิจัยวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2559.
- อานวย มีศรี. 2555. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

Model of Teacher Professional Development for the 21st Century's Learners
Using School based

อรนุช มั่งมีสุขศิริ*

Oranuch Mungmesuksiri

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นวิจัยพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาครูมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ศึกษาผลการใช้รูปแบบประเมินและปรับปรุงรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาผลการใช้รูปแบบเป็นนักเรียน 94 คน ครู 102 คน และผู้บริหาร 3 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา รวม 3 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นครู แบบประเมินทักษะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้บริหาร ครู วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสังเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม ประเมินและปรับปรุงรูปแบบโดยการสัมภาษณ์ผู้รู้ จำนวน 9 คน สังเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้รู้และนำเสนอเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เป็นรูปแบบ Semantic Model ที่ใช้ภาษาในการอธิบาย ตามแนวคิดหลักการพัฒนารูปแบบของจอยซ์และเวลล์ (Joyce and weil, 2000) หลักการพัฒนาการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนต่อเนื่อง ครูพัฒนางานปกติที่โรงเรียนให้มีคุณภาพ และร่วมกับเพื่อนครูทำงานเป็นทีม โดยผู้บริหารเป็นผู้ส่งเสริมให้ครูประสบความสำเร็จ มีระบบปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพครู 2 ระบบ ระบบใหญ่ คือระบบการควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารด้วยวงจรเดมมิง (Deming Cycle : PDCA) และระบบย่อยระบบปฏิบัติการพัฒนาครูด้วยชุมชนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) การนำรูปแบบไปใช้มี 6 ขั้นตอน คือ (1) ปลูกฝังการตระหนักถึงความเป็นครู (2) สำรวจความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติของครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (3) วางแผน : แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน (Annual Plan) และแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan : ID Plan) (4) ปฏิบัติตามแผน (Do : D) ผู้ปฏิบัติการประกอบด้วย ครู ชุมชนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (PLC) และผู้บริหารโรงเรียนกำกับคุณภาพ (5) ตรวจสอบ (Check : C) ประสิทธิภาพของกระบวนการ และประสิทธิผลของการพัฒนาตามแผนงาน (6) พัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Act : A) เงื่อนไขความสำเร็จคือ ผู้บริหาร มีภาวะผู้นำ และแสดงความเชื่อในคุณค่าของการพัฒนาคุณภาพครู ครูต้องยึดมั่นในอุดมการณ์ ครูทุกคนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

*ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ดร. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Senior Expert in Learning Innovation Development Dr., Office of the Basic Education Commission

และการประเมินความสำเร็จตามแผนและการปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพครู ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบจากการสนทนากลุ่มสรุปว่ารูปแบบมีความเหมาะสมเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ และผลจากการประชุมผู้รู้ จำนวน 9 คน สรุปยืนยันความถูกต้องสมบูรณ์ของรูปแบบ

คำสำคัญ รูปแบบพัฒนาคุณภาพครู/ ครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21/ สถานศึกษาเป็นฐาน

Abstract

The objectives of the research are to develop the model of the professional teachers for students in 21st Century based on the schools. The study of the model evaluates and improves to be the best model which 3 schools were selected by the purposive sampling, i.e. 1 primary school, 1 secondary school and 1 opportunity expansion school. The tools are the questionnaire done by 102 teachers and 3 school administrators, the skill-evaluating paper answered by 94 students and the summary of the focus group done by administrators and teachers from selected schools. The analysis of both the means and the standard deviation from the questionnaire and the contents of the summary of the focus group was carefully examined. In order to proof the accuracy and the perfection of the model, the examination and modification of the model were taken to 9 experts and the educational research gathered in the Connoisseur's Seminar. The results of the research shows that the model of Teacher Professional Development Based on School for Learners in 21st Century is a Semantic Model in which language is utilized to explain and point out the interrelation among all components of the model. The basic principle consists of the systematic and continuous enhancement of teachers' routine work at schools to the high quality. All teachers can work as a team and the school administrator can support all of the teachers whom need to be successful on their career. The systematic structure consists of the 2 major operating systems for teachers' quality development, i.e. (a) the administrators' quality controlling system by Deming Cycle (PDCA) and (b) the teachers' quality developing system by the Professional Learning Community (PLC) which is the sub-system in D of PDCA in Deming Cycle. There are 6 steps for applying to the model: (1) inspiring teachers' professional ideology, (2) surveying the teachers' skills and characteristics needed for the learners in 21st century in accordance with the PLC, (3) planning for school-based teachers' quality development by The School Annual Plan and the Individual Development Plan (ID plan), (4) doing the plans, (5) checking the processes and the efficiency of the plans and (6) acting for persistent development. The conditions for success are the school administrators who take the leadership role and believe in the value of teacher development. Teachers must adhere to the ideology, learn and develop their profession, assess the success of the teacher quality development plan and practice. The result of the model evaluation and improvement

shows the Feasibility, the Propriety and the Utility. The critical assessment of the model from the Connoisseur's Seminar is that the 9 experts approved the perfection of the model.

Keywords : Model of Professional Teacher Development / Professional teacher in 21st century

บทนำ

อุดมการณ์ของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งพัฒนาครูให้ตระหนักถึงหน้าที่ที่สำคัญที่สุดคือการสั่งสอนผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการ ด้านจิตใจ และด้านความประพฤติ ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่เคยพระราชทานแก่คณะครูอาวุโส ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันเสาร์ที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2521 ความว่า “ผู้ที่เป็นครูจะต้องถือเป็นหน้าที่อันดับแรกที่จะต้องให้การศึกษาคือสั่งสอนอบรมอนุชนให้ได้ผลแท้จริงทั้งในด้านวิชาความรู้ ทั้งในด้านจิตใจ และความประพฤติ ทั้งต้องคิดว่า งานที่แต่ละคนกำลังทำอยู่นี้ คือความเป็นความตายของประเทศ เพราะอนุชนที่มีความรู้มีความดีเท่านั้นที่จะรักษาชาติบ้านเมืองไว้ได้...”

หน้าที่การสั่งสอนผู้เรียนที่ครอบคลุมทุกด้านของครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรากฐานในการพัฒนาคุณภาพคนสู่สังคมที่ดี ที่มีความมั่นคง โดยมีครูเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างเยาวชนที่ดีและสร้างอนาคตของประเทศ การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 รัฐบาลได้มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ที่จะปรับโครงสร้างประเทศให้ก้าวสู่ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ยุคปัญญาประดิษฐ์ กระบวนการพัฒนาการศึกษา จะต้องขับเคลื่อนพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้ใช้

ปัญญาสร้างอาชีพ มีความรู้ด้านเทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นครูเป็นบุคลากรสำคัญยิ่งที่จะเอื้ออำนวยให้อนุชนมีความรู้ดีให้ประเทศก้าวเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ตามแผนแม่บทของรัฐบาลได้

การพัฒนาคุณภาพครูของประเทศต่างๆ เช่น ฟินแลนด์ นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สาธารณรัฐเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน (เซี่ยงไฮ้) แต่ละประเทศต่างมุ่งเน้นการจัดการศึกษาสอดคล้องกับทิศทางนโยบายการปฏิรูปประเทศ โดยมีกฎหมาย หรือนโยบายให้ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานและพัฒนาตนเองทุกปีอย่างต่อเนื่อง (Linda Darling-Hammond, Ruth Chung Wei, and Alethea Andree, 2010) สำหรับประเทศไทย ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาครูได้ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบและกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมโดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาครูไว้ในกรปฏิรูปการศึกษา สาระสำคัญของการปฏิรูปครู คือ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่าให้เป็นคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนยุคศตวรรษที่ 21 ควรมีรูปแบบการพัฒนาการศึกษาแบบใหม่ที่แตกต่างจากการศึกษาในศตวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาครูมีความจำเป็นต้องมองเชิงระบบ องค์ประกอบในระบบการศึกษา มีความสัมพันธ์ และพึ่งพาซึ่งกันและกัน

ให้ความสำคัญกับการสร้างทักษะในการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาสาระที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า การปฏิรูปการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ขับเคลื่อนประเทศไปสู่ยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม นักการศึกษา (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณภาพเยาวชน:2557) ได้เสนอให้ ลดและยกเลิกวิธีการพัฒนาที่เน้นการอบรมเป็นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของครูที่โรงเรียน การจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) จัดตั้งคลินิกครูเพื่อการเรียนรู้ จัดระบบครูพี่เลี้ยง เพื่อนช่วยเพื่อน การนิเทศภายใน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจนเกิดความชำนาญ

จากการวิเคราะห์ระบบการพัฒนาครูในสองมิติ ได้แก่ ระบบการฝึกอบรมครู และระบบการประเมินสมรรถนะและผลงานครูเพื่อให้ผลตอบแทน ซึ่งให้เห็นว่า สภาพปัญหาสำคัญของการพัฒนาครูในปัจจุบัน คือ รูปแบบการพัฒนาครูไม่สอดคล้องกับปัญหาที่ครูและโรงเรียนเผชิญ การพัฒนาครูส่วนใหญ่เป็นการฟังบรรยายมากกว่าการฝึกปฏิบัติ ทำให้ครูทั้งห้องเรียน รวมทั้งยังขาดการติดตามและสนับสนุนให้มีการนำความรู้ไปใช้ จึงทำให้การพัฒนาสิ้นสุดเพียงขั้นตอนการสร้างและถ่ายทอดความรู้ แต่ไปไม่ถึงขั้นตอนการนำความรู้ไปปฏิบัติ การฝึกปฏิบัติ และการทบทวนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติ อีกทั้งผลการประเมินคุณภาพครูและโรงเรียนไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพ ไม่สามารถจัดพัฒนาครูได้ทั่วถึงทุกโรงเรียน ยังมีจำนวนครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกเป็นจำนวนมากที่ต้องการรูปแบบการพัฒนา

ครูประจำการในโรงเรียนเปลี่ยนครูในยุคศตวรรษที่ 20 สู่ศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณภาพสามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มีทักษะที่จะพัฒนาตนเองและอาชีพในยุคประเทศไทย 4.0 เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้ และรูปแบบการพัฒนาครูต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง การฝึกปฏิบัติ และการทบทวนและแลกเปลี่ยน เพื่อแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติ รวมถึงการสร้างรูปแบบพัฒนาครูใหม่ และการสนับสนุนให้เกิดระบบชุมชนเรียนรู้ทางวิชาการร่วมกันหรือชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community)

ดังนั้นการวิจัยนี้จึงศึกษาพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพ เพราะงานของครู **“คือความเป็นความตายของประเทศ”** ครูจำเป็นต้องเรียนรู้พัฒนางานตนเองอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพราะ **“อนุชนที่มีความรู้มีความดีเท่านั้นที่จะรักษาชาติบ้านเมืองไว้ได้”** รูปแบบการพัฒนาครูนี้จะเป็นการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการของครูแต่ละคน รวมทั้งการนำนวัตกรรม “ชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)” นวัตกรรมจากการปฏิรูปการศึกษาที่นานาชาติประเทศใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างการรวมตัวกันของครูเพื่อทำงานสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาครูจากมุมมองการพัฒนาจากระดับปฏิบัติในโรงเรียนสู่ระดับนโยบายโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาและจัดทำเป็นนวัตกรรมต้นแบบพร้อมข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูไทย ที่จะเป็นผู้เอื้ออำนวยให้อนุชนมีความรู้ดีให้ประเทศก้าวเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ตามแผนแม่บทของรัฐบาลได้

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย รูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

3. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อยกร่างรูปแบบ โดยประชุมระดมความคิดยกร่างรูปแบบจากคณะผู้วิจัยและนักวิชาการรวม 6 คน ศึกษาเอกสารหลักการทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายและมาตรฐานวิชาชีพครู การพัฒนาครูให้เป็นมืออาชีพ แนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครูจากงานวิจัยในประเทศ และต่างประเทศ และการตรวจสอบกรอบแนวคิด เชิงทฤษฎีของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย การบริหารและการจัดการเรียนการสอน รวม 5 คน เครื่องมือที่ใช้แบบบันทึกผลการสังเคราะห์เนื้อหา และแบบตรวจสอบกรอบแนวคิด เชิงทฤษฎีของรูปแบบ การวิเคราะห์ผลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

ระยะที่ 2 ศึกษาผลการใช้ของรูปแบบโดยทดลองรูปแบบในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 โรงเรียน

โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงใช้เวลาศึกษา 1 ภาคเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และนักเรียน รวม 185 คนจากโรงเรียนวัดใหญ่ (โรงเรียนประถมศึกษา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โรงเรียนพะตงประธานศิริวัฒน์ (โรงเรียนมัธยมศึกษา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 16 โรงเรียนวัดบางวัว (โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ (1) ผลการนำรูปแบบพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (2) ความคิดเห็นครูและผู้บริหารเกี่ยวกับความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเหมาะสม (Propriety) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบ และ (3) ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบ เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ แบบประเมินการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของผู้เรียน และแบบสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับการนำรูปแบบพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์แบบสอบถามและการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนโดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ระยะที่ 3 การประเมินและการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อนำเสนอเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจากการประชุมผู้รู้ (Connoisseur's Seminar) เพื่อประเมินเชิงวิพากษ์ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่ได้มาจากการพิจารณาเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นผู้มีความรอบรู้ และประสบการณ์ด้านวิจัยพัฒนาทางการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือเป็นคำถามการประชุมผู้รู้ และแบบสรุปผลการประชุม วิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เป็นแบบรูปแบบ Semantic Model คือรูปแบบที่ใช้ภาษาในการอธิบายและแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) โครงสร้างเชิงระบบ 4) แผนการพัฒนาคุณภาพครู 5) กระบวนการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพครู 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

หลักการของรูปแบบ

1) รูปแบบพัฒนาคุณภาพครูเป็นแนวคิดการพัฒนาเชิงระบบที่เชื่อมโยงทุกฝ่ายของโรงเรียนให้ทำงานร่วมกันอย่างมีขั้นตอน

2) การพัฒนาคุณภาพครูดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนใช้วงจรเดมมิง (Deming Cycle : PDCA) เพื่อควบคุมคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพครู

3) ครูทำงานเป็นทีมรวมตัวกันอย่างกลายมิตรทางวิชาการเป็นชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) คือใจมีศรัทธาต่อวิชาชีพ ร่วมใจทำงานเป็นทีม ระหว่างครูผู้ต้องการพัฒนาตนเองและทีมครูชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ

4) เน้นการพัฒนาตามความต้องการของครูในการพัฒนาตนเอง ตรงกับงานที่ปฏิบัติจริงในห้องเรียนและที่รับมอบหมายสู่ความเป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

5) ใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพครู

6) การพัฒนาคุณภาพครูเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 บรรจุอยู่ในแผนงานประจำปีของโรงเรียน และในแผนพัฒนาครูรายบุคคล (ID Plan)

7) การประเมินผลมี 3 ระยะคือ ก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนาคุณภาพครู

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1) เพื่อครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทักษะ และคุณสมบัติของครูมืออาชีพ

2) เพื่อครูเปลี่ยนแปลงจัดการเรียนรู้เป็นแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การช่วยเหลือกัน (Collaborative Learning) และการลงมือปฏิบัติ (Active Learning) พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ 21

3) เพื่อผู้บริหารจัดการและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาตามความต้องการของครูเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

โครงสร้างเชิงระบบ

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็มืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีโครงสร้างการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระบบได้แก่ ระบบหลักและระบบย่อย ระบบหลักได้แก่ ระบบการควบคุมคุณภาพ การปฏิบัติงานของโรงเรียนด้วยวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (Deming Cycle: PDCA) และระบบย่อย ได้แก่ การเตรียมการ และกระบวนการของวงจรพัฒนาคุณภาพครูด้วยชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community Cycle : PLC Cycle) และมีเว็บไซต์ <http://gg.gg/plcweb> “พัฒนาการเรียนรู้สู่ความเป็นครูมืออาชีพ” เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็มืออาชีพตามแนวคิดของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพครู

โครงสร้างเชิงระบบ คือระบบการทำงานร่วมกันของครูและผู้บริหาร กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ในการควบคุมคุณภาพการพัฒนาครูได้แก่ วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (Deming Cycle: PDCA) จะเริ่มจากการเตรียมการ ก่อนการวางแผน (Pre-Plan) มี 2 ขั้นตอนได้แก่ (1) ปลุกอุดมการณ์ (Awaken Ideology : AI) (2) สำรวจศักยภาพ (Explore Potential : EP) และการใช้วงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) PDCA เพื่อควบคุมคุณภาพการพัฒนาครู (3) วางแผน (Plan :P) วางแผนปฏิบัติการประจำปี และครูแต่ละคนจัดทำแผนพัฒนาตนเองของครูรายบุคคล (ID Plan) (4) ปฏิบัติการตามแผน (Do : D) ครูปฏิบัติการตามแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล โดยมีวงจรพัฒนาแบบชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community Cycle : PLC Cycle) เป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง

แผนภาพ โครงสร้างของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็มืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

แผนภาพ 2 วงจรพัฒนาคุณภาพครูแบบชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (PLC Cycle)

(1.focus → 2. See → 3.reflex → 4.redesign)

วงจรพัฒนาคุณภาพครูแบบชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (PLC Cycle) เป็นวงจรปฏิบัติการต่อเนื่อง โดยกำหนดเป้าหมาย (focus) → นำไปใช้และสังเกต (see) → สะท้อนคิด (reflex) → พัฒนาต่อเนื่อง (redesign) (5) ขั้นตรวจสอบ (Check : C) (6) ขั้นพัฒนา (Act : A)

แผนการพัฒนาคุณภาพครู ผู้บริหาร อำนวยการและนำคณะครูและส่วนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนพัฒนาคุณภาพครู ประกอบด้วย (1) แผนพัฒนาคุณภาพประจำปีของโรงเรียน (Annual Plan) จากการปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปี วิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ หลักสูตร สถานศึกษาฯ เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียน สู่ศตวรรษที่ 21 และ (2) แผนพัฒนาตนเองของครูรายบุคคล

(ID Plan) โดยระบุเป้าหมาย วิธีการพัฒนา การตรวจสอบและปรับปรุงงานประจำ (การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน) และงานที่ได้รับมอบหมาย เพิ่มเติมให้ครู แต่ละคนวางแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan)

กระบวนการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพครู กระบวนการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติการ 3 ฝ่าย คือ ครูผู้พัฒนาตนเอง สมาชิกเพื่อนครูที่รวมเป็นชุมชน กลยุณมิตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครู อย่างต่อเนื่องและผู้บริหาร รูปแบบมีกระบวนการ นำไปใช้ที่ง่าย และสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพครู จากภายในสู่ภายนอก 6 ขั้นตอน (AI EP-PDCA)

กระบวนการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ 6 ขั้นตอน (6 Steps to Professional teachers :
(AI EP-PDCA)

ขั้นตอน กระบวนการ พัฒนาครู	ครูผู้พัฒนาตนเอง teachers	เพื่อนครู กลุ่มชุมชนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ colleagues	ผู้บริหาร administrator
1) ปลุกอุดมการณ์ (Awaken Ideology : AI)	กำหนดหลักการยึดมั่นสูงสุด ของความเป็นครูให้ เป็น อุดมการณ์ของครูแต่ละคน และปฏิบัติงานตามหลักการ นั้นให้สำเร็จ	ปลุกอุดมการณ์ความเป็นครู และร่วมมือกันอย่าง กัลยาณมิตรให้อุดมการณ์นั้น ให้สำเร็จ	ปลุกอุดมการณ์ความเป็นครู พร้อมกับสนับสนุนให้ครูยึด หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงควบคู่ไปกับการยึดมั่น ในอุดมการณ์ ความเป็นครู
2) สำรวจศักยภาพ (Explore Potential: EP)	สำรวจศักยภาพเพื่อรู้ ความต้องการในการพัฒนา ตนเอง โดยประเมินตนเอง ตามแบบประเมินมาตรฐาน วิชาชีพ การปฏิบัติตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง และลักษณะความ เป็นครูคุณภาพในศตวรรษ ที่ 21 ด้านบุคลิกภาพ, ความรู้ความสามารถด้าน ภาษาและเทคโนโลยี, การใฝ่ คว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง	ให้ความร่วมมือและสนับสนุน ให้เพื่อนครูสำรวจและพัฒนา คุณภาพตนเอง	กระตุ้นให้ครูค้นพบศักยภาพ เด่นในตน และใช้จุดเด่น ในการพัฒนาตนเอง และ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ เพื่อนครูกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ
3) ขั้นวางแผน (Plan : P)	จากข้อมูลการสำรวจ ศักยภาพมาวางแผนพัฒนา ตนเองรายบุคคลของครูสู่ ความเป็นเลิศ โดยมีข้อควร พัฒนา 2 ด้าน ดังนี้ 1) พัฒนากระบวนการ จัดการเรียนการสอนเพื่อ นักเรียนในศตวรรษที่ 21 2) พัฒนาศักยภาพตนเอง ตามมาตรฐานวิชาชีพ และ คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21	ร่วมมือกันวางแผนปฏิบัติการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีของโรงเรียน ทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับ การพัฒนาผู้เรียนยุคศตวรรษ ที่ 21 และส่งเสริมให้เพื่อนครู วางแผนพัฒนาตนเอง รายบุคคล	อำนวยความสะดวกให้ร่วมกันวางแผน ปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพ ประจำปีของโรงเรียน (Annual Plan) และให้ครู แต่ละคนวางแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan)

ขั้นตอน กระบวนการ พัฒนาครู	ครูผู้พัฒนาตนเอง teachers	เพื่อนครู กลุ่มชุมชนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ colleagues	ผู้บริหาร administrator
4) ขั้นปฏิบัติ ตามแผน (Do : D)	ปฏิบัติตามแผนพัฒนาครู รายบุคคล ครูพัฒนาตนเอง และการจัดการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดย มีชุมชนกัลยาณมิตร (Caring Community) ที่ประกอบ ไปด้วย เพื่อนครูร่วมพัฒนา โดยใช้รูปแบบวงจรชุมชน การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (PLC Cycle) เป็นวงจร ปฏิบัติการต่อเนื่อง ดังนี้ 1.กำหนดเป้าหมาย 2.นำไปใช้และสังเกต 3.สะท้อนคิด และ 4.พัฒนา ต่อเนื่อง (focus → see → reflex → redesign)	รวมกลุ่มกันเป็นชุมชน การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ เป็นชุมชนกัลยาณมิตรเพื่อ พัฒนาครูให้เป็นมืออาชีพ ใช้ วงจรชุมชนการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาวิชาชีพ (PLC Cycle) 1.กำหนดเป้าหมาย 2.นำไปใช้และสังเกต 3. สะท้อนคิด และ 4.พัฒนาต่อเนื่อง (focus → see → reflex → redesign)	ปฏิบัติตามแผน เพื่อการบรรลุ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของ โรงเรียน อำนวยความสะดวกและ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง เพื่อ ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21
5) ขั้นตรวจสอบ (Check : C)	ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลง ตนเองสู่มืออาชีพ และการ พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน	ร่วมมือตรวจสอบการ เปลี่ยนแปลงของครูสู่มือ อาชีพ การพัฒนาทักษะใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน	ประเมิน ตรวจสอบผล การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ ของแผนปฏิบัติการพัฒนา คุณภาพประจำปีของโรงเรียน ระยะก่อน ระหว่าง และ หลังการดำเนินงาน
6) ขั้นพัฒนา (Act : A)	นำผลจากการตรวจสอบมา พัฒนาอย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่อง	ร่วมกันนำผลจากการ ตรวจสอบมาพัฒนาคุณภาพ ครูเพื่อผู้เรียนในศตวรรษอย่าง สม่ำเสมอและต่อเนื่อง	นำสารสนเทศที่ได้จาก ขั้นประเมินผลตามแผนปฏิบัติการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี และแผนพัฒนารายบุคคลของครู มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการ พัฒนาการวางแผน (Plan :P) ต่อไป

เงื่อนไขความสำเร็จ

1) ผู้บริหาร มีภาวะผู้นำแสดงความเชื่อในคุณค่าของการพัฒนาคุณภาพครู กำหนดนโยบายจัดโครงสร้างสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Supportive structure) และปัจจัยให้เอื้อต่อการรวมกลุ่มของครูเป็นชุมชนการเรียนรู้

2) ครูต้องยึดมั่นในอุดมการณ์ตั้งปณิธานที่จะพัฒนานักเรียนให้สำเร็จตามเป้าหมายในทศวรรษที่ 21

3) ครูทุกคนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning and Development) ของตนเองโดยมีจุดเน้นสำคัญ 2 ด้าน

3.1) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ

3.2) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

4) การให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีและกระบวนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการปฏิบัติการกิจอย่างเหมาะสม และกระบวนการพัฒนาคุณภาพ PDCA อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

5) การวัดและประเมินผลนำมาใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งรายบุคคลและภาพรวมของสถานศึกษา ประเมินทั้งความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และสรุปผล (Summative Evaluation)

ข้อค้นพบที่สำคัญ ครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยค้นพบว่า ครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือครูที่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติ ดังนี้

1) มาตรฐานวิชาชีพตาม พ.ร.บ. สภาครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แก่ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพมาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน

2) มีและยึดมั่นอุดมการณ์ความเป็นครูและปฏิบัติตามแนวคิดของหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3) มีคุณลักษณะตามแนวคิดครูคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ได้แก่

3.1) บุคลิกภาพดี ประกอบด้วย การดูแลรักษา ด้านสุขภาพ ด้านอารมณ์ เพิ่มพูนด้านความรู้ปัญญา สามารถเผชิญปัญหาอุปสรรค มีคุณธรรม และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการเข้าร่วมสังคม

3.2) มีความรู้ความสามารถด้านภาษาและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการค้นหาความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองและจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

3.3) เป็นผู้ใฝ่คว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

4) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในการเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ผลการใช้รูปแบบพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาและขยายโอกาสทางการศึกษา ทดลองใช้รูปแบบพัฒนาคุณภาพครู 6 ขั้นตอน (AI EP-PDCA) ในระยะเวลา 1 ภาคเรียน ประเมินคุณภาพของรูปแบบในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์จากครู ผลปรากฏว่ารูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในระดับมาก

(ค่าเฉลี่ย 3.51-4.00)และประชุมสนทนากลุ่ม ครูผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูมีความเหมาะสมเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ และผลการดำเนินงานตามขั้นตอนของรูปแบบทำให้ครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะเป็นครูมืออาชีพ เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ใช้สื่อเทคโนโลยีให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติและเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นการร่วมมือแบบกัลยาณมิตร ผู้บริหารและครูร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทบทวน ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ครูรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ไม่มีช่องว่างระหว่างกันสามารถทำงานร่วมกันได้ และผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการประกอบอาชีพ และทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารเทคโนโลยีในระดับดี

3. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน จากการประชุมผู้รู้ สรุปว่ารูปแบบมีคุณภาพ มีความถูกต้อง (Accuracy) เหมาะสม (Propriety) เป็นไปได้ (feasibility) ในการนำไปใช้ในระดับมาก สอดคล้องตามทิศทางการปฏิรูปการศึกษา และนโยบายที่ไม่ให้ครูทิ้งห้องเรียน สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐานวิชาชีพที่โรงเรียนรวมทั้งการให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีและ

กระบวนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และการปฏิบัติการกิจอย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

1. รูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน พัฒนาตามแนวคิดหลักการพัฒนารูปแบบของจอยซ์และเวลล์ (Joyce and weil : 2000) และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบจากแนวคิดนักวิชาการประกอบด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) โครงสร้างเชิงระบบ 4) แผนการพัฒนาคุณภาพครู 5) กระบวนการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพครู 6) เงื่อนไขความสำเร็จ นำเสนอรูปแบบเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 หลักการและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ ส่วนที่ 2 โครงสร้างเชิงระบบ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปใช้บนพื้นฐานประสบการณ์และงานประจำของครูและผู้บริหาร รูปแบบนี้เป็นรูปแบบการพัฒนาตนเองตามความต้องการของครูแต่ละคน ให้พัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเป็นครูมืออาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีอุดมการณ์ ความเป็นครูมีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในการเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการนำผลการสังเคราะห์นวัตกรรมจากการปฏิรูปการศึกษาที่นานาประเทศใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างการรวมตัวกันของครูเพื่อการทำงานอย่างสร้างสรรค์เป็นชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ” เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาครูจากมุมมองระดับ

ปฏิบัติในโรงเรียน สู่ระดับนโยบาย โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุน และควบคุมคุณภาพการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ ด้วยวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Cycle:PDCA) สอดคล้องกับสิรินภา กิจเกื้อกูล (2553) และ สุธรรม วาณิชเสนี (2556) เน้นเงื่อนไขความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาในรอบ 2 ที่ให้มองในเชิงระบบ และสอดคล้องตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ประเด็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ในการเปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ และการเพิ่มประสิทธิภาพ ระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท

2. ผลการใช้รูปแบบพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน สอดคล้องวัตถุประสงค์ ข้อ 2 ผู้วิจัยศึกษาผลการใช้รูปแบบพัฒนาคุณภาพครูไปทดลองใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน เป็นโรงเรียนประถมศึกษา 1 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 โรงเรียน และโรงเรียนขยายโอกาส 1 โรงเรียน พบว่า ความคิดเห็นของครู ผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 3 โรงเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน มีคุณภาพด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเหมาะสม (Propriety) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก หมายถึงรูปแบบการพัฒนาครูนี้มีคุณภาพทำให้ครูมีคุณภาพ พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะการเป็นครูมืออาชีพ เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอน สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติโดย

ใช้กระบวนการคิดในสิ่งที่ทำ (Active Learning) และเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันแบบกัลยาณมิตร ผู้บริหารและครูร่วมกันพัฒนาการศึกษา ทบทวน ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ครูรุ่นเก่าและครูรุ่นใหม่ไม่มีช่องว่างสามารถทำงานร่วมมือกันได้ สอดคล้องกับรูปแบบของมาร์กาเร็ต และ สตีฟ (Magarete Kedzior and Steve Fifield, 2004) เสนอว่ารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูแบบให้คำปรึกษาจากผู้ที่มีประสบการณ์ที่เป็นที่เชื่อถือ (Mentoring) เป็นการเปิดโอกาสแก่ทั้งครูใหม่และครูที่มีประสบการณ์ ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งช่วยให้ ครูใหม่เรียนรู้งานสอน พัฒนาทัศนคติ และยุทธวิธีการสอนของครูอย่างมาก และจากผลการประเมินทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นักเรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิต และการประกอบอาชีพและทักษะด้านข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสารเทคโนโลยีในระดับดี สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555) ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร (2559) พินสุตา สิริรังษศรี (2557) และ David Cooper (2016) ว่าการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครูเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ต้องปฏิบัติตามและรักษามาตรฐานวิชาชีพ ต้องมีคุณลักษณะครูมืออาชีพ คือ ต้องมีความรู้ เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและมีทักษะที่เหมาะสมต่อวิชาชีพนั้นๆ และเน้นการเป็นครูใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครูมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน สอดคล้องวัตถุประสงค์ ข้อ 3 ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการ ประชุม ผู้รู้ (Connoisseurship) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน

พบว่า มีผลการประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเหมาะสม (Propriety) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพครู จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน แสดงความคิดเห็นว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีคุณภาพด้านความถูกต้อง (accuracy) สอดคล้องตามทิศทางการปฏิรูปการศึกษาภายใต้การประยุกต์ใช้แนวคิดกรอบทฤษฎีการพัฒนาครูให้เป็นมืออาชีพเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รูปแบบพัฒนาคุณภาพครูเป็นแนวคิดการพัฒนาเชิงระบบที่มีความเป็นไปได้ (feasibility) ระบบหลักคือการควบคุมวงจรคุณภาพเดมมิง (Deming cycle : PDCA) สอดคล้องกับระบบพัฒนาคุณภาพครูของ สปาร์ค (Sparks (2002) ว่ากระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่การนำไปใช้ที่ความสำเร็จ เน้นกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ และแนวคิดการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ซึ่งเป็นการรวมตัวการเรียนรู้จากการทำหน้าที่ครู สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555) และกระทรวงศึกษาธิการจัดทำโครงการพิเศษต่างๆ เข้าไปส่งเสริม (empower) ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูให้เป็นครูในศตวรรษที่ 21 โดยกระทรวงศึกษาธิการ ต้องยกเลิกการพัฒนาครูที่จับครูเข้าหลักสูตรฝึกอบรม เน้นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพครูที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการ เอกสารและผลงานวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศว่า สามารถพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครูในศตวรรษที่ 21 (Linda Darling-Hammond, etc :2010) นอกจากนี้

รูปแบบการพัฒนาครูมีความเหมาะสม (Propriety) กับนโยบายที่ไม่ให้ครูทิ้งห้องเรียน สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐานวิชาชีพที่โรงเรียน โดยให้พัฒนาจากภายในตนเองตามความต้องการของครูแต่ละคน สู่คุณลักษณะและทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับกลุ่มชุมชนกัลยาณมิตรภายนอก รวมทั้งให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีและกระบวนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการปฏิบัติการกิจอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นโยบายการการพัฒนาคุณภาพครูของหน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐานวิชาชีพทั้งมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน
2. การพัฒนาคุณภาพครูให้มีคุณภาพ ควรให้ความสำคัญกับศาสตร์ทางความคิดคือกระตุ้นอุดมการณ์ความเป็นครูให้เป็นพลังขับเคลื่อนภายในให้ฝันฝ่าอุปสรรคเพื่อทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย
3. รูปแบบพัฒนาคุณภาพครูต้องเป็นระบบที่นำไปปฏิบัติได้ง่าย สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาของครูแต่ละคน ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และร่วมมือกันทำงานมากขึ้นโดยมุ่งพัฒนา ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน
4. ส่งเสริมให้ครูพัฒนาศักยภาพตนเอง และเรียนรู้ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และวิทยาการใหม่ๆ สอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ เป็นนโยบายสำคัญ ในการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0

5. ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของครู ดังนั้นรูปแบบพัฒนาคุณภาพครูต้องเป็นรูปแบบที่สามารถเชื่อมโยงระบบบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนและระบบพัฒนาคุณภาพครูทั้งโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารและครูปฏิบัติภารกิจตามบทบาทหน้าที่ได้ดีขึ้น อย่างมีขั้นตอนง่าย และสะดวกขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. วิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยพัฒนารูปแบบโดยมีขั้นตอนของการวิจัยพัฒนารูปแบบจากสังเคราะห์เอกสารวิจัยพัฒนารูปแบบจากการทดลองใช้รูปแบบในโรงเรียน และวิจัยพัฒนาปรับปรุงคุณภาพจากการประชุมผู้รู้ในขั้นตอนของการทดลองใช้รูปแบบในโรงเรียน มีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนโรงเรียนและระยะเวลาในการ

ทดลอง การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายผล (Expansion Phase) โดยนำรูปแบบไปทดลองใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และขยายโอกาสทางการศึกษา เพิ่มจำนวนโรงเรียน และให้มีความแตกต่างของห้องที่ที่ตั้งของโรงเรียนมากขึ้น และขยายระยะเวลาทดลองในโรงเรียน ให้ครบรอบ 1 ปีการศึกษา เพื่อปฏิบัติการวิจัย PLC เป็นวงจรหลายรอบเพื่อยืนยันคุณภาพผลการวิจัย และเห็นพัฒนาการของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

2. การวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นเครื่องมืออาชีพเพื่อได้สารสนเทศ องค์ประกอบด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ และพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นเครื่องมืออาชีพให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- พิณสุตา สิริรังษศรี. (2557). การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ อภิวัตน์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย.(6-8 พฤษภาคม 2557). กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศ ณ วันที่ 8 ตุลาคม 2561
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2559) ครูมืออาชีพ : สิ่งจำเป็นที่ควรมีและควรเป็น. ศูนย์ศึกษาพัฒนาครูมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัราชภัฏสกลนคร. สืบค้น 8 มกราคม 2559, จาก <http://www.tdc.snru.ac.th/userfiles/br.doc>
- สิรินภา กิจเกื้อกูล (2553) (พฤษภาคม – สิงหาคม). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวปฏิรูป : ประสพการณ์จากวิทยานิพนธ์ พุทธศักราช 2543 – 2551.วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร,12 (2).

- สุธรรม วาณิชเสนี. (2556). เหลียวหลัง แลหน้า มองหาอนาคต : ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ
การจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานบทเรียนจากอดีตในทศวรรษที่ผ่านมาและความเป็นไปได้สำหรับ
อนาคต. เอกสารประกอบการเสวนามองอดีต เพื่อกำหนดอนาคต : ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของ
การจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานในโอกาสครบรอบ 1 ทศวรรษ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. (29 มกราคม 2558).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- David Cooper (2016) Professional Development: An Effective Research Base-Model,
Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company. Accessed on February 2, 2016.
Printed in the U.S.A. UM06/09 Z-1413752. from Website
<http://www.greatsourcerigbypd.com>.
- Joyce, B.R., and Weil, M. (2000), Models of Teaching. Sixth edition. Needham Heights,
Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Linda Darling-Hammond, Ruth Chung Wei, and Alethea Andree, (2010). How High-Achieving
Countries Develop Great Teacher. Stanford University School of Education Barnum
Center, 505 Laseum Mall, Stanford, CA 94305.
- Magarete Kedzior and Steve Fifield. (2004).Teacher Professional Development. Education
Policy Brief. University of Delaware Education Research and Development Center.
V.15 may 2004
- Sparks, D. (2002). Designing powerful staff development for teachers and principals.
Oxford, OH: National Staff Development Council.

การศึกษาผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์
เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

The study of the development result of learning activities with the QSCCS process using
social media to develop problem-solving skills of secondary school students M 5.

อรวรรณ กองพิลา*

Orawun Kongpila

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ 2) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยที่จำนวน 3 คน สำหรับใช้ทดสอบแบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 12 คน สำหรับทดสอบแบบกลุ่มเล็ก และจำนวน 28 คน สำหรับการทดสอบภาคสนาม ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 37 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.27- 0.68 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.27-0.85 และมีค่าความเชื่อมั่นและมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.82 3) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ ที่มีค่าความยากง่าย (p) 0.27-0.67 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.27-0.79 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ 0.75 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างตามกรอบคำถาม 3 ด้าน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ t-test Dependent ผลการวิจัย พบว่า

*ครูชำนาญการพิเศษ. โรงเรียนนครขอนแก่น, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น.

Senior Professional Level Teachers. Nakhonkhonkaen School, The Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตั้งคำถาม (Learning to Question) 2) การสืบค้นความรู้และสารสนเทศ (Learning to Search) 3) การสร้างองค์ความรู้ (Learning to Construct) 4) การสื่อสารและนำเสนอ (Learning to Communicate) และ 5) การบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Learning to Service) ที่มีประสิทธิภาพของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเท่ากับ 85.32/89.06 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : กระบวนการ QSCCS / สื่อสังคมออนไลน์ / ทักษะการแก้ปัญหา

ABSTRACT

This research aims 1) to develop learning activities with the QSCCS process using social media, 2) to study the result of using learning activities with the QSCCS process using social media to develop the problem-solving skills of students in secondary school M.5. The sample group is a secondary school students M.5/5 who are studying the second semester the academic year 2017, at Nakhon Khon Kaen School, Muang District, Khon Kaen Province. There are 3 students used a one-to-one testing, 12 students used a small group testing, and 28 students used a field testing which is obtained by simple random. The sample group used to the study of the model is 35 students of a secondary school student M.5/1 who are studying the second semester the academic year 2018 which is obtained by simple random. The research tools are 1) learning activities with the QSCCS process using social media with a secondary school students M.5, 2) the achievement test which is a multiple choice, 4 options, and 30 items, 3) Problem-Solving Ability test of students, 20 items, and 4) satisfaction questionnaire of students with learning activities with the QSCCS process using social media to develop the problem-solving skills of students in secondary school student M.5. The statistics used in research are a frequency value, a percentage value, and a standard deviation. The statistic used to test the hypothesis is t-test dependent. The results of the

research showed that; learning activities with the QSCCS process using social media to develop the problem-solving skills of students in secondary school students M.5 had 5 steps including; 1) learning to questions, 2) learning to search, 3) learning to construct, 4) learning to communicate and, 5) learning to serve that had effective learning management activities with the QSCCS process using social media equal to 85.32/ 89.06 which met the set criteria. 2) The achievement of students who post-study was significantly higher than pre-study at 0.05 level. 3. Problem-solving ability of students that post-study was significantly higher than pre-study at 0.01 level. And 4) Satisfaction of students with learning activities with the QSCCS process using social media to develop the problem-solving skills of students in secondary school students M.5 was at a high level.

Keywords : QSCCS Process/ Social Media/ Problem Solving Skills

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศนโยบาย Thailand 4.0 ซึ่งมีหัวใจสำคัญคือ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value –Based Economy) มีการขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตไปสู่ภาคบริการมากขึ้น (กนก จันทร์ทอง, 2559) การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ต้องคำนึงถึงทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเริ่มต้นในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีแนวคิด เรื่อง ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พัฒนาโดยเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills: P21) ที่ต้องการเห็นเยาวชนมีทักษะ 3R ประกอบด้วย

การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และ Arithmetic เลขคณิต (Arithmetic) และ 7C ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ในทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity & Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-Culture Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork & Leadership) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและด้านการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information & Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing & ICT literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career & Learning Skills) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

วิชาสังคมศึกษามีบทบาทหน้าที่สำคัญที่ต้องพัฒนานักเรียนให้คิดเป็น เนื่องจากนักเรียนจะต้องเผชิญปัญหาที่ซับซ้อนในสังคม ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับเป้าหมายความเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข จากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและอย่างรวดเร็ว ทำให้สิ่งที่เราสอนในวันนี้กลายเป็นเรื่องล้าสมัยในวันต่อมา ด้วยเหตุนี้ นักเรียนจึงต้องเรียนรู้วิธีการหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้มีความสามารถ เลือกสรรแหล่งความรู้ เข้าถึงแหล่งความรู้ ซึ่งการได้รับความรู้อย่างถูกต้องและเข้าถึงสาระของความรู้ นั้น สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ มีความสามารถในการคิดและคิดเป็น คณะกรรมการระหว่างชาติว่าด้วยการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา ในยุคศตวรรษที่ 21 การสอนสังคมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ได้มุ่งเน้นการสอนที่ไม่ใช่การใช้เนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่เน้นการสอนให้นักเรียนได้รู้จักคิดและนำความรู้ไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตของนักเรียนเอง เน้นการสอนให้เกิดความคิดรวบยอดเป็นพื้นฐานมากขึ้น โดยค่อย ๆ ขยายให้กว้างและลึกขึ้นตามลำดับ ส่งเสริมให้นักเรียนค้นพบneyตัวเอง หรือกฎเกณฑ์ในสังคมได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนรู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางความรู้และวิทยาการต่างๆ แต่ที่ผ่านมาพบว่า การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษายังไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีผลการดำรงชีวิต กล่าวคือไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากในการสอนจะเน้นแต่ทฤษฎีและความรู้ จึงทำให้นักเรียนขาดกระบวนการคิด การวิเคราะห์

การแก้ปัญหา และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากการที่ครูมีกระบวนการสอนที่ไม่เหมาะสม (อังคณา ตุงคะสมิต และลัดดา ศิลาโนย, 2558) ในการก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 การคิดแก้ปัญหาถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการคิดทั้งมวลการคิดแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ ซึ่งจะต้องใช้การคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทักษะการคิดแก้ปัญหาเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่วุ่นวายสับสนได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีทักษะการคิดแก้ปัญหาจะสามารถเผชิญกับสภาวะสังคมที่เคร่งเครียดได้อย่างเป็นคนที่เข้มแข็ง ทักษะการคิดแก้ปัญหา จึงมิใช่เป็นเพียงการรู้จักคิดและรู้จักการใช้สมองหรือเป็นทักษะที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาเท่านั้น แต่ยังเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาทัศนคติ วิธีคิด ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้ดีอีกด้วย (สุวิทย์ มูลคำ, 2547) ทักษะการแก้ปัญหาเป็นทักษะที่มีความสำคัญยิ่ง ประเทศชาติจะไม่สามารถพัฒนาหรือสร้างนวัตกรรมของตนขึ้นมาได้ ถ้าทรัพยากรบุคคลไม่มีทักษะในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในตัวผู้เรียนจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาและฝึกฝนให้มีทักษะนี้ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลาย เช่น การใช้บทบาทสมมติ โครงงาน การสืบสวน สอบสวน และการศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น อย่างไรก็ตามไม่มีวิธีการจัดการเรียนรู้หรือวิธีการสอนใดที่ดีที่สุดที่จะสอนให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาได้ นอกเสียจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้คิด อธิบาย อภิปราย และเปรียบเทียบแนวคิดที่หลากหลาย จนเกิดเป็นกระบวนการแก้ปัญหาของตัวผู้เรียนเอง (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2558) การคิดแก้ปัญหาจึงถือ

ได้ว่า เป็นทักษะการคิดที่จะนำไปสู่ทักษะการคิด
ขั้นอื่น ๆ แต่จากบริบทของเด็กไทยยังคงประสบ
ปัญหานี้อยู่ เมื่อเด็กยังไม่สามารถคิดในขั้นพื้นฐาน
ได้ก็ยากที่จะมีทักษะการคิดในขั้นต่อไป

กระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคล ที่มี
คุณภาพ ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง
พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และเป็นไปตาม
ปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO
ปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชนที่ต้องการ
ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 1) การเรียน
เพื่อให้มีความรู้ในสิ่งต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์
ต่อไป ได้แก่ การรู้จักแสวงหาความรู้ การต่อยอด
ความรู้ที่มีอยู่ และรวมถึงการสร้างความรู้ขึ้นใหม่
2) การเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น
ได้อย่างมีความสุข ทั้งชีวิตการเรียน ครอบครัว
สังคมและการทำงาน 3) การเรียนรู้ เพื่อให้รู้จัก
ศักยภาพของตนเอง และใช้ความสามารถของ
ตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม จากการศึกษา
บริบทการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนนครขอนแก่น
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยการสังเกต
และการสัมภาษณ์พบว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่
มีสาระการเรียนรู้ 5 สาระการเรียนรู้ ซึ่งในเนื้อหา
แต่ละสาระการเรียนรู้มีจำนวนมากและเนื้อหา
ค่อนข้างกว้าง ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา
ไม่ครอบคลุม ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และ
ครูผู้สอนได้ให้ข้อมูลของนักเรียน ในแง่ทักษะต่าง ๆ
ว่านักเรียนยังต้องได้รับการส่งเสริมในเรื่องทักษะ
การคิดแก้ปัญหา เพราะเป็นทักษะพื้นฐานในการที่
จะนำไปสู่ทักษะการคิดขั้นสูงต่อไป ดังนั้นเพื่อให้
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพจะต้อง
มีการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาวิธีการสอนให้มี
ความน่าสนใจและมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะ

การคิดแก้ปัญหาของนักเรียนให้นักเรียนได้พัฒนา
อย่างเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาทั้ง
ความรู้ความสามารถและทักษะการคิด แก้ปัญหา
ควบคู่ไปด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับการสอน โดยใช้
วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการ QSCCS ซึ่ง
เป็นวิธีสอนที่มุ่งให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมี
จุดเด่นที่ครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนานักเรียน
ให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาให้
นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาอย่างสมบูรณ์และมี
ประสิทธิภาพอันจะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของนักเรียนได้ ซึ่ง มี 5 ขั้นตอน
ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเรียนรู้ตั้งคำถาม
(Learning to Question) เป็นการให้ผู้เรียนฝึก
สังเกตสถานการณ์ต่างๆ จนเกิดความสงสัย
จากนั้นฝึกให้ผู้เรียนตั้งคำถามสำคัญซึ่งจะก่อให้เกิด
ความสามารถในการตีความ การไตร่ตรอง การ
ถ่ายทอดความคิด กระทั่งสามารถนำไปสู่ การ
เปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้เป็น
อย่างดี ขั้นที่ 2 การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ
(Learning to search) เป็นขั้นตอนการออกแบบ/
วางแผนเพื่อ รวบรวมข้อมูล สารสนเทศ จากแหล่ง
เรียนรู้ต่างๆ โดยผู้สอนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ใน
ห้องเรียนให้ส่งเสริมกระบวนการคิดผ่านรูปแบบ
กิจกรรมที่หลากหลาย ขั้นที่ 3 การเรียนรู้เพื่อสร้าง
องค์ความรู้ (Learning to construct) เป็นขั้นตอน
ที่ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณและ
เชิงคุณภาพ การสื่อความหมายข้อมูลด้วยแบบ
ต่างๆ หรือด้วยผังกราฟิก การแปลผล จนถึง การ
สรุปผล หรือการสร้างคำอธิบาย ขั้นที่ 4 การเรียนรู้
เพื่อการสื่อสาร (Learning to communicate)
เป็นขั้นนำเสนอความรู้ด้วยการใช้ภาษาที่ถูกต้อง
ชัดเจน และเป็นที่น่าสนใจ อาจเป็นการนำเสนอ
ภาษา และนำเสนอด้วยวาจา ขั้นที่ 5 การเรียนรู้เพื่อ
ตอบสนองสังคมและจิตสาธารณะ (Learning to

service) ซึ่งเป็นขั้นตอนการฝึกให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เข้าใจ นำการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ เพื่อส่วนรวมหรือเห็นต่อประโยชน์ส่วนรวม ด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมสร้างผลงานที่ได้จากการแก้ปัญหาสังคมอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งอาจเป็นความรู้ แนวทาง สิ่งประดิษฐ์ ซึ่งอาจเป็นนวัตกรรม ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นการแสดงออกของการเกื้อกูล และแบ่งปันให้สังคมมีสันติอย่างยั่งยืน (พิมพ์ น ธี

เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2558) นับว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระ ในเรื่องที่ตนเองสนใจ เริ่มตั้งแต่การกำหนดประเด็นปัญหา และการดำเนินการค้นคว้า แสวงหาความรู้ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย มีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่การสรุปความรู้ และหาวิธีการที่เหมาะสมในการสื่อสารนำเสนอ ให้ผู้อื่นได้รับทราบและสามารถ นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปทำประโยชน์แก่สาธารณชนต่อไปได้ กระบวนการศึกษาค้นคว้า ในยุคปัจจุบันไม่ถูกจำกัดเพียงการสืบค้นในห้องสมุดเท่านั้น หากแต่เราอยู่ในยุคที่เทคโนโลยีสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายทั่วโลกเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้น ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อให้ก้าวทันยุคของข้อมูล ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้เกิดเครือข่ายที่หลากหลาย บุคคลสามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยไม่จำกัดด้วยเวลาหรือระยะทาง ที่เราเรียกว่า Social Media หรือสื่อสังคมออนไลน์ (วณิชชา แม่นยำ และ ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์, 2557)

ดังนั้น ครูสังคมศึกษาในยุคนี้จึงต้องให้ความสำคัญในการจัดห้องเรียนที่นำเอาเทคโนโลยีมาเสริมกับกิจกรรมการเรียนรู้ให้แรงจูงใจ มี

กิจกรรมการแข่งขัน มีรางวัล จะทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้และครูต้องปรับตัวให้เข้ากับเจเนอเรชัน แซด โดยการพัฒนาตนเอง ให้เป็น เจเนอเรชัน ซี (สวทช. , 2560) ที่สามารถใช้สมาร์ตโฟน อินเทอร์เน็ต และโซเชียลมีเดีย โดยเป็นผู้แบ่งปัน ความรู้ และข้อมูลข่าวสาร แอปพลิเคชัน “Google classroom” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Google Apps for Education จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกด้านการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อให้ผู้สอนมีเวลาที่ติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ผู้เรียนก็มีเวลาค้นหาข้อมูลเพื่อการเรียนรู้มากขึ้น ด้วยเช่นกัน เนื่องจากเป็นชุดเครื่องมือที่มีการผสมรวมแอปพลิเคชันของ Google ไว้หลากหลาย อาทิ Google Doc, Google drive, Google slide และ Gmail ไว้ด้วยกัน ผู้สอนจึงสามารถสร้างและรวบรวมงาน โดยไม่ต้องสิ้นเปลืองกระดาษ และใช้งานนั้นในชั้นเรียนต่างๆ โดยสามารถเลือกกว่าจะให้ผู้เรียนทำงานอย่างไร ทำเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล เพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน และผู้สอนสามารถติดตามว่าผู้เรียนคนใดทำงานเสร็จแล้วบ้าง และใครยังทำงานไม่เสร็จ ตลอดจนแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนแต่ละคนได้ตลอดเวลา แม้จะไม่ได้อยู่ในห้องสอนหรือมหาวิทยาลัย และผู้เรียนสามารถดูรายงานงานของชั้นเรียนที่กำลังทำอยู่และที่ทำเสร็จแล้ว แสดงความเห็นปรับเปลี่ยน และทำงานร่วมกันเป็นทีม มองเห็นภาวะผู้นำและผู้ตามของผู้เรียนในชั้นเรียน ที่สำคัญผู้สอนสามารถวัดประเมินชิ้นงานตามสภาพจริง สามารถดูคะแนนทั้งหมดของงาน ส่วนผู้เรียนสามารถดูคะแนนของตนเองสำหรับงานที่ทำเสร็จแล้ว

จากความสำคัญที่กล่าวข้างต้น ในปี 2011 มีนักศึกษา 16 ล้านคน จาก 146 ประเทศ ได้ใช้

Google Apps for Education ส่วนในประเทศไทยเริ่มที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นมหาวิทยาลัยแรกที่ใช้ Google Apps for Education นี้ (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ, 2015)

จากเหตุผลดังกล่าวครูผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ของครูผู้สอน และความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา ได้ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีทักษะสำคัญและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมให้สูงขึ้น และเพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจนักเรียนมีความสุขในการเรียนให้เข้ากับยุคสมัยจึงสนใจที่นำสื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการ QSCCS เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลไม่ต่ำกว่า .05

2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5

3) ศึกษาทักษะแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5

4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5

ขอบเขตการวิจัย

เนื้อหา เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาเป็นเนื้อหาในรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง การอนุรักษ์พัฒนาแก้ไขปัญหาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้

ประชากร เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนครขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 6 ห้องจำนวน 207 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

1) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเก่ง จำนวน 1 คน กลุ่มปานกลาง จำนวน 1 คน และกลุ่มอ่อน จำนวน 1 คน สำหรับใช้ทดสอบแบบหนึ่งต่อหนึ่ง

2) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเก่ง จำนวน 4 คน กลุ่มปานกลาง จำนวน

4 คน และกลุ่มอ่อน จำนวน 4 คน สำหรับใช้ทดสอบแบบกลุ่มเล็ก

3) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 28 คน เป็นนักเรียนที่เหลือทั้งหมด สำหรับใช้ทดสอบแบบภาคสนามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผล การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 37 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตัวแปรตาม

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2) ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1) กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ <https://classroom.google.com> ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตั้งคำถาม (Learning to Question) 2) การสืบค้นความรู้

และสารสนเทศ (Learning to Search) และ

3) การสร้างองค์ความรู้ (Learning to Construct)

4) การสื่อสารและนำเสนอ (Learning to Communicate) และ 5) การบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Learning to Serve)

2) สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง ลักษณะชุมชนนักปฏิบัติที่มีการติดต่อสื่อสาร การแบ่งปันข้อมูลร่วมกันสร้างข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ผู้เรียนรู้จักการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านการอภิปราย (Forum Discussion) ผ่านเหตุการณ์ต่างๆ (Events) การเขียนบล็อก (Blog) การสนทนา (Chat) รวมถึงการสร้าง Clip VDO เว็บไซต์และรวบรวมแหล่งความรู้ที่เป็น Clip VDO จาก YouTube ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในห้องเรียน (<https://classroom.google.com>) รวมไปถึงการติดต่อพูดคุยในกลุ่ม Facebook

3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาแก้ปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นข้อสอบ แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ

4) ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่มีอยู่ หรือสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหา และการกำหนดวิธีแก้ปัญหา โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน จำนวน 20 ข้อ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดย

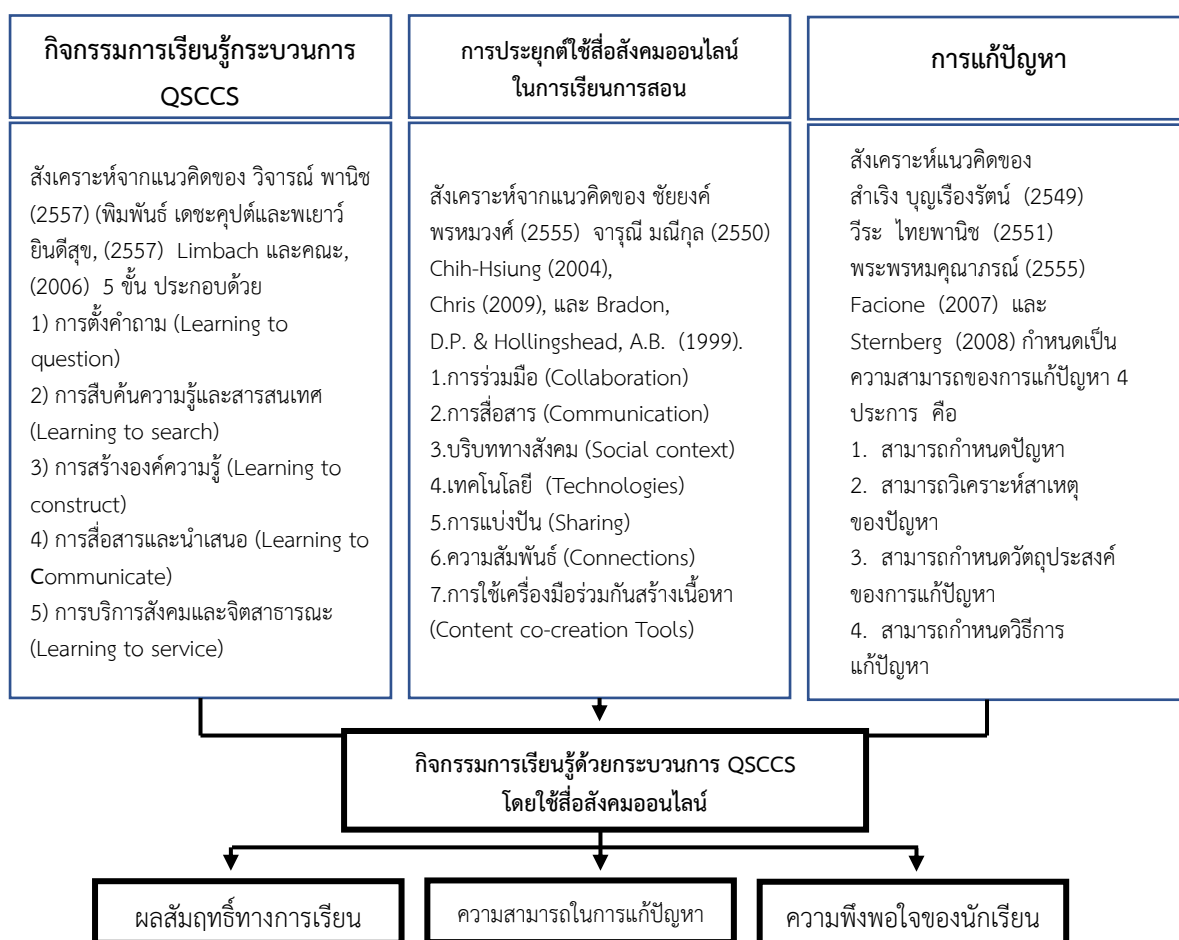

ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัย
ได้ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสาร และงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง นำเสนอดังนี้

การเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนรู้
QSCCS สืบเคราะห์จากแนวคิดของ วิจารย์ พานิช
(2557) พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข,
(2557) Limbach,B. , Duron,R. , Limbach,B. ,
& Waugh, W., (2006)

การประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียน
การสอนจากแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์
(2555) จารุณี มณีกุล (2550) Chih-Hsiung
(2004), Bradon, D.P. & Hollingshead, A.B.
(1999). โดยนำหลักการ แนวคิดที่สอดคล้องกัน
มากำหนดเป็นองค์ประกอบของสื่อสังคมออนไลน์
การแก้ปัญหา สืบเคราะห์แนวคิดของ
สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2549), วีระ ไทยพานิช
(2551), พระพรหมคุณาภรณ์ (2555) Facione
P.A. (2007) และSternberg (2008)

สามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยที่ใช้ในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Research) โดยวัดผลก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง (One Group Pre test – Post test Design)

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการหาประสิทธิภาพเครื่องมือวิจัย

ประชากร เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 207 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเก่ง จำนวน 1 คน กลุ่มปานกลาง จำนวน 1 คน และกลุ่มอ่อน จำนวน 1 คน สำหรับใช้ทดสอบแบบหนึ่งต่อหนึ่ง

2) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 12 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเก่ง จำนวน 4 คน กลุ่มปานกลาง จำนวน 4 คน และกลุ่มอ่อน จำนวน 4 คน สำหรับใช้ทดสอบแบบกลุ่มเล็ก

3) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 28 คน เป็นนักเรียนที่เหลือทั้งหมด สำหรับใช้ทดสอบแบบภาคสนาม

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ฯ มี 5 ขั้น มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

(1) ศึกษาสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

(2) ศึกษาหลักการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (QSCCS) ร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(3) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ (QSCCS) โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เรื่อง การอนุรักษ์พัฒนาแก้ไขปัญหาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยติดตั้งเนื้อหา กิจกรรมแบบฝึกหัด กิจกรรมกลุ่มกิจกรรมเดี่ยวและสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในเว็บไซต์ <https://classroom.google.com> ได้แก่ (1) แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน (2) คู่มือการใช้งาน (3) มาตรฐานและตัวชี้วัด (4) เว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์เช่น Facebook.com และ Youtube.com (6) เนื้อหาการอนุรักษ์พัฒนาแก้ไขปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (6) แบบฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ (7) ทำกิจกรรมกลุ่มออนไลน์ ประกอบด้วย 5 ขั้น กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรม

การตั้งคำถาม (Learning to Question) (2) กิจกรรมการสืบค้นความรู้และสารสนเทศ (Learning to search) (3) กิจกรรมการสร้างองค์ความรู้ (Learning to construct) (4) กิจกรรมการสื่อสารและนำเสนอ (Learning to communicate) และ (5) การบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Learning to service)

(4) นำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ (QSCCS) โดยใช้สื่อสังคมเรียนออนไลน์ เรื่อง การอนุรักษ์พัฒนา แก้ไขปัญหาเรื่องทรัพยากรสิ่งแวดล้อม [https:// classroom.google.com](https://classroom.google.com) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาฯ จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 2 ท่าน และ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล ประเมินผล จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของกิจกรรมการเรียนรู้กับการคิดแก้ปัญหา มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้

(5) ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในการทดลองแบบหนึ่งต่อการทดลอง แบบกลุ่มเล็กและการทดลองภาคสนาม ได้ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 85.80/83.22 ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.69

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และนำข้อสอบที่พัฒนาขึ้น ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) และนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.27-0.68 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.27-0.85 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.82

3) แบบวัดทักษะในการแก้ปัญหาจำนวน 20 ข้อ นำข้อสอบที่พัฒนาขึ้นไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้ค่าความยากง่าย (p) 0.27 - 0.67 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.27 - 0.79 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ 0.75

4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ฯ จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจนักเรียน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านวัด และประเมินผล จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามความพึงพอใจ (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.66-1.00

2. การศึกษาผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 270 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนนครขอนแก่น อำเภอเมือง

เมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวนนักเรียน 37 คน
ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้วิธีการจับสลาก

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ มี 5 ชั้น โดยมีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 85.80/83.22 และค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.64

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.27-0.68 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.27-0.85 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.82

3) แบบวัดทักษะในการแก้ปัญหา จำนวน 20 ข้อ ที่มีค่าความยากง่าย (p) 0.27 - 0.67 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.27 - 0.79 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ 0.75

4) แบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 20 ข้อ IOC มีค่าเท่ากับ 0.66-1.00

2.3 การทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

1) การวางแผนก่อนดำเนินการทดลอง/ความพร้อมของสถานที่ปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์/ความพร้อมของแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการปฏิบัติสำหรับครูและนักเรียน และเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์พัฒนาแก้ปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 30 ข้อ ทดสอบก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์

3) ทดสอบวัดทักษะในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ ทดสอบก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์

4) สำรวจความพร้อมของสถานที่ปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์/ความพร้อมของแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการปฏิบัติสำหรับครูและนักเรียน

5) ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษาคู่มือการใช้งานให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งใช้เวลาในการทดลอง 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน 12 สัปดาห์ และใช้เวลาพิเศษในช่วงพักเที่ยงและหลังเลิกเรียนให้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้

6) ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน/ วัดทักษะในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียน/ สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

7) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

1. การหาประสิทธิภาพกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้สูตร E_1/E_2 คำนวณจากสูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

2. วิเคราะห์ ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ค่า t โดยใช้ t-test Dependent

3. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการ

QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยใช้ค่าใช้จ่าย
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์

1.1 ผลการทดสอบหาประสิทธิภาพกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ฯ ตามเกณฑ์ 80/80 สรุปดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย กระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ฯ ตามเกณฑ์ E_1/E_2

จำนวนนักเรียน	คะแนนแบบฝึกหัดและกิจกรรมกลุ่ม (100 คะแนน)			คะแนนทดสอบหลังเรียนและกิจกรรม กลุ่ม (38 คะแนน)		
	$\bar{X}$	S.D.	E_1	$\bar{X}$	S.D.	E_2
37	85.32	3.16	85.32	34.22	1.67	89.06

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) มีค่าเท่ากับ 85.32/89.06 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง สรุปผลดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลต่างระหว่างคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนหลังเรียน เรื่อง การอนุรักษ์พัฒนาแก้ไขปัญหาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

N	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
37	11.50	3.32	27.32	1.57	-31.98	.024*

*P < 0.05

จากตารางที่ 2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 ผลการทดสอบทักษะในการแก้ปัญหา สรุปผลดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลต่างระหว่างคะแนนการทดสอบวัดทักษะในการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน
ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

N	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
37	10.62	2.29	21.12	3.11	-18.59	0.00

*P < 0.01

จากตารางที่ 3 นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

1.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ
กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ฯ

รายการสอบถาม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหา	4.39	0.71	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.65	0.66	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ของกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ฯ	4.63	0.46	มากที่สุด
รวม	4.55	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ
QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ฯ ภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.61)

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอนุรักษ์
พัฒนาแก้ปัญหาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม พบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะใน

ระหว่างเรียนนักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาสาระในกิจกรรมออนไลน์อย่างละเอียด มีการนำชุดเครื่องมือของ Google app เป็นเครื่องมือสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ และใช้สร้างเครื่องมือสำหรับลงมือแก้ปัญหา เป็นระบบอย่างต่อเนื่องเข้าใจง่าย เชื่อมโยงไปเว็บไซต์อื่น ๆ รวมทั้ง มีสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบของ คลิป VDO ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระการเรียนรู้อย่างละเอียดครบถ้วนและเนื้อหาสอดคล้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชนของตนเอง ดังที่ วิจารณ์ ถิ่นจันทร์ และคณะ (2560) กล่าวว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนการสอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เสริมสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะว่า สื่อสังคมออนไลน์ ประกอบด้วยช่องทางที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้งานสามารถสร้างเนื้อหา เกร็ดความรู้ต่างๆ ทั้งในรูปแบบข้อความ ประกอบด้วย ภาพและเสียง รวมทั้งภาพเคลื่อนไหว แล้วนำไปโพสต์แบ่งปันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการแสดงความคิดเห็นได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิชชา แม่นยำ และทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์ (2557) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามเป้าหมายบันได 5 ขั้น (QSCCS) ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ในปัจจุบันควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ เป้าหมายบันไดห้าขั้น (QSCCS) เป็น การเรียนรู้ประยุกต์ เอาทักษะที่สำคัญทางวิทยาศาสตร์ ในด้านการตั้งคำถาม การให้ความสำคัญกับหลักฐาน การสร้างคำอธิบายจากข้อมูล หรือหลักฐานที่มีเชื่อมโยง คำอธิบายไปสู่องค์ความรู้ และการสื่อสารองค์ความรู้ไปยังบุคคลอื่นอย่างมีเหตุผล ซึ่งมีลำดับการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้น ได้แก่ 1) การตั้งคำถาม

2) การสืบค้นความรู้และสารสนเทศ 3) การสร้างองค์ความรู้ 4) การสื่อสารและนำเสนอ และ 5) การบริการสังคมและจิตสาธารณะ โดยครูผู้สอนสามารถนำเอาสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่มีอยู่อย่างหลากหลายมาประยุกต์เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม และเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก (Facebook) กูเกิ้ลไดร์ (Google Drive) สไลด์แชร์ (Slide Share) ยูทูบ (YouTube) สื่อเหล่านี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนสอนให้ดียิ่งขึ้น และทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์ และทะนศ วงศ์นาม (2557) ได้ศึกษาผล การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยบันได 5 ขั้น (QSCCS) สำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า 1) นิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พฤติกรรมการใช้ กิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการทศน์บันได 5 ขั้น QSCCS ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 2.85$, $\sigma = .09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสืบค้นความรู้และสารสนเทศ (Learn to Search: S) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.00$, $\sigma = .00$) ด้านการสร้างองค์ความรู้ (Learn to Construct: C) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 2.88$, $\sigma = .14$) ในด้านการสื่อสารและนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Learn to Communicate: C) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 2.92$, $\sigma = .13$) ด้านการบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Learn to Serve: S) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.00$, $\sigma = .00$) และ ด้านการตั้งคำถาม (Learn to Question : Q)

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.46$, $\sigma = .37$)

ผลการทดสอบทักษะในการแก้ปัญหาพบว่า ทักษะในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทำให้สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนได้ และสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้จริง เป็นผลให้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนออนไลน์และในชั้นเรียนของ คชากฤษ เหลี่ยมไธสงค์ (2554) รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบลดภาระทางปัญญาของ วิลาวัณย์ จินวรรณ (2554) ระบบการเรียนรู้ภาควันภาพแบบสร้างศักยภาพ โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ของ นพดล ผู้มีจรรยา (2557) อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้ปัญหา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ผ่านกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านเนื้อหา และด้านการวัดผลประเมินผล คำถามที่นำมาใช้จะเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในชีวิตของผู้เรียนที่ประสบ ในการอธิบายปัญหา สาเหตุของปัญหา วัตถุประสงค์และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง มาทดสอบกับผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้การเรียนการสอนบนเนื้อหาออนไลน์ (<https://classroom.google.com>) ซึ่งจะมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาภาคทฤษฎีและลงมือปฏิบัติจริงด้วยการทำกิจกรรมกลุ่ม แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนหรือชุมชนที่นักเรียนได้ร่วมมือกัน แบ่งบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบและช่วยเหลือซึ่งกัน

และกันในการสืบค้นประเด็นปัญหาที่นักเรียนสนใจโดยใช้เครื่องมือของชุด Google app ทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญในการประยุกต์ใช้เครื่องมือต่างๆ ไปใช้ ในการจัดกิจกรรมแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อสังคมออนไลน์อาศัยคุณสมบัติของเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ในยุคปัจจุบันส่งผลให้เกิดการสนับสนุน ส่งเสริม และสามารถประยุกต์คุณสมบัติเหล่านั้นมาใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ โดยกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมดดำเนินการผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในลักษณะของการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มระหว่างกลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทั้งหมดในเครือข่าย สอดคล้องกับ Safran (2010) ที่ได้ทำการสำรวจการใช้สื่อสังคมออนไลน์ พบว่าการใช้เว็บเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการสร้างเครือข่าย ผู้เรียนสามารถกำหนดเนื้อหาการเรียนได้ด้วยตนเอง ทำให้การสื่อสารและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์ และ ศศิธร นาม่วงอ่อน (2560) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ร่วมกับกระบวนการ QSCCS สำหรับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษาอิงสถานที่ร่วมกับ

กระบวนการ QSCCS โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ไปใช้ ควรมีการประชุม ชี้แจง และทำความเข้าใจ

ข้อเสนอแนะ

1) สถานศึกษาที่นำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ไปใช้ ควรมีการเตรียมความพร้อม ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน เช่น มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และควรฝึกอบรมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) สถานศึกษาที่จะนำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์

เกี่ยวกับวิธีการและรูปแบบ การเรียนการสอนให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนโดยตรง

3) ควรมีการศึกษาวิจัยถึงการพัฒนาการคิดในลักษณะอื่นๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะการคิดเกี่ยวกับการรู้คิด (Metacognition) ของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ QSCCS โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กนก จันทร์ทอง. (2559). **การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21** ค้นเมื่อ 25 กันยายน 2560, จาก

https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14456/asj-psu.2017.40

คชาภุช เหลี่ยมไธสง. (2554). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการคิดแก้ปัญหาของนิสิตระดับอุดมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จารุณี มณีกุล. (2550). **ไอพีระบบเครือข่ายทางสังคมสำหรับชุมชนแห่งความรู้.**

เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์ และทะเลศ วงศ์นาม. (2557). **การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยบันได 5 ขั้น (QSCCS).** สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18 (4).

ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์ และศศิธร นาม่วงอ่อน. (2560). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษา อิงสถานที่ร่วมกับกระบวนการ QSCCS สำหรับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา.** พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- นภดล ผู้มีจรรยา. (2557). ระบบการเรียนรู้จากวันตภาพแบบสร้างศักยภาพโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการรับรู้บริบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระเจ้าเกล้าพระนครเหนือ.
- พระครูพรหมเขตคณารักษ์. (2556). การพัฒนาครูเพื่อออกแบบจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการคิด แบบโยนิโสมนสิการตามหลักอริยสัจ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2558). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วณิชชา แม่นยำ และ ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์. (2557). การจัดการเรียนรู้ตามเป้าหมายบันได 5 ขั้น (QSCCS) ด้วยสื่อสังคม ออนไลน์ สำหรับการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 11(1,2).
- วิจารณ์ พานิช. (2557). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ส เจริญ การพิมพ์.
- วิลาวัลย์ จินวรรณ. (2554). รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบลดภาระทางปัญญา โดยใช้เทคนิค การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการรู้คิดและความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วีระ ไทยพานิช. (2551). 57 วิธีการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำเร็จ บุญเรือง. (2549). การบริหารตามหลักอริยสัจสี่. กรุงเทพฯ: Sun printing.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). กลยุทธ์...การสอนคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สวทช. (2560). คลังศัพท์ไทย. ค้นเมื่อ 25 กันยายน 2560, จาก <http://dict.londo.com/Search/Generation>.
- อังคณา ตุงคะสมิตและลัดดา ศิลาโน้อย. (2558). การพัฒนารูปแบบกระบวนการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักศึกษาปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2560, จาก สืบค้นจาก https://rtt.kku.ac.th/ejournal/pa_upload_pdf/170020.pdf.
- Bradon, D.P. & Hollingshead, A.B. (1999). Collaborative learning: theory and practice. (S.R.Timothy). Pennsylvania: Information Science Publishing.
- Chih-Hsiung, T. (2004). Online Collaborative Learning Communities: Twenty-One Designs to Building Online. London: Libraries Unlimited.

- Facione, P.A. (2007). **Six steps to effective thinking and problem-solving**. Retrieved June 13, 2012, from <http://www.telacommunications.com/nutshell/cthinking7.htm>
- Limbach, B., Duron, R., Limbach, B., & Waugh, W. (2006). Critical thinking framework for any discipline. **International Journal of Teaching and Learning in Higher Education**, 17(2), 160-166.
- Safran, C. (2010). **Social media in education**. Ph.D. Dissertation, Institute for Information.
- Sternberg, R.J. (2008). **Cognitive Psychology**. 5th ed. California : Wads Worth.

การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

Research and development of teacher competency development programs
in creating electronic lessons Junior high school level in educational opportunity expansion schools
under the office of Nongbualamphu Primary Educational Service Area 2

อดิศร โคตรนรินทร์*

เจียมพล บุญประคม*

Adisorn Khotnarin

Jiampol Boonprakom

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 4) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 1) เครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม ได้แก่ โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ 2) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบประเมิน แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพ อันพึงประสงค์ของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้สมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ แบบประเมินความเหมาะสมคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส มีสมรรถนะ 3 ด้าน 30 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านความรู้มี 10 ตัวบ่งชี้ ด้านการแสดงออกมี 10 ตัวบ่งชี้ และด้านความสามารถมี 10 ตัวบ่งชี้ 2) ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส มีสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความรู้ ด้านการแสดงออก และด้านความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความรู้ ด้านการแสดงออกและด้านความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถด้านความรู้ และด้านการแสดงออก 3) โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย ความเป็นมาของโปรแกรม หลักการของโปรแกรม จุดหมายของโปรแกรม สาระ

* ศึกษาในเทศก์ชำนาญการพิเศษ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

Senior Professional Level Supervisor. Nongbualamphu Primary Educational Service Area Office 2

ที่ใช้ในการพัฒนา 4) ผลของการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ พบว่าครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส มีคะแนนก่อนพัฒนา ได้คะแนนเฉลี่ย 23.36 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.41 และมีคะแนนหลังการพัฒนาได้คะแนนเฉลี่ย 33.83 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.58 แสดงว่าครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส มีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ผลการประเมินทักษะการสอนหลังการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวัดเจตคติของครูต่อโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : โปรแกรมพัฒนา/ สมรรถนะครู/ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

Abstract

This research aims 1) to study teacher competencies in creating electronic lessons 2) to study current conditions the desirable condition and the need for teacher competency development in the creation of electronic lessons 3) to develop a program for developing teacher competency and 4) to study the effectiveness of implementing a teacher competency development program in creating electronic lessons. The sample consisted of 66 lower secondary school teachers. “Research tools included a questionnaire of current condition, desirable condition and indicators of teacher competency in creating electronic lessons, an evaluation form for teacher competency and indicators of teacher competency in creating electronic lessons, and teacher competency development programs in creating electronic lessons”. The data was analyzed by means, standard deviation and percentage.

The results of the research showed that 1) the lower secondary school teachers had 3 competencies, 30 indicators were knowledge had 10 indicators, expression had 10 indicators and competency had 10 indicators. 2) lower secondary school teachers, there was a current state of the teacher competency in the creation of electronic lessons, knowledge and expression and ability overall was at a moderate level. There was a desirable condition about teacher competency in creating electronic lessons, knowledge and expression and ability overall was at a high level. There was a need for the development of teacher competency in creating electronic lessons sort the needs in descending order: competence, knowledge, and expression. 3) The teacher competency development program for creating electronic lessons consisted of the background of the program. Principles program destination substance used in development 4) The results of the implementation of the teacher competency development program for creating electronic lessons were found that secondary school

teachers study in school, expand opportunities and have points before development which the average score was 23.36 out of 40 points, representing 58.41 percent and the post-development score was 33.83 out of 40 points, representing 84.58 percent. The scores after were higher than before development. The results of teaching skills evaluation after teacher competency development in creating electronic lessons were the lower secondary school level in the school broadened the overall opportunities to a large extent. And the results of measuring teachers attitudes towards teacher competency development programs in creating electronic lessons overall at the highest level

Keywords : Development program / Teacher Competencies/ Electronic lessons.

บทนำ

การปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ให้มีบทบาทช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น มาตรการและแนวทาง ของการยกระดับการพัฒนาคุณภาพและ ประสิทธิภาพของวิชาชีพแห่งความเป็นครูจึงถูก กำหนดขึ้นในหลากหลายกลยุทธ์ เพื่อนำมา ซึ่งความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษ ที่สองในปัจจุบัน โดยเฉพาะการกำหนดสมรรถนะ เชิงวิชาชีพในระดับต่าง ๆ จะเป็นประเด็นสำคัญ ของการสร้างประสิทธิภาพ ในการพัฒนาศาสตร์ แห่งความเป็นครูให้บรรลุผลสอดคล้องกับสถานการณ์ และบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ก้าว ไปในสังคมแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี (เมธี คชาไพร, 2558 : 3 – 4)

ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารมาช่วยในการพัฒนาการศึกษา โดยใช้ สนับสนุนการศึกษา นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาเป็น สื่อกลาง อาทิ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี สารสนเทศ เทคโนโลยีการสื่อสาร เทคโนโลยีดิจิทัล

ส่งผลให้มีการนำการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ อย่างอีเลิร์นนิง (E-learning) หรือที่เรียกว่า บทเรียน อิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาใช้เพื่อให้ผู้เรียน สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียน การสอนในรูปแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา (พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ, 2553 : 111) สภาพการณ์ ทางการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมามีการพัฒนา สมรรถนะวิชาชีพครูยังต้องมีการพัฒนาอีกมาก กล่าวกันว่าการพัฒนาครูนั้นนอกจากจะพิจารณา บริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงแล้วจะต้องมีการพัฒนา สมรรถนะครูด้วย สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วในปัจจุบันทำให้ครูต้องพัฒนาตนเอง ให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 มีการกำหนดแนวทางพัฒนา สมรรถนะครูโดยการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง แต่จาก การนิเทศติดตาม ด้านการจัด การเรียนรู้ โดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ครูยังไม่สามารถนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

อย่างเป็นรูปธรรม และมีบทบาทในกระบวนการเรียนการสอนและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
4. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย และพัฒนา (Research and Development) การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะของครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของครู ด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส

ขั้นตอนที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่ต้องการของครู ด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์และความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์และความต้องการพัฒนาตนเอง

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่างโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และร่างคู่มือโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครู

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 3 ปรับปรุงร่างโปรแกรมและคู่มือโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

ระยะที่ 4 การศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ไปใช้กับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 33 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 66 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินผลการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ไปใช้

ประชากรในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2561 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 140 คน

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2561 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 66 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ครูผู้สอนประจำชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนละ 2 คน ในการวิจัยแต่ละขั้นตอนมีผู้ให้ข้อมูลดังนี้

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน
- 3) ครูหัวหน้าวิชาการ จำนวน 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม ได้แก่ โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์และคู่มือโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โดยแบ่งเป็น 7 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning และการปรับปรุงการพัฒนา หน่วยที่ 2 โปรแกรม LMS Moodle หน่วยที่ 3 การใช้งาน LMS Moodle สำหรับผู้ดูแลระบบ หน่วยที่ 4 การใช้งาน LMS Moodle สำหรับครู-อาจารย์ หน่วยที่ 5 การใช้งาน LMS Moodle สำหรับผู้เรียน หน่วยที่ 6 การ Download Program และการใช้งาน LMS Moodle บนอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพา หน่วยที่ 7 การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning และการปรับปรุงพัฒนา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบประเมินความเหมาะสม คุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

2.2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันสภาพอันพึงประสงค์ของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้สมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

2.3 แบบประเมินสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

2.4 แบบวัดเจตคติของครูต่อโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส

2.5 แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

1) แบบประเมินความเหมาะสม คุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ตรวจสอบ

ความเที่ยงตรงของเนื้อหา การหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00

2) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันสภาพอันพึงประสงค์ของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้สมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา การหาค่า IOC (Index of Item – Objective Congruence) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00

3) แบบประเมินสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ทั้งฉบับ 0.85

4) แบบวัดเจตคติของครูต่อโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส

5) แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ พิจารณาความเหมาะสมและประเมินค่าความสอดคล้องของโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความชัดเจนของข้อคำถามแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะของครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยได้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ผู้วิจัยได้นำกรอบคุณลักษณะของสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านการแสดงออก และด้านความสามารถในการพัฒนาสมรรถนะของครูตลอดจนศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ มาวิเคราะห์

2) ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์คุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่ต้องการของครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส นำไปสร้างเป็นแบบสอบถามนำไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเหมาะสมคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่ต้องการของครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 10 คน เพื่อยืนยันคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านการแสดงออก และด้านความสามารถในการพัฒนาคุณภาพของครู

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์ และความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส

1) ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาสร้างแบบสอบถาม

ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

2) ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพอันพึงประสงค์ และความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัด จำนวน 33 คน และครูหัวหน้าวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัด จำนวน 33 คน

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ในระยะนี้สร้างโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับร่าง โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีระบบ แนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้และแนวคิดวิธีการพัฒนาครู มีการดำเนินการ ดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาคูณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่ต้องการของครูผู้สอน ในระยะที่ 1 มาเป็นแนวทางการร่างโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และจัดทำร่างคู่มือ โดยกำหนดองค์ประกอบของโปรแกรม คือ

- 1) หลักการของโปรแกรม
- 2) จุดหมายของโปรแกรม
- 3) สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามจุดหมายของโปรแกรม
- 4) สารที่ใช้ในการพัฒนา
- 5) กิจกรรมการพัฒนา
- 6) แนวทางการวัดและประเมินผล

2) ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงร่างโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และคู่มือโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

ระยะที่ 4 ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียน

อิเล็กทรอนิกส์ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ โดยมีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ไปใช้กับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 33 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 66 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

2) ขั้นตอนที่ 2 ประเมินผลการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ไปใช้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

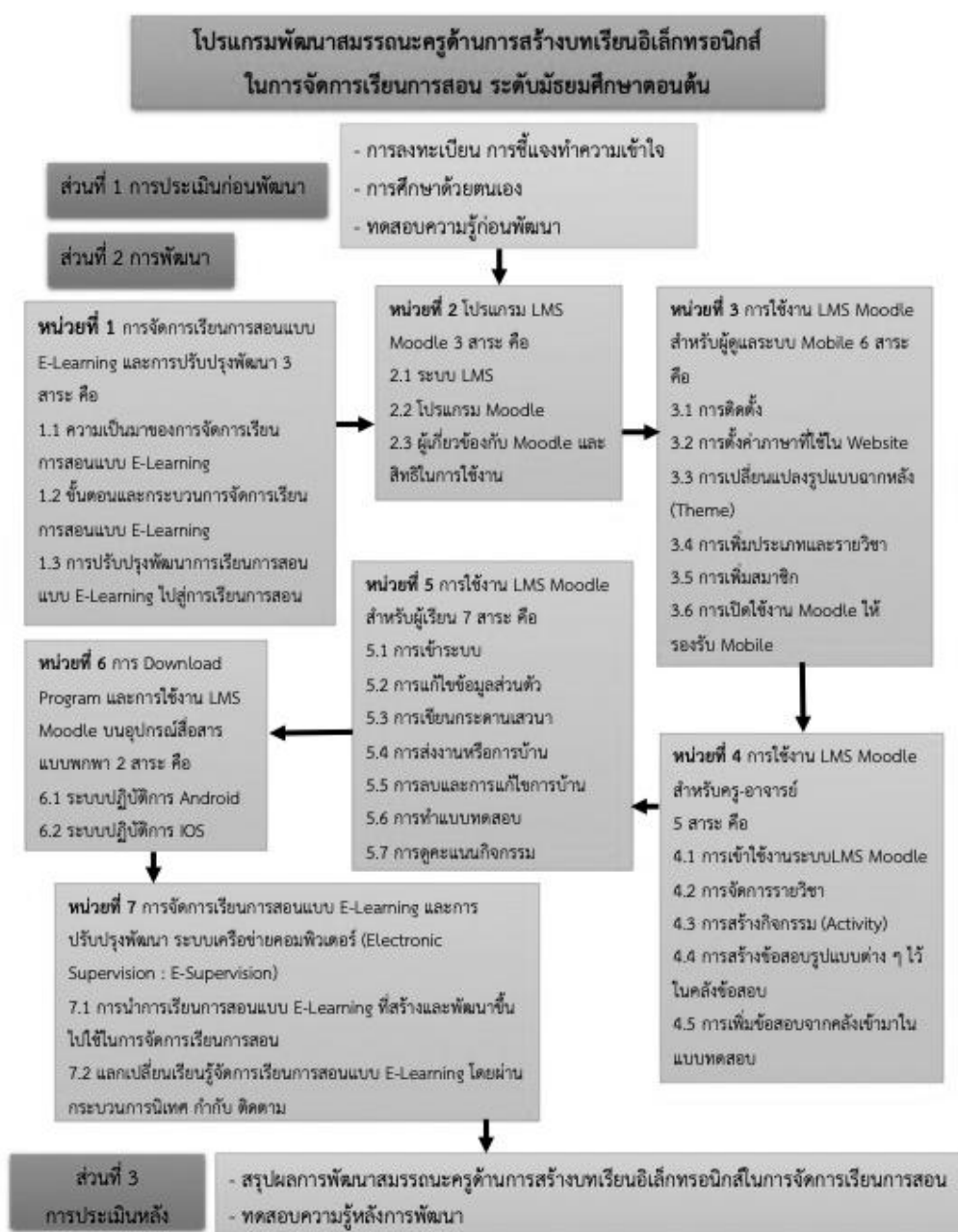
สมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในกรอบคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านการแสดงออก และด้านความสามารถ โดยสังเคราะห์เป็นตัวบ่งชี้ได้ 30 ตัวบ่งชี้

2. โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะ ครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จากการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอน โดยศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์ และความต้องการพัฒนาสมรรถนะครู พัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส และศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ในการจัดการเรียน

การสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นไป
ใช้ สังเคราะห์ผลการศึกษาในระยะที่ 1
จากการสังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
และผลการประเมินความต้องการในการพัฒนา
สมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสมรรถนะของครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่าครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส มีสมรรถนะ 3 ด้าน 30 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านความรู้มี 10 ตัวบ่งชี้ ด้านการแสดงออก มี 10 ตัวบ่งชี้ และด้านความสามารถมี 10 ตัวบ่งชี้

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า

2.1 ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส มีสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความรู้ ด้านการแสดงออก และด้านความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส มีสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความรู้ ด้านการแสดงออก และด้านความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรียงลำดับความต้องการจำเป็น

จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถด้านความรู้ และด้านการแสดงออก

3. โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วย 1) ความเป็นมาของโปรแกรม 2) หลักการของโปรแกรม 3) จุดหมายของโปรแกรม 4) สารที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ หน่วยที่ 1 การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning และการปรับปรุงพัฒนา หน่วยที่ 2 โปรแกรม LMS Moodle หน่วยที่ 3 การใช้งาน LMS Moodle สำหรับผู้ดูแลระบบ หน่วยที่ 4 การใช้งาน LMS Moodle สำหรับครู-อาจารย์ หน่วยที่ 5 การใช้งาน LMS Moodle สำหรับผู้เรียน หน่วยที่ 6 การ Download Program และการใช้งาน LMS Moodle บนอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพา หน่วยที่ 7 การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning และการปรับปรุงพัฒนาโดยมีกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการนิเทศกำกับติดตาม 5) กิจกรรมการพัฒนาตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 6) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ในการอบรมพัฒนา 7) แนวทางการวัดและประเมินผล

4. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ไปใช้

พบว่า ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส มีคะแนนก่อนพัฒนา ได้คะแนนเฉลี่ย 23.36 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.41 และมีคะแนนหลังการพัฒนาได้คะแนนเฉลี่ย 33.83 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.58 แสดงว่าครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส มีคะแนนหลัง การพัฒนา สูงกว่าก่อนการพัฒนา ผลการประเมินทักษะการสอนหลังการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวัดเจตคติของครูต่อโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสมรรถนะ 3 ด้าน 30 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านความรู้ 10 ตัวบ่งชี้ ด้านการแสดงออก มี 10 ตัวบ่งชี้ และด้านความสามารถ มี 10 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสมรรถนะดังกล่าว เป็นสมรรถนะที่สำคัญของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2553) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมพัฒนา ครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ คือ (1) วิสัยทัศน์ (2) หลักการ (3) วัตถุประสงค์ (4) เนื้อหา (5) กระบวนการ (6) โครงสร้าง และ (7) การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของนริศรา เหล่าสาย (2556)

ได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพและความต้องการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้สอดคล้องกับปรารภณา เพชรฤทธิ์ (2559) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลการศึกษาคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนมัศึกษามีคุณลักษณะ 3 ด้าน 58 ตัวบ่งชี้ คือ ด้านความรู้ มี 23 ตัวบ่งชี้ ด้านการแสดงออกมี 15 ตัวบ่งชี้ และด้านความสามารถมี 20 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า

2.1 ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส มีสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความรู้ ด้านการแสดงออก และด้านความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับสมรรถนะครู

ด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความรู้ ด้านการแสดงออก และด้านความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับมาก การแสดงค่าให้เห็นว่าค่าระดับสภาพอันพึงประสงค์มีค่ามากกว่าค่าระดับสภาพปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสยังต้องการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พร พิมพ์เกาะ (2557) ได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุดคือ ด้านการมีความยืดหยุ่น ($PNI = 0.501$) รองลงมาคือ ด้านการมีจินตนาการ ($PNI = 0.498$) และด้านการมีวิสัยทัศน์ ($PNI = 0.478$) เป็นลำดับสุดท้าย สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวลี โพนนอก (2559) ได้ทำการวิจัยพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้ช่วยด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษา สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูผู้ช่วยด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรียงลำดับความต้องการจำเป็น

จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านความรู้ และด้านการแสดงออก ทั้งนี้เนื่องจากความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ในด้านความสามารถ ด้านความรู้ และด้านการแสดงออก มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาส เพราะจะสามารถปฏิบัติงานด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการพัฒนาของเทคโนโลยีด้านการศึกษาต่อไปในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ บุญเจียม (2559) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูระดับประถมศึกษาด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า สภาพปัจจุบันการคิดอย่างมีวิจารณญาณของครูระดับประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การคิดอย่างมีวิจารณญาณของครูระดับประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของครูระดับประถมศึกษา โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยคือ ความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของครูระดับประถมศึกษา และคุณลักษณะของครูระดับประถมศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้วิธีการพัฒนา ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การบูรณาการแบบสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน และการนิเทศติดตามแบบมีส่วนร่วม

3. โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วย 1) ความเป็นมาของโปรแกรม 2) หลักการของโปรแกรม 3) จุดหมายของ

โปรแกรม 4) สารที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ หน่วยที่ 1 การจัดการเรียน การสอนแบบ E-Learning และการปรับปรุงพัฒนา หน่วยที่ 2 โปรแกรม LMS Moodle หน่วยที่ 3 การใช้งาน LMS Moodle สำหรับผู้ดูแลระบบ หน่วยที่ 4 การใช้งาน LMS Moodle สำหรับครู-อาจารย์ หน่วยที่ 5 การใช้งาน LMS Moodle สำหรับผู้เรียน หน่วยที่ 6 การ Download Program และการใช้งาน LMS Moodle บนอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพา หน่วยที่ 7 การจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning และการปรับปรุงพัฒนาโดยมีกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการนิเทศกำกับติดตาม 5) กิจกรรมการพัฒนาตาม โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 6) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ในการอบรมพัฒนา 7) แนวทางการวัดและประเมินผล

การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ การสร้างและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยดำเนินวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาของการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียน ขยายโอกาส และการพัฒนาครูเพื่อระบุประเด็นที่ต้องการพัฒนา ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โดยสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่ได้ นำไปสร้างแบบสอบถามให้ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน ขยายโอกาส ได้ลงความคิดเห็นต่อสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน เมื่อได้สมรรถนะที่ต้องการพัฒนาแล้วก็นำสมรรถนะของการพัฒนาครูมาสร้างโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะครูมาสร้างโปรแกรมพัฒนาครู จัดทำโปรแกรมฉบับร่างและคู่มือโปรแกรม นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพแล้วนำผลการตรวจสอบมาพิจารณาปรับปรุงแก้ตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเป็นแนวทางการพัฒนา และได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้โปรแกรมพัฒนามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสนองจุดมุ่งหมายเฉพาะของโปรแกรมที่มุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะของครู ในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองใส เทียบดอกไม้ (2556) ได้ทำการวิจัยโปรแกรมพัฒนาครูด้วยการบูรณาการ ICT เพื่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ผลการสร้างและพัฒนาโปรแกรม พบว่า ได้โปรแกรมพัฒนาครูด้วยการบูรณาการ ICT เพื่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ประกอบด้วยชุดโครงการพัฒนาครูด้วยรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง รูปแบบการฝึกปฏิบัติ และรูปแบบการนำความรู้และทักษะไปใช้จัดการเรียนการสอน ส่วนที่ 2 หลังการพัฒนาครูพบว่า ครูมีความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการ ICT ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ครูมีเจตคติเชิงบวกต่อโปรแกรมที่สร้างและพัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก และครูมีทักษะการบูรณาการ ICT ในการจัดการเรียนการสอน ประเมินได้จากการใช้บัญชีผู้ใช้งานชื่อเข้าใช้โปรแกรมประยุกต์บนเว็บผ่านเว็บเบราว์เซอร์ เพื่อการติดต่อสื่อสาร เพื่อการค้นหาความรู้ และเพื่อการสร้าง นำเสนอ และเผยแพร่ผลงาน

4. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จากการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้พบว่า

4.1 ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสมีคะแนนก่อนพัฒนา ได้คะแนนเฉลี่ย 23.36 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.41 และมีคะแนนหลังการพัฒนา ได้คะแนนเฉลี่ย 33.83 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.58 แสดงว่าครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส มีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ผลการประเมินทักษะการสอนหลังการพัฒนา สมรรถนะครู ด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้าง บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การให้ครูได้ศึกษาความเป็นมา ของโปรแกรม หลักการของโปรแกรม จุดหมาย ของโปรแกรม และสาระที่ใช้ในการพัฒนา เป็น สาระที่ครูสามารถนำไปใช้สร้างบทเรียน อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการเรียนรู้ ครูได้รับการ พัฒนาตามกิจกรรมในโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะ ครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ มีสื่อ/ แหล่งเรียนรู้ในการอบรมพัฒนา และมีแนวทาง การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ บุญเจียม (2559) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูระดับประถมศึกษา ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ผลการนำ โปรแกรมพัฒนาครูระดับประถมศึกษาด้านการคิด อย่างมีวิจารณญาณไปใช้ ครูระดับประถมศึกษา มีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวมก่อน การพัฒนาได้คะแนนร้อยละ 52.23 หลังการพัฒนา ได้คะแนนร้อยละ 85.24 พบว่าคะแนนหลังการ พัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวมและรายด้านและ ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 75 ทุกคน ผลการประเมิน การคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้งโดยรวมและรายด้าน ก่อนพัฒนา อยู่ในระดับดี ส่วนหลังพัฒนาโดย รวมอยู่ในระดับดีมาก

4.2 ผลการวัดเจตคติของครูต่อ โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้าง บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าเนื้อหาในแต่ละ หัวข้อของโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูเป็น สมรรถนะที่ครูต้องใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูได้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรมพัฒนา มีโอกาส ได้แสดงความคิดเห็น วิธีการฝึกอบรมพัฒนาเป็น การฝึกปฏิบัติจริง มีการวัดผลและประเมินผล ในแต่ละหัวข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรารณา เพชรฤทธิ์ (2559) ได้ทำการวิจัยการ พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ครูผู้สอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความพึงพอใจโปรแกรมพัฒนาครูผู้สอนกลุ่ม สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียน มัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารมีหน้าที่เกี่ยวข้องในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาครู ทุกระดับชั้น ควรส่งเสริมให้มีการนำโปรแกรม พัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียน อิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งได้ผ่านขั้นตอน การ พัฒนาอย่างเป็นระบบระเบียบมีการตรวจสอบ คุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญและผ่านการทดลองจริง และ ปรับปรุงแก้ไขจนเป็นโปรแกรมที่มี

ประสิทธิภาพไปใช้ในการพัฒนาครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม ควรมีความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมโปรแกรมทั้งส่วนของโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฝึกอบรม ที่เป็นการปฏิบัติในสถานการณ์สอนจริง เพราะกระบวนการดังกล่าว จะช่วยให้ครูผู้รับการพัฒนาศาสนาสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้เชื่อมโยงสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะต้องมีการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือชี้แนะเสนอแนะแนวทาง ให้คำปรึกษาแก่ครูทุกระยะ

จะช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และมั่นใจ

2.2 หน่วยงานที่จะนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้ จะต้องมีการให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ครูให้มีความรู้มากขึ้นเกี่ยวกับ “ทฤษฎีการสอนและรูปแบบการสอนใหม่ ๆ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน” เพื่อช่วยให้ครูมีสมรรถนะด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ด้านความรู้เพิ่มขึ้น

2.3 หน่วยงานที่จะนำโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้ ต้องให้ครูมีการฝึกปฏิบัติมากขึ้นเกี่ยวกับ “การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริม การเรียนรู้โดยการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน และการเลือกและจัดเรียงเนื้อหาหน่วยการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบ” เพื่อช่วยให้ครูมีสมรรถนะด้านการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการแสดงออกเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ทองใส เทียบดอกไม้. (2556). โปรแกรมพัฒนาครูด้วยการบูรณาการ ICT เพื่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นริศรา เหล่าสาย. (2556). การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรารธนา เพชรฤทธิ์. (2559). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2553). เทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ : ทฤษฎี วิจัย และการนำไปใช้. กรุงเทพฯ :
วิตต์กรู๊ป.

พิมพ์พร พิมพ์เกาะ. (2557). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารและ
พัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เมธี คชาไพร. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความรู้และ
สมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำหรับนิสิตหลักสูตรการศึกษา
บัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (สาขาเทคโนโลยี
การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2553). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง
ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.

ยุวลี โพนนอก. (2559). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้ช่วยด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัด
องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

วราภรณ์ บุญเยี่ยม. (2559). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูระดับประถมศึกษาด้านการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

The condition of requesting to have or to promote academic standing Towards the performance of
teacher civil servants Secondary Education Service Area Office District 42

อภิเชษฐ์ ฉิมพลีสวรรค์*
Apichate Chimpaleesawan

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้รูปแบบการสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,483 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการเปิดตารางของเครชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน ในการศึกษาที่ความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ และใช้การสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้จำนวนตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการไม่น้อยกว่าตามที่ตารางของเครชีและมอร์แกนกำหนดไว้ที่ความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ การศึกษาในครั้งนี้มีบุคลากรข้าราชการครูของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษา จำนวน 637 คน ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นคำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9237 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของกลุ่มของค่าเฉลี่ยผลการศึกษา พบว่า ข้าราชการครูมีความต้องการอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจหลักเกณฑ์ และวิธีการพัฒนาให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น ในภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3 ตัวชี้วัดและเกณฑ์การตัดสิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 7 แนวปฏิบัติการขอมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน

คำสำคัญ วิทยฐานะ/ การปฏิบัติงานของข้าราชการครู

*รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดร. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

The deputy director Secondary Education Service Area Office District Dr., Secondary Education Service Area Office District 42

ABSTRACT

The objective of this survey research was to study the condition of applying for or requesting to promote academic standing towards the performance of government teachers Office of the Secondary Education Service Area 42, the Office of the Basic Education Commission which was a quantitative research. The population used in this study was 2,483 teachers in the Office of Secondary Education Service Area 42, the Office of the Basic Education Commission classified as government teachers in Nakhon Sawan province of 1,762 people and in Uthai Thani province of 721 people the Fiscal Year 2020 Plan. The samples used in the study were government teachers, Office of Secondary Education Service Area 42, the Office of the Basic Education Commission by opening the table of Crazy and Morgan. A sample of 333 people in the study at 95 percent and using simple random sampling in order to obtain a number of the desired sample size, not less than the tables of Crazy and Morgan set at 95 percent confidence. In this study, there were 637 government teachers of the Secondary Education Service Area Office 42, which was more than the 95 percent confidence threshold. The instrument used in this research was a questionnaire has reliability, calculated using Cronbach's Alpha Coefficient, was 0.9237. The data was analyzed using condition analysis of requesting to have or request for an academic standing towards the performance of government teachers Office of the Secondary Education Service Area 42, analyzed by finding the Percentage, Mean, and Standard Deviation, and interpreted the group's mean. The study found that the government teachers needed training to create knowledge, Knowledge of Criteria and methods of development for government teachers and educational personnel to have academic standing and promote higher academic standing. The overall was at a high level ($\bar{x}= 4.03$). When classified by item, it was found that the level of training needs to create knowledge, Knowledge of Criteria and methods of development for government teachers and educational personnel have academic standing and promote higher academic standing was a high level in every item. The item with the highest mean was Item 3, Indicators and Judging Criteria ($\bar{x}= 4.07$). The item with the lowest mean was Item 7. Guidelines for requesting to have or request to postpone academic standing during the transition period there was an average value ($\bar{x}= 3.99$).

Keywords : Academic standing/ performance of teacher civil servants

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ให้สามารถพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอกประเทศ ผลผลิตของระบบ การศึกษา คือ พลเมืองของประเทศที่สามารถ ปรับตัว แก้ไขปัญหาที่มีความหลากหลายใน สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และสามารถเริ่มพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติ ให้พัฒนาและก้าวหน้าไปได้ บนพื้นฐานของความเข้าใจในเหตุและผล ความ ถูกต้อง ความดีงาม และความเหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน เป็น การศึกษาในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษา ช่วยพัฒนาศักยภาพหรือเสริมสร้างพลังที่มีอยู่ใน ตัวมนุษย์ทุกคน ซึ่งสามารถทำได้ตั้งแต่จุดแรกเริ่ม และตลอดชั่ววัยของชีวิต ซึ่งเป็นการอบรมบ่มนิสัย ในมนุษย์สามารถประพฤติตน เพื่อที่จะอยู่ร่วมกับ บุคคลอื่นในสังคม ดำรงชีวิตและการประกอบ อาชีพในอนาคต และสามารถร่วมสร้างประโยชน์ ให้กับสังคมที่ตนอาศัยอยู่ จึงถือได้ว่าการพัฒนา คุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด ครูก็เป็นคนสำคัญในการสร้างเยาวชนที่ดี และสร้างอนาคตของชาติด้วย พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัด การศึกษาไว้ว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 3) ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในอันที่จะ ผลักดันให้เจตนารมณ์ดังกล่าวบรรลุเป้าหมาย

เพราะครูเป็นผู้ให้การศึกษา อบรม และปลูกฝัง ค่านิยมต่างๆ แก่เด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด ครู เป็นผู้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของ ประชากรไทยซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดซึ่งจะ กำหนดอนาคตของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการ การข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ในฐานะองค์กรกลางการบริหารงานบุคคลสำหรับ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงได้ กำหนดให้มีระบบส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีความ เจริญก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อจะได้มีกำลังใจที่จะ มุ่งมั่นพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งจะส่งผลต่อ คุณภาพของผู้เรียนในที่สุด โดยการจัดทำผลงาน ทางวิชาการเสนอเพื่อขอปรับปรุ่งตำแหน่งและ การให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งเมื่อผ่าน การประเมินแล้วก็จะได้รับการตอบแทน ทั้ง ตำแหน่งวิชาการและเงินประจำตำแหน่ง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา, 2552)

การที่ข้าราชการครูและบุคลากรทาง การศึกษาจะมีวิทยฐานะใดและเลื่อนเป็น วิทยฐานะใดนั้นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 54 กำหนดให้ต้องผ่านการประเมินด้านความ ประพฤติด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณ วิชาชีพด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน และมีผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในด้าน การเรียนการสอน เมื่อผลการประเมินผ่านเกณฑ์ที่ ทางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษากำหนด ครูก็จะได้รับการ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะตามระดับความรู้ ความสามารถ ความชำนาญการหรือความเชี่ยวชาญ ของครูเอง โดยที่ตำแหน่งวิทยฐานะ ได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ วิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะ

ครูชำนาญการพิเศษ วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ และ วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญพิเศษ การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะ โดยที่วิทยฐานะครูชำนาญการ ได้รับเงินประจำตำแหน่ง จำนวน 3,500 บาท วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษได้รับเงินประจำตำแหน่ง จำนวน 11,200 บาท วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ได้รับเงินประจำตำแหน่งจำนวน 19,800 บาท และ วิทยฐานะครูเชี่ยวชาญพิเศษได้รับเงินประจำตำแหน่ง จำนวน 26,000 บาท การที่ครูได้รับการเลื่อนวิทยฐานะ ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องโดยมีทักษะการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกหรือทัศนคติทางบวก ในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลง การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตนเอง และการปรับปรุงตนเอง โดยแสวงหาการสนับสนุนจากบุคคลในอาชีพเดียวกัน จุดเริ่มต้นของการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพครู คือ การประเมินความสามารถของตนเอง เพื่อนำไปสู่การวางแผนการ พัฒนาอย่างรอบด้าน (อรรถพร จินะวัฒน์, 2559) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูนั้นจะต้องมีการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของครูจะช่วยให้ครูได้รับการพัฒนาศักยภาพของความเป็นครูอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติพล อินตะเสน (2552) ได้ศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู พบว่า เมื่อครูได้เลื่อนวิทยฐานะมีการพัฒนาตนเองในการหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถของตนเองให้มากยิ่งขึ้น ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู การเลื่อนวิทยฐานะของครูทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้นเมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่นๆ และยังส่งผลไปยังภาพลักษณ์ต่อความน่าเชื่อถือของสังคมอีกด้วย

ในปัจจุบันการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะใดและการเลื่อนเป็นวิทยฐานะใด ต้องเป็นไปตามมาตรฐานวิทยฐานะตามมาตรา 42 ซึ่งผ่านการประเมิน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงคุณภาพประพจน์ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ประสพการณ์ คุณภาพการปฏิบัติงาน ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด” ก.ค.ศ. จึงประกาศใช้หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 โดยมีหลักการและเหตุผล ประการสำคัญในการประกาศใช้เพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความสามารถ และสมรรถนะที่เหมาะสม ประกอบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศได้กำหนดให้มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความสามารถและสมรรถนะที่เหมาะสมรองรับการพัฒนาประเทศไทย 4.0 โดยครูเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่ง ในการเตรียมผู้เรียนตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว ก.ค.ศ. จึงกำหนดมาตรฐานตำแหน่ง มาตรฐานวิทยฐานะ หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ และหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา สายงานการสอน ให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน ทั้งระบบ โดยในส่วน ของหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งได้ประกาศใช้ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 เป็นหลักเกณฑ์และวิธีการที่มีการปรับเปลี่ยนระบบการประเมินวิทยฐานะที่แตกต่างไปจากเดิม โดยมุ่งเน้นให้ครูได้มีการสั่งสม

ประสบการณ์ มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง นำผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนาตนเองมาใช้ในการขอมีวิทยฐานะหรือเลื่อนวิทยฐานะ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งที่ผ่านมาข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ยังมีจำนวนผู้ที่ได้รับการเลื่อนวิทยฐานะได้น้อยมาก ตามเกณฑ์การเลื่อนวิทยฐานะ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 เมื่อเทียบกับจำนวนข้าราชการครูที่มีอยู่ในสังกัด

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักเกณฑ์ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 ว่ามีสภาพเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการขอมี หรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักเกณฑ์ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความต้องการอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาให้

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามี วิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ปีการศึกษา 2563

ขอบเขตด้านสถานที่

การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมพื้นที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 คน โดยจำแนกเป็นข้าราชการครู ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1,762 คน และในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 721 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ปีการศึกษา 2563

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิทยฐานะ หมายถึง ตำแหน่งความรู้ความสามารถ ความชำนาญการหรือความเชี่ยวชาญของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานวิชาชีพการเลื่อนวิทยฐานะของครู หมายถึง การที่ครูมีการเปลี่ยนแปลงระดับของตำแหน่งวิทยฐานะตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด โดยเป็นผลมาจากการปฏิบัติงานของครู ซึ่งในการวิจัยนี้ศึกษาทั้งหมด 3 ระดับ คือ วิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ

สภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ

หมายถึง ความต้องการในการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ ความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นต่อตนเองผู้เรียน และวิชาชีพครูอันเป็นผลจากการเลื่อนวิทยฐานะของครู ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบตามความคิดเห็นของครูที่ได้

เลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครู
ชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ

การปฏิบัติงานของครู หมายถึง พฤติกรรม
การทำงานของครูหลังจากได้เลื่อนวิทยฐานะ
ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมกรปฏิบัติงานด้านการ
พัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาผู้เรียนและด้าน
การพัฒนาวิชาชีพครูการพัฒนาตนเอง หมายถึง
การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเรียนรู้และ
ปรับปรุงตนเองในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพ
ของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าและมี
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อสะสมความรู้
และประสบการณ์ให้มีมากขึ้น หลังจากการเลื่อน
วิทยฐานะ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 การพัฒนาตนเองด้านวิชาการ
หมายถึง การที่ครูมีกระบวนการในการแสวงหา
ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความคิด
ทักษะและความชำนาญในวิชาที่ตนเองสอนรวมทั้ง
มีการพัฒนาผลงานทางวิชาการของตนเอง มีการ
สำรวจและประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อหา
ข้อบกพร่องในการทำงาน สามารถบูรณาการและ
สร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับตนเองอยู่เสมอ

ด้านที่ 2 การพัฒนาตนเองด้านคุณภาพ
การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การที่ครูมี
กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนในการสอน
สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้กิจกรรม
การเรียนการสอนที่สร้างสรรค์และมีความ
หลากหลาย มีการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ช่วยในการ
เรียนรู้ของนักเรียน มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาที่สอน
และมีการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ
หลังจากการได้เลื่อนวิทยฐานะ ทำให้ผู้เรียนเกิด
กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้ง
สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใน
การเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การที่ครูใช้ความ
พยายามอย่างเต็มความสามารถในการที่จะทำให้
ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจ
และความต้องการของผู้เรียนเอง โดยมีการ
วิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา และความต้องการที่
แท้จริงของผู้เรียน มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอน
เพื่อให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริม
พัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียน
แต่ละคนอย่างเป็นขั้นตอน สามารถแบ่งออกได้
เป็น 2 ลักษณะ คือ การพัฒนาผู้เรียนด้าน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาผู้เรียนด้าน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์

การพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนด้านระดับของความรู้
และความสามารถของนักเรียนอันเกิดจาก
การเรียนการสอนของครูหลังจากการเลื่อน
วิทยฐานะ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ
ประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสามารถของ
นักเรียนการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนด้าน
คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็น
คุณลักษณะในด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม
ค่านิยมและบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

การพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การที่ครู
เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้
ได้มาซึ่งข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวทางวิชาการ
หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ
ในองค์กรกว้างขวางมากยิ่งขึ้น หรือการได้รับเชิญ
หรือได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ในการให้ความรู้
แก่ผู้ฟังในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมทั้งการมีความ
ประพฤติที่ดีและมีจรรยาบรรณวิชาชีพ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
หน่วยงานการศึกษา และส่วนราชการต้นสังกัด
ได้ใช้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับการดำเนินการขอมี
วิทยฐานะหรือเลื่อนวิทยฐานะ

2. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทราบแนวทางประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และคณะกรรมการประเมินผลงานทางวิชาการ ใช้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับการประเมินการขอมีวิทยฐานะหรือเลื่อนวิทยฐานะ

3. ทำให้ทราบข้อมูลสารสนเทศสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและปรับปรุงบุคลากรในหน่วยงานให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เพื่อก่อให้เกิดผลการพัฒนาในด้านต่างๆ ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ ที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และใช้รูปแบบการสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2,483 คน โดยจำแนกเป็นข้าราชการครู ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1,762 คน และในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 721 คน (แผนประจำปีงบประมาณ 2563)

กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 โดยการเปิดตารางของเครชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน ในการศึกษาที่ความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ และใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้

จำนวนตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการไม่น้อยกว่าตามที่ตารางของ เครชีและมอร์แกน กำหนดไว้ที่ความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) โดยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี เอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถาม จากตำรา เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล และการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู เพื่อนำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามตามหลักเกณฑ์ให้ครอบคลุมเนื้อหา โดยศึกษาจากแบบสอบถามและแบบทดสอบต่างๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียง

4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษาในแบบสอบถาม จำนวน 3 ท่าน คือ

1) นายสมศักดิ์ เอี่ยมดี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารงานบุคคล

2) นางสาวกุลนิดา ศรีสิงห์ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารงานบุคคล

3) นางอัญชลี วันทอง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารงานบุคคล

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 เพื่อนำไปปรับปรุงเป็นแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ แล้วนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างโดยได้ศึกษากับ บุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9237

6. นำแบบสอบถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาสภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยผ่านกลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผ่านระบบ e-office ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งแจ้งผ่านในระบบ electronic form โดยใช้แบบสอบถามการศึกษาสภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของ

ข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 42 สอบถามจากแหล่งข้อมูล คือ ข้าราชการครูในสังกัดเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือราชการ ผ่านระบบ e-office ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 42

2. ส่งแบบสอบถามผ่านในระบบ electronic form ผ่านไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดและให้ข้าราชการครูในสังกัดเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และกำหนดวันในการรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การตอบแบบสอบถามเป็นไปอย่างอิสระ โดยให้ระยะเวลาในการตอบ 2 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์สภาพการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของกลุ่ม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99-100) โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51- 5.00 หมายถึง ความต้องการมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51- 4.50 หมายถึง ความต้องการมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51- 3.50 หมายถึง ความต้องการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51- 2.50 หมายถึง ความต้องการน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00- 1.50 หมายถึง ความต้องการน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. หาค่าคะแนนเฉลี่ยของข้อมูล
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

ผลการศึกษา

การศึกษาสภาพการดำเนินการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักเกณฑ์ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 ที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 637 คน ดังนี้

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์ และวิธีการพัฒนาให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น

ความต้องการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์ และวิธีการพัฒนาให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ขอมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ	4.06	0.93	มาก
2. การประเมิน	4.02	0.94	มาก
3. ตัวชี้วัดและเกณฑ์การตัดสิน	4.07	0.91	มาก
4. การประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และผลงานทางวิชาการ	4.04	0.93	มาก
5. ขั้นตอนการดำเนินการขอมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งครู	4.02	0.95	มาก
6. หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สายงานการสอนตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 22 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560	4.02	0.95	มาก
7. แนวปฏิบัติการขอมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน	3.99	0.98	มาก
8. การกำหนดชั่วโมงการปฏิบัติงานและการประเมินผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ.ที่ ศธ 0206.3/0635 ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2560	4.02	0.94	มาก

ความต้องการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์และ วิธีการพัฒนาให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9. กำหนดภาระงานสอนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สายงานการสอน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/3724 ลงวันที่ 21 กันยายน 2553	4.04	0.95	มาก
10. การปรับปรุงมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาวิทยฐานะครูชำนาญการและปรับปรุงหลักเกณฑ์ และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะ ครูชำนาญการ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ.ที่ ศธ 0206.3/ว 26 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2559	4.00	0.96	มาก
รวม	4.03	0.95	มาก

จากตาราง พบว่าข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษามีความต้องการในการอบรมเพื่อ
สร้างความรู้ ความเข้าใจหลักเกณฑ์ และวิธีการ
พัฒนาให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ที่สูงขึ้น ใน
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$ S.D. = 0.95)
เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ระดับความต้องการ
อบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์ และ
วิธีการพัฒนาให้ข้าราชการครูและบุคลากรทาง
การศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น
อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ
ข้อ 3 ตัวชี้วัดและเกณฑ์การตัดสิน ($\bar{X} = 4.07$
S.D. = 0.91) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 7
แนวปฏิบัติการขอมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ
ในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.99$
S.D. = 0.98)

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และ
ข้อเสนอแนะ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
มีความต้องการในการอบรมเพื่อสร้างความรู้
ความเข้าใจหลักเกณฑ์ และวิธีการพัฒนาให้
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะ
และเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าข้าราชการครูในสังกัดมีความ
ต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้า
ในวิชาชีพครู โดยใช้ระบบการประเมินเพื่อเลื่อน
วิทยฐานะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Arnold
และ Feldman (1983) ได้กล่าวว่า ระบบการ
ประเมินผลการปฏิบัติงานคือ ระบบที่สร้างขึ้น
เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมและการปฏิบัติงานของสมาชิกใน
องค์การได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ และยัง
สอดคล้องกับแนวคิดของ West และ Bolington
(1990) ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า ระบบการ
ประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง ระบบที่
หน่วยงานออกแบบขึ้นมาสำหรับประเมินผล
การปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อค้นหา
แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถใน

ด้านต่างๆ ของบุคลากรแต่ละคนให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อจะสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการประเมินผลการปฏิบัติงานจึงทำให้ครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้มาซึ่งวิทยฐานะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาธิป หุ้ยแป (2551) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานสำหรับ ครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประยุกต์ใช้การประเมินผลที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ตามระดับความเชี่ยวชาญ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน คุณภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับเชี่ยวชาญพิเศษมีคุณภาพไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ระดับเชี่ยวชาญ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ระดับชำนาญการพิเศษ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ระดับชำนาญการ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ระดับปฏิบัติงานไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ นอกจากนี้ ผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมและรายองค์ประกอบของระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานของระบบการประเมินพบว่าทุกมาตรฐานมีคุณภาพอยู่ในระดับดี แต่อย่างไรก็ดีผลการศึกษายังพบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายังมีความต้องการอบรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์ และวิธีการพัฒนาให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักเกณฑ์ และวิธีการเลื่อนวิทยฐานะซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศร 0206.3/ว 21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560

ที่เป็นหลักเกณฑ์ และวิธีการเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูที่ถูกกำหนดขึ้นมาใหม่ซึ่งอาจทำให้ครูมีความสับสนในเรื่องความรู้ความเข้าใจในแนวปฏิบัติของหลักเกณฑ์ และวิธีการเลื่อนวิทยฐานะแบบใหม่และแบบเดิม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไปในการนำผลการประเมินไปใช้

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงความต้องการในการพัฒนาของข้าราชการครูที่ต้องการความก้าวหน้าทางวิชาชีพ พร้อมด้วยการเลื่อนวิทยฐานะ โดยการใช้การประเมินจากความสามารถปฏิบัติงานตามสภาพจริงเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะได้ ดังนั้นการกำหนดนโยบายในการเลื่อนวิทยฐานะควรต้องคำนึงภาระงานของข้าราชการครูและมาตรฐานตำแหน่งของวิชาชีพครู

2. ควรมีการออกแบบหลักเกณฑ์ และวิธีการเลื่อนวิทยฐานะ ให้มีความชัดเจนในทางปฏิบัติและประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง องค์กร และหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้ความรู้ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำหลักเกณฑ์และวิธีการเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจด้วยการใช้แบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลในเชิงปริมาณ ดังนั้น ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการลงพื้นที่ใช้การสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับนโยบาย และหน่วยงานผู้ปฏิบัติเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น และจะทำให้มีประโยชน์ในการปรับปรุงหลักเกณฑ์ และวิธีการเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา.
- ชนาธิป ท้ายแป. (2551). การพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานสำหรับครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การประยุกต์ใช้การประเมินผลที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ตามระดับความเชี่ยวชาญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล อินตะเสน. (2552). การวิจัยแบบผสมผสานเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 (2563). แผนปฏิบัติการประจำปี 2563. นครสวรรค์ : กลุ่มงานแผนและนโยบาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2552). หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.otepec.net/webtcs/> (17 มีนาคม 2563)
- อรรณพ จินะวัฒน์. (2559, พฤษภาคม - สิงหาคม). การพัฒนาตนของผู้ประกอบวิชาชีพครู. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal.ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ. 9 (2) : 1382.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความวิจัย (Peer Review) ฉบับปฐมฤกษ์ (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564)

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เกตุมณี มากมี	คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี	ภาควิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช สุ่มแสนสุข	ข้าราชการบำนาญ วิทยาลัยการฝึกหัดครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกิดทิพย์	ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี	ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา	วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิพา จันทน์วัฒนวงษ์	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
8. ดร.มณฑิยา ชมดอแก้ว	คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา
9. อาจารย์กนกวรรณ นวาวรัตน์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

คณะจัดทำวารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปฐมฤกษ์ (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564)

ที่ปรึกษา

นายภูธร จันทะหงษ์ ปุณยจรัสธำรง	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางอรนุช มั่งมีสุขศิริ	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะทำงาน

นางเบญจมาศ มณเฑียร	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่
นายภาณุวัชร ปุณณะศิริ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
นางวลัยพร อ่อนพฤษภูมิ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
นางปาริชาติ ปิติพัฒน์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
นายเจียมพล บุญประคม	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
นายสุภัทรชัย กระสินหอม	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
นายวีระพล บัวคำภู	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเสือเผ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
นายทองคำ มากมี	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนารีนุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
นายธิตี ทรงสมบุญ	ครู โรงเรียนสามัคคีบัวขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

คณะจัดทำวารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ฉบับปฐมฤกษ์ (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564)

นางสาวดุจดาว ทิพย์มัตย์	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายพรชัย ถาวรนาน	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวกัญญาพร ไทรชมพู	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวสุวรรณา กลิ่นนาค	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นางสาวสุนิศา หวังพระธรรม	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 02-2885882-3